

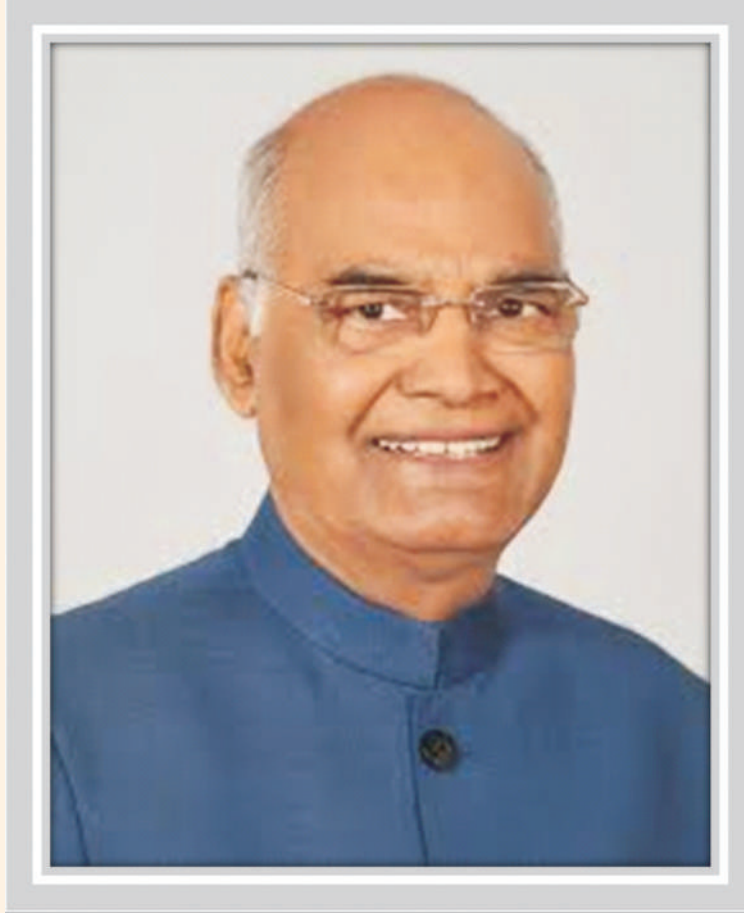
श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयः
केन्द्रीयविश्वविद्यालयः
नैकद्वारा 'ए' श्रेण्यां प्रत्यायितः

वार्षिकप्रतिवेदनम्

2021-22

कुलाध्यक्षः
भारतस्य महामहिमराष्ट्रपतिः

श्री रामनाथकोविन्दः

कुलाधिपतिः

डॉ. हरिगौतमः

डॉ. हरिगौतमस्य चिकित्साध्ययनमुच्चशिक्षायाक्षेत्रयोः महत्वपूर्ण योगदानमस्ति। अनेन देशस्य प्रतिष्ठित-संस्थासु विविधप्रतिष्ठितपदानि सुशोभितानि। यथा अयं विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य पूर्वाध्यक्षः, बनारसहिन्दू-विश्वविद्यालयस्य पूर्वकुलपतिः, किङ्गजॉर्जचिकित्साविश्वविद्यालयः, लखनऊ, के.आई.आई.टी. विश्वविद्यालयः, भुवनेश्वरम्, महात्मागान्धी-आयुर्विज्ञान-एवं-प्रौद्योगिकी-विश्वविद्यालयः, जयपुरम् एतेषां संस्थानां पूर्वाध्यक्षोऽस्ति, राष्ट्रीयआयुर्विज्ञानाकादमी एवं राष्ट्रीयप्रौद्योगिकीसंस्थानम्, जालन्धरम् एतयोः शासकमण्डलस्य पूर्वाध्यक्षोऽस्ति। अयं देशस्य दशविविधविश्वविद्यालयैः (माननीय कौसा) 'डॉक्टर ऑफ साइंस' अनेन उपाधिना सम्मानितः। अयं विविधविश्वविद्यालयेषु चत्वारिदशदीक्षान्तसमारोहसभां सम्बोधितवान्। वर्तमाने, जयपुरस्थे महात्मागान्धी-आयुर्विज्ञान-एवं-प्रौद्योगिकी-विश्वविद्यालये, 'प्रमुखपरामर्शदाता', रूपेण एवञ्च नवदेहलीस्थे श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालये, कुलाधिपतिः रूपेण कार्यरतोऽस्ति।

कुलपति:

प्रो. रमेशकुमारपाण्डेयः

(समयावधि: - 28 अगस्त, 2015तः 28 अक्टूबर, 2021पर्यन्तम्)

प्रो. रमेशकुमारपाण्डेयवर्यः प्रख्यातसंस्कृतविद्वान् अस्ति। संस्कृतविश्वविद्यालयानां केन्द्रीयविश्व-विद्यालयानां राज्यविश्वविद्यालयानां संस्कृताकादम्याः विभिन्नवैधानिकनिकायानाञ्च सदस्यः वर्तते। अयं च 28 अगस्त, 2015तमे दिनाङ्के विश्वविद्यालयस्य कुलपतिः नियुक्तः। अस्यैव नेतृत्वेन कुशलमार्गदर्शनेन च विद्यापीठं भारतसर्वकारेण केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयरूपेण 30 अप्रैल, 2020तमे दिनाङ्के परिवर्तितम्। ततः परं विद्यापीठेन 'श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयः' अनेन नाम्ना कार्यमारब्धम्। विश्वविद्यालयस्य संविधानां प्रावधानानुसारमस्य अध्यक्षतायां कार्यकारीपरिषदः, अकादमिकपरिषदः, वित्तसमितेः, योजना एवं पर्यवेक्षण-मण्डलस्य उपवेशनानि आयोजितानि। राष्ट्रियशिक्षानीतिः-2020 इत्यनुसारम् अस्यैव खलु कुशलमार्गदर्शनेन पर्यवेक्षणेनञ्च विश्वविद्यालये एम.ए.- हिन्दी, एम.ए. हिन्दू-अध्ययनमिति पाठ्यक्रमयोः शुभारम्भः अभवत्।

कुलपति:

प्रो. मुरलीमनोहरपाठकः

(नियुक्तितिथि: - 29 अक्टूबर, 2021)

माननीयकुलाध्यक्षेन (भारतस्य राष्ट्रपतिना) प्रो. मुरलीमनोहरपाठकवर्यः नवदेहलीस्थश्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रिय-संस्कृतविश्वविद्यालयस्य कुलपतित्वेन नियुक्तः, अयमेकः प्रसिद्धशिक्षाविद्, शैक्षिकप्रशासकः शोधकर्ता च वर्तते। प्रो. मुरलीमनोहरपाठकवर्येण 2021तमे वर्षे अक्टूबरमासस्य 29तमे दिनाङ्के विश्वविद्यालये कुलपतिरूपेण कार्यभारं गृहीतम्। इतः प्राक्, प्रो. मुरलीमनोहरपाठकः उत्तरप्रदेशस्य गोरखपुरे स्थितस्य दीनदयालोपाध्यायविश्वविद्यालयस्य संस्कृत-एवं-प्राकृतभाषाविभागस्य नेतृत्वं कृतवान्। अयम् इलाहाबादविश्वविद्यालयतः दर्शनशास्त्रविषयमधिकृत्य स्नातकोत्तरोपाधिं विद्यावारिध्याधिञ्च प्राप्तवान्। स्वलेखनप्रकाशनविविधशोधैः अस्य खलु 32 वर्षाणां शिक्षणविशेषज्ञतायाः कश्चन व्यापकानुभवः वर्तते। अस्यामवधौ प्रो. मुरलीमनोहरपाठकवर्येण 33 विद्यावारिधेः एवञ्च 07 विशिष्टाचार्यस्य शोधच्छात्राणां निर्देशनं मार्गदर्शनञ्च कृतम्। एतदतिरिच्य, अनेन एव खलु राष्ट्रीयान्तराष्ट्रीयपत्रिकासु सम्मेलनेषु 75 शोधपत्राणि प्रकाशितानि अपि च 152 राष्ट्रीयान्तराष्ट्रीयसंगोष्ठीपरिचर्चासु प्रतिभागिता विहिता। 2003 तमे वर्षे, देहल्यां प्रतिभाप्रकाशनेन अस्य “ऋग्वेदीय दर्शन और प्रमुख दर्शनिक सूक्त” (आई.एस.बी.एन. संख्या-81-7702-082-X) नामधेया रचना प्रकाशिता। एतदतिरिच्य, अनेन गोरखपुरस्थानीलकमलप्रकाशनेन प्रकाशितस्य ‘राष्ट्र गौरव पर्यावरण और मानवाधिकार अध्ययन’ पुस्तकस्य (स्नातकस्तरे मूलपाठ्यक्रमाय एकं पुस्तकम्) एकस्या ईकाई इत्यस्याः एवञ्च ‘चतुष्टयी’ नामधेयपुस्तकस्य (बी.ए. द्वितीयवर्षस्य संस्कृतपाठ्यपुस्तकम्) सम्पादनं कृतम्। अखिलभारतीयप्राच्यसम्मेलन-दर्शनपरिषदखिलभारतीयदर्शनसंघानाम् आजीवनसदस्यः अयं वर्तते। अनेन सह प्रो. मुरलीमनोहरपाठकवर्यः विविधविश्व-विद्यालयानां शैक्षणिकसङ्घटनानामपि सदस्यः वर्तते। उज्जैनस्थे महर्षिपाणिनीसंस्कृतविश्वविद्यालये अनेन वेदवेदाङ्ग-साहित्यसङ्काययोः सङ्कायप्रमुखपदं सुशोभितम्, संस्कृतसाहित्यसाहित्यशास्त्रविभागे आचार्यविभागप्रमुखयोः रूपेण कार्यं कृतवान्। उज्जैनस्थे महर्षिपाणिनीसंस्कृतम्-वैदिकविश्वविद्यालयस्य स्थापनाकाले, अयं कुलसचिवः, वित्ताधिकारी, कुलपतिः (प्रभारी) इत्यादि पदेषु कार्यं कुर्वन् शैक्षणिकप्रशासनिककार्याणां सञ्चालनं कृतवान्।

कुलसचिवा (प्रभारी) एवं वित्ताधिकारिणी

डॉ. अलका राय:

डॉ. अलकारायवर्या 27 नवम्बर, 2017 तमे दिनाङ्के श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालये वित्ताधिकारिणी पदे नियुक्ता। अनया 1 जनवरी, 2018 तमे दिनाङ्के कुलसचिवपदस्य अतिरिक्तः कार्यभारः सम्प्राप्तः। अनया इलाहाबादविश्वविद्यालयात् जीवविज्ञानविषये स्नातकोत्तरोपाधिः प्राप्तः। अस्याः विविधक्षेत्रेषु 25 वर्षाणां प्रशासनिक-प्रबंधकीयानुभवः वर्तते। शैक्षिकक्षेत्रे अनुसन्धानमभिवर्धयितुं अस्याः दृढा प्रवृत्तिः वर्तते।

पीठानां पीठाध्यक्षाः

वेदवेदाङ्गपीठम्

पीठाध्यक्षः - प्रो. जयकान्तसिंहशर्मा

दर्शनशास्त्रपीठम्

पीठाध्यक्षः - प्रो. केदारप्रसादपरोहा

साहित्य-एवं-संस्कृतिपीठम्

पीठाध्यक्षः - प्रो. शीतलाप्रसादशुक्लः

आधुनिकविषयपीठम्

पीठाध्यक्षः - प्रो. सविता

शिक्षाशास्त्रपीठम्

पीठाध्यक्षः - प्रो. सदनसिंहः

विषयानुक्रमणिका

क्र.सं. विवरणम्	पृष्ठ संख्या
1. परिचयः	236-237
2. विश्वविद्यालयस्य दृष्टिः लक्ष्यम् उद्देश्यञ्च	238-239
3. सङ्गठनसारिणी	240
4. प्राधिकरणानि, मण्डलानि एवञ्च समितयः	241-253
5. शैक्षणिकशैक्षणिकेतरकर्मचारिवर्गयोः विवरणम्	254-261
6. विश्वविद्यालयेन प्रस्तुतपाठ्यक्रमाः	262-263
7. राष्ट्रियशिक्षानीतेः क्रियान्वयनम्	264
8. अनुदानसहयोगः, ऐकमत्यज्ञापनम्/ सहभागितायां विद्यमानितम्, योजनाः परियोजनाश्च	265
छात्रविवरणम्	
9. कार्यक्रमानुसारं स्वीकृतानां पञ्जीकृतानां छात्राणां विवरणम्	266
10. राज्यानुसारं नियमितांशकालिकपाठ्यक्रमेषु नामाङ्कितानां छात्राणां विवरणम्	267
11. श्रेण्यनुसारं नियमितकार्यक्रमाणां छात्राणां विवरणम्	268
12. श्रेण्यनुसारम् अंशकालीनस्ववित्तपोषितकार्यक्रमाणां छात्राणां विवरणम्	269
13. कार्यक्रमानुसारं छात्राणां परिणामविवरणम्	270
14. छात्रवृत्तिः, जे.आर्.एफ्. एवञ्च राष्ट्रीयध्येतावृत्तिभिः सम्मानिताः छात्राः	271
विश्वविद्यालयस्य पीठानि	
15. वेदवेदाङ्गपीठम्	273-278
16. दर्शनशास्त्रपीठम्	279-283
17. साहित्यम्-एवं-संस्कृतिपीठम्	284-287
18. आधुनिकविषयपीठम्	288-290
19. शिक्षाशास्त्रपीठम्	291-293
विश्वविद्यालयस्य केन्द्राणि	
20. केन्द्रीयग्रन्थागारः	295-298
21. शिक्षण-अधिगम-केन्द्रम्	298-300

22. महिला-अध्ययन-केन्द्रम्	300-301
23. सङ्गणककेन्द्रम्	301-303
24. स्वास्थ्यकेन्द्रम्	304

विश्वविद्यालयस्य प्रकोष्ठाः विशेषनिकायाश्च

25. आन्तरिकगुणवत्ता-आश्वासन-प्रकोष्ठः	306
26. स्थाननप्रकोष्ठः	306
27. आजीविकापरामर्शप्रकोष्ठः	306
28. समान-अवसर-प्रकोष्ठः	307
29. प्रवेशपरीक्षाप्रकोष्ठः	307
30. प्रकाशनप्रकोष्ठः	308
31. अनुसूचितजाति-अनुसूचितजनजातिप्रकोष्ठः	309-311
32. राष्ट्रीयच्छात्रसेना (राष्ट्रीय कैडेट कोर)	312-313
33. राष्ट्रीयसेवायोजना (राष्ट्रीय कैडेट कोर)	314-316
34. केन्द्रीयलोकसूचनाधिकारिणः (सी.पी.आई.ओ.)/केन्द्रीयसहायकलोकसूचनाधिकारिणः (सी.पी.आई.ओ.) ('आर.टी.आई. अधिनियम, 2005' इत्यस्य अन्तर्गतम्) इत्यस्य विवरणम्	317-320

विश्वविद्यालयस्यानुभागाः विभागाश्च

35. लेखा	322
36. शैक्षणिकम्	322
37. प्रशासनम् (I, II & III)	323-325
38. विकासः	325
39. परीक्षा	326
40. विश्वविद्यालयनिर्माणविभागः	326

विश्वविद्यालयस्य संरचना सौलभ्यानि च

41. देवसदनम्	328
42. वेधशाला	328
43. यज्ञशाला	329
44. आहारसदनम्	329
45. विश्वविद्यालये दिव्याङ्गजनसौलभ्यम्	330

46. अतिथिगृहम्	330
47. व्यायामशाला	331
48. छात्रावासः	331
49. वर्षाजलसञ्चयनप्रणाली	332
50. सौर-ऊर्जा-संयंत्रम्	332
51. मनोरञ्जनकक्षः	333
52. आवासीयभवनानि	333
53. मलजलशोधनसंयंत्रम्	334
54. आभासीयकक्षः	334

विश्वविद्यालये सञ्चालिताः सर्वकारनिर्देशाताश्च गतिविधयः

55. अन्ताराष्ट्रिययोगदिवसः	335
56. स्वतन्त्रतादिवसः	335
57. संस्कृतसप्ताहकार्यक्रमः	336
58. हिन्दीसप्ताहः	336
59. श्रीलालबहादुरशास्त्री एवञ्च श्रीमहात्मागांधीजयन्तीसमारोहः	337
60. सतर्कताजागरूकतासप्ताहः	338
61. साइबरजागरूकतादिवसः	338
62. राष्ट्रीयशिक्षादिवसः	339
63. राष्ट्रीयसाम्प्रदायिकता एवं राष्ट्रीयएकता दिवसः	339
64. संविधानदिवसः	340
65. नेताजीसुभाषचन्द्रबोसजयन्त्युत्सवः	340
66. गणतन्त्रदिवसः	340
67. सरस्वतीपूजामहोत्सवः	341
68. मातृभाषादिवससमारोहः	341

परिचयः

भारतसर्वकारस्य शिक्षामन्त्रालयेन श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य (केन्द्रीयविश्व-विद्यालयस्य) स्थापना नवदेहल्यां शास्त्राणां पारम्परिकज्ञानस्य वर्धनाय शास्त्रव्याख्यानां संरक्षणाय आधुनिक-शास्त्रीयविद्यायाम् अध्यापकानाम् उचितप्रशिक्षणाय आधुनिकपरिप्रेक्ष्ये शास्त्राणाम् उन्नयनाय च जाता। श्रीलालबहादुरशास्त्रीवर्यः अखिलभारतीयसंस्कृतविद्यापीठसमाजस्य संस्थापकः आसीत्। स एव अस्याः संस्थायाः प्रेरणास्रोतः आसीत्। तस्य कालस्य तत्कालीनप्रधानमन्त्रिणी श्रीमतीइन्दिरागान्धी 2 अक्टूबर 1966 तमे दिनाङ्के घोषितवती यत् विद्यापीठं श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठनाम्ना आहूतो भविष्यति। एतस्य कृते एकस्याः समितेः सङ्घटनं जातम् एवञ्च भारतसर्वकारस्य मानवसंसाधनविकासमन्त्रालयेन इयं संस्था प्रायोजितसमितिरूपेण लिपिबद्धा। भारतसर्वकारस्य मानवसंसाधनविकासमन्त्रालयस्य माननीयमन्त्री श्रीलालबहादुर-शास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठस्य शासीनिकायाध्यक्षः भवतीति। इदं विद्यापीठं 1987 तमे वर्षे मानितविश्व-विद्यालयरूपेण स्वीकृतः, अपि च इदं 1 नवम्बर 1991 दिनाङ्कतः पूर्णरूपेण कार्यरतं जातम्। इदं विश्वविद्यालयानुदानायोगद्वारा अनुदानेन सहैव, अनुदानायोगस्य नियमैः शासितम्। भारतस्य पूर्वप्रधानमन्त्रिणः श्रीलालबहादुरशास्त्रिणः दृष्टिकोणमासीत् यत् इयं संस्था तादृशं केन्द्रीयसंस्थानं भवेत्, यत्र न केवलं भारतात् अपितु विदेशेभ्यः विद्वान्सः समागत्य संस्कृतस्य अध्ययनाध्यापनं कुर्युः, संस्कृते शोधं कुर्युः, येन इयं विद्यापीठसंस्था भारतस्य राजधान्यामेकमादर्शसंस्थानरूपेण भवेत्। यथा भारतसर्वकारेण अन्यभाषानां विश्वविद्यालयाः देशे स्थापितास्सन्ति तथैव देशे संस्कृतज्ञानां कृते राष्ट्रीयान्तराष्ट्रीयस्तरे मञ्चप्रदानाय एतत् अनुभूतम् यत् एकस्य केन्द्रीयविश्वविद्यालयस्य स्थापना कर्तव्या।

श्रीलालबहादुरशास्त्रिणः स्वप्नपूर्त्यै, राष्ट्रीयान्तराष्ट्रीयस्तरे संस्कृतज्ञानां इच्छापूर्त्यै च विहितप्रयत्नाय कार्यकारीपरिषदः समेपि सदस्याः कुलपतये प्रो० रमेशकुमारपाण्डेयवर्याय शुभकामनाः दत्तवन्तः, अपि च विहितोपायानां प्रशंसां कृतवन्तः। भारतस्य महामहिमराष्ट्रपतिं माननीयश्रीरामनाथकोविन्दवर्यं, माननीयप्रधानमन्त्रिणं श्रीनरेन्द्रमोदीवर्यं एवं मानवसंसाधनविकासमन्त्रिणं, डॉ. रमेशपोखरियालनिशंकवर्यं, अस्मिन् पुण्यकर्मणि समर्थनाय विद्यापीठस्य समुदायपक्षतः अधिकारिसदस्यैः धन्यवादः ज्ञापितः। श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठं (मानितविश्वविद्यालयः) श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयरूपेण संस्थापनाय भारतसर्वकारस्य निर्णयः स्वागतीकृतः। फलस्वरूपं विद्यापीठं केन्द्रीयविश्वविद्यालयरूपेण परिवर्तनस्य प्रस्तावस्य समीक्षा जाता अपि च दशकत्रयान्तरं भारतसर्वकारेण अनुमोदितम् एवं च शिक्षामन्त्रालयेन अस्मिन् विषये अधिसूचना प्रकाशिता यथा 17 अप्रैल, 2020 दिनाङ्के आधिकारिकराजपत्रे प्रकाशितमासीत्, केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयाधिनियमः, 2020 इत्यस्य प्रावधानं 30 अप्रैल, 2020 तः प्रभावी भविष्यति। 1962 तमस्य संस्थया विशेषाधिकारः सम्प्राप्तः।

वेद-वेदाङ्गपीठम्, दर्शनपीठम्, साहित्यम्-एवं-संस्कृतिपीठम्, शिक्षापीठम् आधुनिकविद्यापीठम् इति विश्वविद्यालये एते पञ्चपीठानि सन्ति। आद्यत्रयपीठानि विविधशास्त्रीयविषयेषु त्रिवर्षात्मकः पाठ्यक्रमः शास्त्री (सम्मानितम्), विविधपारम्परिकशास्त्रीयविषयेषु द्विवर्षात्मकः पाठ्यक्रमः आचार्यः एतयोः उपाधिप्रदानदृष्ट्या शास्त्रीयज्ञानाय अध्ययनाध्यापनाय स्थापितानि वर्तन्ते। शिक्षापीठं द्विवर्षात्मकशिक्षकप्रशिक्षणपाठ्यक्रमस्य

शिक्षाशास्त्रे उन्नताध्ययनाय द्विवर्षात्मकपाठ्यक्रमशिक्षाचार्यस्य (एम.एड.), अध्यापनस्य उद्देश्येन स्थापितं वर्तते। कथितपीठेषु शास्त्रीयविद्यायाः विविधशाखासु अखिलभारतीयस्तरे आयोज्यमानया प्रवेशपरीक्षायाः माध्यमेन विषयविशेषज्ञतानुसारं शोधच्छात्राः प्रवेशं स्वीकुर्वन् शक्नुवन्ति।

विश्वविद्यालये प्रकाशनाय एकः स्वतन्त्रविभागः अपि विद्यते यः देशस्य प्रतिष्ठितविद्वत्जनैः लिखितैतिहासिकप्रकाशनानां संग्रहणं, संरक्षणं प्रकाशनञ्च करोति। शोधक्षेत्रस्य विशिष्टायाः त्रैमासिकपत्रिकायाः 'शोध-प्रभायाः' प्रकाशनम् अनेन क्रियते।

विश्वविद्यालयेन वास्तुशास्त्रम्, ज्योतिषम्, कर्मकाण्डम्, दर्शनम्, संस्कृतपत्रकारिता, योगः संगणकानुप्रयोगः च एतेषु विषयेषु व्यावसायिकप्रमाणपत्रीयडिप्लोमापाठ्यक्रमाणां सफलतापूर्वकमायोजनं क्रियते। एतत् अतिरिच्य, विद्यापीठेन यथासमये विभिन्नप्रमाणपत्रीयपाठ्यक्रमाः सञ्चाल्यन्ते।

3 दिसम्बर, 1993 तमे दिनाङ्के राष्ट्रपतिभवने विश्वविद्यालयद्वारा एकः विशिष्टदीक्षान्तसमारोहः आयोजितः यस्मिन् भारतस्य तत्कालीनमाननीयराष्ट्रपतेः डॉ. शंकरदयालशर्मावर्यस्य कृते विद्यापीठस्य मानद-उपाधिः प्रदत्तः। विद्यापीठस्य प्रथमदीक्षान्तसमारोहः 15 फरवरी, 1994 तमे दिनाङ्के विद्यापीठपरिसरे सुसम्पन्नः, अस्मिन् अवसरे भारतस्य माननीयराष्ट्रपतिः डॉ. शंकरदयालशर्मावर्यः प्रथमदीक्षान्तभाषणमकरोत्।

मानितविश्वविद्यालयरूपेण अधिसूचनान्तरं विद्यापीठस्य 17तमः दीक्षान्तसमारोहः 21 अप्रैल, 2018तमे दिनाङ्के सुसम्पन्नः, यस्मिन् भारतस्य माननीयराष्ट्रपतिः श्रीरामनाथकोविन्दवर्यः मुख्यातिथिः आसीत्। माननीय-राष्ट्रपतिः सभां सम्बोधितवान् अपि च प्रख्यातसंस्कृतविद्वद्भ्यः डिप्लोमा उपाधिः विभिन्नशैक्षणिकपुरस्काराञ्च प्रदत्तवान्।

राष्ट्रियमूल्याङ्कन एवं प्रत्यायन-परिषद् (नैक) अनया संस्थया विश्वविद्यालयाय 25 जून 2015 तः 24 जून 2021 पर्यन्तम् 'ए' ग्रेड प्रदत्ता अस्ति। कोविड-19 महामारीकाले विश्वविद्यालयेन आई.आई.क्यू.ए. इति प्रतिवेदनं 19 अगस्त, 2020 तमे दिनाङ्के नैक संस्थायै तृतीयचक्रस्य मान्यतायै अनुमोदितम्। एतत् अतिरिच्य विश्वविद्यालयः भारतीयविश्वविद्यालयानां संघस्य सदस्यः अपि वर्तते। भारतीयविश्वविद्यालयानां संघः देशे विश्वविद्यालयस्तरस्य संस्थानानां शीर्षनिकायः अस्ति यः डिप्लोमा/उपाधिः एतयोः मान्यताप्रदाने साहाय्यं करोति। विश्वविद्यालयः सांस्कृतिक-क्रीडा-कार्यक्रमान् आयोजयति, विद्यापीठं भारतीयविश्वविद्यालयानां संघेन संचालितासु सर्वासु गतिविधिसु भागं गृह्णाति।

विश्वविद्यालयस्य दृष्टिः

आधुनिकपरिप्रेक्ष्ये प्रचलितसमस्यानां सन्दर्भे शास्त्रीयसान्दर्भिकतां स्थापयित्वा शास्त्रपरम्परायाः शास्त्रव्याख्यानां च संरक्षणम्।

विश्वविद्यालयस्य लक्ष्यानि

- संस्कृतसाहित्यस्य विशिष्टशाखाः मनसि निधाय पारम्परिकसंस्कृतशिक्षाप्रदानम् तथा च संस्कृतवाङ्मये उच्चाध्ययनम् अतिरिच्य याः एशियाभाषाः साहित्यञ्च संस्कृतभाषायां प्रभावं जनयन्ति तासु/तस्मिन् साहित्ये च उच्चस्तरीयशोधार्थं विश्वविद्यालयः प्रतिबद्धः अस्ति।
- शास्त्रीयसंस्कृतस्य एवञ्च समकालीनसंस्कृतसाहित्यस्याध्ययनम्।
- संस्कृतज्ञानपरम्परावर्धनम्।
- संस्कृतज्ञानपरम्परायाः समृद्धीकरणाय संस्कृते शास्त्रीयसमकालीनसाहित्यस्य च अध्ययनम्।
- वेद-वेदाङ्गस्य पारम्परिकव्याख्या तथा च समकालीनविचारपरिवर्तनसन्दर्भे शास्त्राणां व्याख्या।
- संस्कृतसहायकावयवेषु विद्वद्भ्यः उन्नताध्ययनस्य अवसरप्रदानम् यथा- ज्योतिषशास्त्रं वास्तुशास्त्रञ्च तथा च तेषां विश्लेषणात्मकसंरक्षणार्थं कतिपयपाण्डुलिपीनामभिज्ञानम्।

विश्वविद्यालयस्य उद्देश्यानि

विश्वविद्यालयस्य स्थापना संस्कृतभाषायाः अभिवर्धनाय शिक्षणानुसन्धानयोः सौलभ्यप्रदानाय ज्ञान-प्रदानुन्नत्यै अधिगमस्यान्यासां शाखानां वर्धनाय यथा-शैक्षिककार्यक्रमेषु मानविकी, सामाजिकविज्ञाने एकीकृत-पाठ्यक्रमानां कृते विशिष्टप्रावधानाय, शिक्षणाधिगमप्रक्रियायां नवीनपद्धतिवर्धनाय, संस्कृतपरम्परागतविषयाणां क्षेत्रे समग्रविकासाय, संवर्धनाय, संरक्षणाय, अनुसन्धानाय च जाता। उच्चशिक्षायाः क्षेत्रे विशिष्टयोगदानाय विश्वविद्यालयस्य अधोलिखितानि उद्देश्यानि सन्ति।

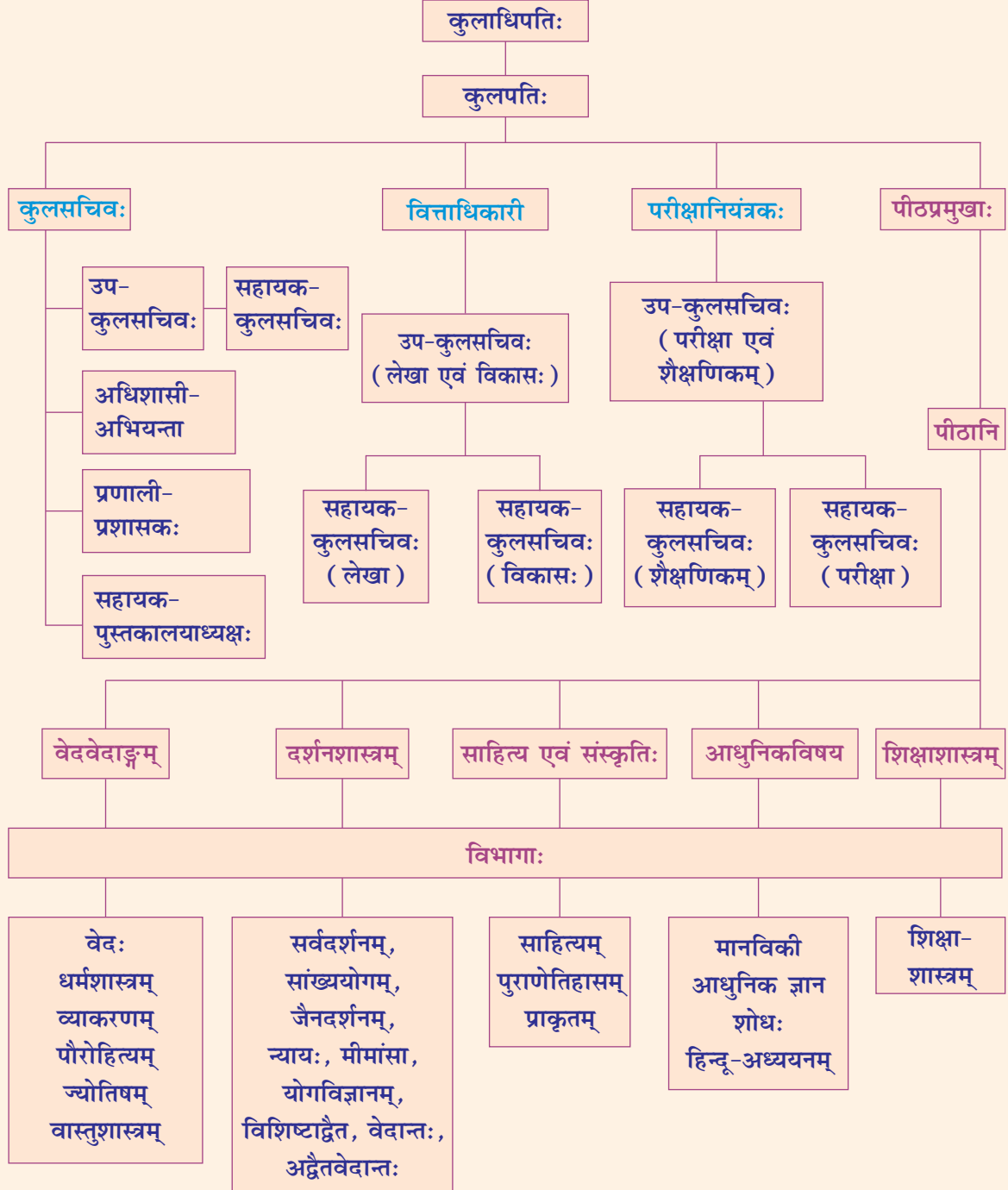
- (i) शास्त्रीयपरम्परायाः संरक्षणम्।
- (ii) शास्त्राणां व्याख्याः।
- (iii) आधुनिकपरिप्रेक्ष्ये व्याप्तसमस्यानां समाधानाय संस्कृतशास्त्राणां औचित्यस्थापनम्।
- (iv) शिक्षकाणां कृते आधुनिकज्ञानेन सह शास्त्रीयज्ञानस्य गहनाध्ययनसाधनानां व्यवस्था।
- (v) सम्बन्धितविषयेषु उत्कृष्टताप्राप्तिः।

उपरोक्तानामुद्देश्यानाम् अनुसरणाय, विश्वविद्यालयेन एते निर्णयाः स्वीकृताः-

1. पारम्परिकसंस्कृतवाङ्मयस्य अतिविशिष्टशाखानां ज्ञानस्य प्रचारः-प्रसारः च।
2. संस्कृतस्य अध्यापकानां प्रशिक्षणार्थं साधनानां सौलभ्यकरणं संस्कृतशिक्षासम्बद्धप्रासङ्गिकपक्षेषु शोधः।

3. संस्कृताध्यापनेन सम्बन्धित-एशियायाः विभिन्नभाषानाम् एवं साहित्यस्य गहनाध्ययनगवेषणार्थं सुविधायाः सौलभ्यकरणं, येषु पाली, इरानी, तिब्बती, मंगोली, चीनी, जापानी इत्यादि भाषाः साहित्यप्रमुखाः सन्ति।
4. अध्ययनाध्यापनाय विभिन्नविषयाय पाठ्यक्रमस्य निर्धारणं, भारतीयसंस्कृतिः मूल्याः अनयोः उपरि विशेषावधानम् तथा च संस्कृतसंबद्धविषयेषु परीक्षासञ्चालनम्।
5. संस्कृतस्य मौलिकग्रन्थानां, तट्टीकानामनुवादं तत्र च सम्बद्धसाहित्यस्य प्रकाशनं, प्रकाशिता-प्रकाशितसामग्रीणां सम्वर्धनञ्च।
6. शोधपत्रिका एवं शोधोपयोगाय अनुसन्धानप्रपत्रविषयसूची ग्रन्थसूची इत्यादेः प्रकाशनम्।
7. पाण्डुलिपिसङ्कलनम्, संरक्षणम् एवं प्रकाशनम्, राष्ट्रियसंस्कृतपुस्तकालयस्य संग्रहालयस्य च निर्माणम्। संस्कृतपाण्डुलिपिसु प्रयुक्तलिपीनां प्रशिक्षणप्रबन्धनम्।
8. संस्कृते आधुनिकतकनीकीसाहित्येन मौलिकसंस्कृतग्रन्थानां सार्थकनिर्वचनदृष्ट्या आधुनिकविषयेषु शिक्षणार्थं साधनानां प्रस्तुतिः।
9. पारस्परिकज्ञानवर्धनाय आधुनिक-एवं-परम्परागतविद्वत्सु अन्तः क्रियायाः संवर्धनम्।
10. शास्त्रपरिषदां, सङ्गोष्ठीनां, सम्मेलनानां कार्यशालानां च आयोजनम्।
11. अन्यशिक्षणसंस्थानानाम् उपाध्यः, प्रमाण-पत्रीयपाठ्यक्रमान् (सर्टिफिकेट) विद्यापीठस्य उपाधेः समकक्षमान्यता प्रदानम्।
12. विभागसङ्कायानां स्थापना तथा च विद्यापीठस्य उद्देश्यपूर्त्यर्थम् आवश्यकमण्डलानाम् एवं च समितीनां गठनम्।
13. स्वीकृतनियमान्तर्गतं छात्रवृत्ति-अध्येतावृत्ति-पुरस्कार-पदकमित्येषां वितरणम्।
14. विद्यापीठसदृश समानोद्देश्यस्य सङ्गठनसमितिसंस्थानानां सहयोगः एवं सदस्यता सहभागिता च।
15. विद्यापीठस्य उद्देश्यपूर्त्यर्थं प्रासङ्गिकावश्यकसहायककार्यकलापानां सम्पादनम्।

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य संगठनसारणी

प्राधिकरणानि

1. 'कोर्ट'
2. कार्यकारीपरिषद्
3. शैक्षणिकपरिषद्
4. अध्ययनमण्डलम्
5. वित्तसमितिः
6. योजनापर्यवेक्षणमण्डलम्

मण्डलानि

1. अनुसन्धानमण्डलम्
2. परीक्षामण्डलम्
3. शोधप्रभासम्पादकमण्डलम्
4. कुलानुशासकमण्डलम्

समितयः

1. विभागीयानुसन्धानसमीक्षासमितिः
2. शैक्षणिक-दिनदर्शिका-समितिः
3. भवनसमितिः
4. प्रवेशसमितिः
5. छात्रावाससमितिः
6. छात्रवृत्तिसमितिः
7. शोध-एवं-प्रकाशन-समितिः
8. पुस्तकालयसमितिः
9. परिचयनियमावलीसमितिः
10. हिन्दीराजभाषासमितिः
11. रोस्टर-समितिः
12. समस्यानिवारणसमितिः
13. अनुशासनसमितिः
14. शोधोपाधिसमितिः
15. आन्तरिकगुणवत्ता-प्रकोष्ठसमितिः (सी.ए.एस्.)

प्राधिकरणानि

1. कोर्ट

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयाधिनियमस्य, 2020 प्रासंगिकखण्ड-20 एवं 45 अनुगुणं कोर्ट'इत्यस्य घटनमपि च सदस्यानां पदावधिः परिनियमद्वारा निर्धार्यते। प्रथमकोर्टमध्ये एकत्रिंशत्: अधिकाः सदस्याः नैव भविष्यन्ति ये च केन्द्रसर्वकारद्वारा नामिताः भविष्यन्ति। अपि च त्रयाणां वर्षाणाम् अविधिनिमित्तं पदधारणं करिष्यन्ते। फलस्वरूपं, विश्वविद्यालयेन प्रथमन्यायालयस्य घटनस्य पूर्वारम्भः कृतः वर्तते अपि च अयं विषयः भारतसर्वकारस्य शिक्षामन्त्रालयस्य विचाराधीनः वर्तते।

2. कार्यकारीपरिषद्

कार्यकारीपरिषद् विश्वविद्यालयस्य प्रमुखकार्यकारीनिकायः वर्तते। कार्यकारीपरिषदः सङ्घटनं, परिषदः सदस्यानां पदावधिः, शक्तयः कार्याणि च संविधिना निर्धारितानि क्रियन्ते। कार्यकारीपरिषदः सदस्यानां विवरणं निम्नप्रकारेण अस्ति-

1.	प्रो. मुरलीमनोहरपाठकः, कुलपतिः	अध्यक्षः
2.	प्रो. पद्मजलक्ष्मणजानी, पूर्वकुलपतिः, एम्.पी.एस्.वि.वि., उज्जैनम्	सदस्यः
3.	श्रीमती नीताप्रसादः, संयुक्तसचिवा (भाषाः)	पदेनसदस्या
4.	प्रो. सविता, आधुनिकविषयपीठप्रमुखा	सदस्या
5.	प्रो. केदारप्रसादपरोहा, दर्शनशास्त्रपीठप्रमुखः	सदस्यः
6.	प्रो. रमेशकुमारपाण्डेयः, आचार्यः, शोधविभागः	सदस्यः
7.	डॉ. फणीन्द्रकुमारचौधरी, सहाचार्यः, ज्योतिषम्	सदस्यः
8.	डॉ. (श्रीमती) अलकारायः, कुलसचिवा (प्रभारी)	सचिवा

अवधौ कार्यकारीपरिषदः द्वे उपवेशने आयोजिते। ययोः विवरणं निम्नप्रकारेण अस्ति-

1. कार्यकारीपरिषदः चतुर्थोपवेशनम्- 27.04.2021
2. कार्यकारीपरिषदः पञ्चमोपवेशनम्- 21.01.2022

अन्तर्जालसूत्रम् - Minutes of Committee Meetings | Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
(slbsrsv.ac.in)

3. शैक्षणिकपरिषद्

शैक्षणिकपरिषद् विश्वविद्यालयस्य प्रमुखशैक्षणिकनिकायः वर्तते। यः अधिनियमविध्यध्यादेशानां प्रावधानाधीनानां, विश्वविद्यालयस्य शैक्षणिकनीतिनां पर्यवेक्षणं करोति। शैक्षणिकपरिषदः सदस्यानां विवरणं निम्नप्रकारेण अस्ति-

1.	प्रो. मुरलीमनोहरपाठकः	अध्यक्षः
2.	प्रो. मृदुलात्रिपाठी	बाह्यसदस्या
3.	प्रो. बनारसीत्रिपाठी	बाह्यसदस्यः
4.	प्रो. मनोजकुमारमिश्रः	बाह्यसदस्यः
5.	प्रो. जयकान्तसिंहशर्मा	सदस्यः
6.	प्रो. केदारप्रसादपरोहा	सदस्यः
7.	प्रो. सविता	सदस्या
8.	प्रो. शीतलाप्रसादशुक्लः	सदस्यः
9.	प्रो. सदनसिंहः	सदस्यः
10.	प्रो. रामानुज-उपाध्यायः	सदस्यः
11.	प्रो. रामराज-उपाध्यायः	सदस्यः
12.	प्रो. सुजातात्रिपाठी	सदस्या
13.	प्रो. सुधांशुभूषणपण्डा	सदस्यः
14.	प्रो. नीलमठगोला	सदस्या
15.	प्रो. अशोकथपलियालः	सदस्यः
16.	प्रो. धर्मानन्दराउतः	सदस्यः
17.	प्रो. कल्पनाजैनः	सदस्या
18.	प्रो. महानन्दझा	सदस्यः
19.	प्रो. कुलदीपकुमारः	सदस्यः
20.	प्रो. मार्कण्डेयनाथतिवारी	सदस्यः
21.	प्रो. प्रभाकरप्रसादः	सदस्यः
22.	प्रो. ए.एस. आरावमुदन्	सदस्यः
23.	डॉ. एस. सुदर्शनन्	सदस्यः
24.	प्रो. के. अनन्तः	सदस्यः
25.	प्रो. शिवशङ्करमिश्रः	सदस्यः

26.	प्रो. महेशप्रसादसिलोडी	सदस्यः
27.	प्रो. मीनूकश्यपः	सदस्या
28.	डॉ. आदेशकुमारः	सदस्यः
29.	प्रो. रमेशकुमारपाण्डेयः	सदस्यः
30.	प्रो. पी.के. दीक्षितः	सदस्यः
31.	डॉ. फणीन्द्रचौधरी	सदस्यः
32.	डॉ. मनोजकुमारमीणा	सदस्यः
33.	प्रो. प्रेमकुमारशर्मा	सदस्यः
34.	प्रो. सुदीपकुमारजैनः	सदस्यः
35.	प्रो. वीरसागरजैनः	सदस्यः
36.	प्रो. आर.के. पाठकः	सदस्यः
37.	प्रो. जगदेवकुमारशर्मा	सदस्यः
38.	डॉ. अलकारायः	सदस्यसचिवा

अवधौ शैक्षणिकपरिषदः त्रीणि उपवेशनानि आयोजितानि। येषां विवरणं निम्नप्रकारेण अस्ति-

1. शैक्षणिकपरिषदः तृतीयोपवेशनम्- 20.04.2021
2. शैक्षणिकपरिषदः चतुर्थोपवेशनम्- 04.01.2021
3. शैक्षणिकपरिषदः पञ्चमोपवेशनम्- 18.01.2022

अन्तर्जालसूत्रम् - Minutes of Committee Meetings | Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
(slbsrsv.ac.in)

4. अध्ययनमण्डलम्

अध्ययनमण्डलस्य सङ्घटनं, शक्तयः कार्याणि च संविधिना निर्धारितानि वर्तन्ते। विभिन्नपीठानुसारेण अध्ययनमण्डलस्य विवरणं विभागानुसारेण निम्नप्रकारेण अस्ति-

वेद-वेदाङ्गपीठम्	
वेदविभागः	
प्रो. रामानुज उपाध्यायः	अध्यक्षः
प्रो. श्रीकिशोरमिश्रः	बाह्यसदस्यः
प्रो. वेदप्रकाश उपाध्यायः	बाह्यसदस्यः
डॉ. देवेन्द्रप्रसादमिश्रः	सदस्यः
डॉ. सुन्दरनारायणझा	सदस्यः
डॉ. रामराज उपाध्यायः	सदस्यः

पौरोहित्यविभागः	
प्रो. बृन्दावनदाशः	अध्यक्षः
प्रो. श्रीकिसरमिश्रः	बाह्यसदस्यः
प्रो. वेदप्रकाश-उपाध्यायः	बाह्यसदस्यः
प्रो. रामराज-उपाध्यायः	सदस्यः
धर्मशास्त्रविभागः	
प्रो. सुधांशुभूषणपण्डा	अध्यक्षः
प्रो. वेदप्रकाश-उपाध्यायः	बाह्यसदस्यः
प्रो. श्रीपतित्रिपाठी	बाह्यसदस्यः
डॉ. मीनाक्षीमिश्रा	सदस्या
व्याकरणविभागः	
प्रो. सुजातात्रिपाठी	अध्यक्षः
प्रो. अशोकतिवारी	बाह्यसदस्यः
प्रो. आर.सी. पण्डा	बाह्यसदस्यः
प्रो. जयकान्तसिंहशर्मा	सदस्यः
प्रो. रामसलाहीद्विवेदी	सदस्यः
डॉ. दयालसिंहः	सदस्यः
डॉ. नरेशकुमारबैरवा	सदस्यः
ज्योतिषविभागः	
प्रो. नीलमठगेला	अध्यक्षा
प्रो. वासुदेवशर्मा	बाह्यसदस्यः
प्रो. रामचन्द्रझा	बाह्यसदस्यः
प्रो. प्रेमकुमारशर्मा	सदस्यः
प्रो. बिहारीलालशर्मा	सदस्यः
प्रो. विनोदकुमारशर्मा	सदस्यः
प्रो. दिवाकरदत्तशर्मा	सदस्यः
प्रो. परमानन्दभारद्वाजः	सदस्यः
डॉ. सुशीलकुमारः	सदस्यः
डॉ. फणीन्द्रकुमारचौधरी	सदस्यः

वास्तुशास्त्रविभागः	
डॉ. अशोकथपलियालः	अध्यक्षः
प्रो. शिवकान्तझाः	बाह्यसदस्यः
प्रो. उमाशङ्करशुक्लः	बाह्यसदस्यः
डॉ. प्रवेशव्यासः	सदस्यः
डॉ. देशबन्धुः	सदस्यः
दर्शनशास्त्रपीठम्	
न्यायविभागः	
प्रो. महानन्दझा	अध्यक्षः
प्रो. राजारामशुक्लः	बाह्यसदस्यः
प्रो. रमेशभारद्वाजः	बाह्यसदस्यः
प्रो. पीयूषकान्तदीक्षितः	सदस्यः
प्रो. विष्णुपदमहापात्रः	सदस्यः
डॉ. रामचन्द्रशर्मा	सदस्यः
साङ्ख्ययोगविभागः	
प्रो. मार्कण्डेयनाथतिवारी	अध्यक्षः
प्रो. राजारामशुक्ला	बाह्यसदस्यः
प्रो. रमेशभारद्वाजः	बाह्यसदस्यः
प्रो. महेशप्रसादसिलोडी	सदस्यः
डॉ. विजयगुसाई	सदस्यः
डॉ. रमेशयादवः	सदस्यः
योगविभागः	
प्रो. महेशप्रसादसिलोडी	अध्यक्षः
डॉ. अर्पितदूबे	बाह्यसदस्यः
डॉ. विजयगुसाई	सदस्यः
डॉ. रमेशयादवः	सदस्यः
जैनदर्शनविभागः	
प्रो. कुलदीपकुमारः	अध्यक्षः
प्रो. राजारामशुक्लः	बाह्यसदस्यः

प्रो. रमेशभारद्वाजः	बाह्यसदस्यः
प्रो. वीरसागरजैनः	सदस्यः
प्रो. अनेकान्तजैनः	सदस्यः
सर्वदर्शनविभागः	
प्रो. प्रभाकरप्रसादः	अध्यक्षः
प्रो. राजारामशुक्लः	बाह्यसदस्यः
प्रो. रमेशभारद्वाजः	बाह्यसदस्यः
प्रो. सङ्गीताखन्ना	सदस्या
प्रो. जवाहरलालः	सदस्यः
मीमांसाविभागः	
डॉ. ए.एस. आरावमुदनः	अध्यक्षः
प्रो. राजारामशुक्लः	बाह्यसदस्यः
प्रो. रमेशभारद्वाजः	बाह्यसदस्यः
वेदान्तविभागः	
प्रो. केदारप्रसादपरोहा	अध्यक्षः
प्रो. सुब्रमण्यशर्मा	बाह्यसदस्यः
प्रो. रामकिशोरत्रिपाठी	बाह्यसदस्यः
प्रो. मदनमोहन अग्रवालः	बाह्यसदस्यः
प्रो. के. अनन्तः	सदस्यः
साहित्यसंस्कृतिपीठम्	
साहित्यविभागः	
प्रो. धर्मानन्दराउतः	अध्यक्षः
प्रो. गङ्गाधरपण्डा	बाह्यसदस्यः
प्रो. सत्यप्रकाशशर्मा	बाह्यसदस्यः
प्रो. भागीरथीनन्द	सदस्यः
प्रो. शुकदेवभोई	सदस्यः
प्रो. सुमनकुमारझाः	सदस्यः
डॉ. अरविन्दः कुमार	सदस्यः
डॉ. बेजवाड़ाकामाक्षम्मा	सदस्या
डॉ. सौरभदूबे	सदस्यः

पुराणेतिहासविभागः

प्रो. शीतलाप्रसादशुक्लः	अध्यक्षः
प्रो. गङ्गाधरपण्डा	बाह्यसदस्यः
प्रो. सत्यप्रकाशशर्मा	बाह्यसदस्यः

प्राकृतविभागः

प्रो. कल्पनाजैनः	अध्यक्षा
प्रो. जिनेन्द्रकुमारः	बाह्यसदस्यः
प्रो. सुदीपकुमारजैनः	सदस्यः

आधुनिकविषयपीठम्

मानविकी-आधुनिकज्ञान-शोधविभागः

प्रो. सविता	अध्यक्षा
प्रो. पी.सी. टण्डनः	बाह्यसदस्यः
प्रो. डी.पी. विद्यार्थी	बाह्यसदस्यः
प्रो. मञ्जीतचतुर्वेदी	बाह्यसदस्यः
प्रो. राजवीरशर्मा	बाह्यसदस्यः
प्रो. रमाकान्तपाण्डेयः	बाह्यसदस्यः
प्रो. के.जी. श्रीवास्तवः	बाह्यसदस्यः
प्रो. मीनूकश्यपः	सदस्या
प्रो. शिवशङ्करमिश्रः	सदस्यः
श्री आदेशकुमारः	सदस्यः
डॉ. अभिषेकतिवारी	सदस्यः

शिक्षाशास्त्रपीठम्

शिक्षाशास्त्रविभागः

प्रो. सदनसिंहः	अध्यक्षः
प्रो. के.पी. पाण्डेयः	बाह्यसदस्यः
प्रो. लोकमान्यमिश्रा	बाह्यसदस्यः
प्रो. के. भारतभूषणः	सदस्यः
प्रो. आर.पी. पाठकः	सदस्यः
प्रो. रचनावर्मा मोहनः	सदस्या

प्रो. विमलेशः	सदस्यः
प्रो. मीनाक्षी	सदस्या
प्रो. अमितापाण्डेयभारद्वाजः	सदस्या
प्रो. एम्. जयकृष्णन्	सदस्यः
डॉ. मनोजकुमारमीणा	सदस्यः
डॉ. सवितारायः	सदस्या

5. वित्तसमिति:

वित्तसमिते: सङ्घटनं, शक्तयः कार्याणि च संविधिना निर्धारितानि भवन्ति। वित्तसमिते: सदस्यानां विवरणं निम्नप्रकारेण अस्ति-

क्र.सं.	नाम	पदनाम
1.	प्रो. मुरलीमनोहरपाठकः	अध्यक्षः
2.	प्रो. पङ्कजः एल. जानि	बाह्यसदस्यः
3.	श्री आर.डी. सहायः	बाह्यसदस्यः
4.	श्रीमती दर्शन एम. डबरालः	बाह्यसदस्यः
5.	डॉ. अलकारायः	सदस्यसचिवा

अवधौ वित्तसमिते द्वे उपवेशने आयोजिते। ययोः विवरणं निम्नप्रकारेण अस्ति-

1. वित्तसमिते: तृतीयोपवेशनम्- 20.08.2021
2. वित्तसमिते: चतुर्थोपवेशनम्- 19.01.2022

अन्तर्जालसूत्रम् - Minutes of Committee Meetings | Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
(slbsrsv.ac.in)

6. योजनापर्यवेक्षणमण्डलम्

योजनापर्यवेक्षणमण्डलस्य सङ्घटनं, शक्तयः कार्याणि च संविधिना निर्धारितानि क्रियन्ते। योजनापर्यवेक्षण-मण्डलस्य सदस्यानां विवरणं निम्नप्रकारेण अस्ति-

1.	प्रो. मुरलीमनोहरपाठकः	अध्यक्षः
2.	डॉ. चान्दकिरणसलूजा	बाह्यसदस्यः
3.	प्रो. सुदेशकुमारशर्मा	बाह्यसदस्यः
4.	प्रो. ललितकुमारत्रिपाठी	बाह्यसदस्यः
5.	प्रो. भागीरथीनन्दः	सदस्यः
6.	प्रो. बिहारीलालशर्मा	सदस्यः
7.	प्रो. के. भारतभूषणः	सदस्यः
8.	डॉ. अलकारायः	सदस्यसचिवा

योजनापर्यवेक्षणमण्डलस्य एकमुपवेशनमायोजितम्। यस्य विवरणं निम्नप्रकारेण अस्ति-

1. योजनापर्यवेक्षणमण्डलस्य प्रथमोपवेशनम्- 07.02.2022

अन्तर्जालसूत्रम् - Minutes of Committee Meetings | Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
(slbsrsv.ac.in)

मण्डलानि

1. अनुसन्धानमण्डलम्

अनुसन्धानमण्डलस्य गठनं शोधच्छात्राणां स्थायीपञ्जीकरणाय कृतम् अस्ति। शोधछात्रेण प्रदत्तस्य शोधप्रस्तावस्य शोधदलेन समीक्षा क्रियते, शोधछात्रस्य प्रस्तुतिः साक्षात्कारद्वारा परीक्षिता भवति तथा च शोधकार्यस्य स्थायीपञ्जीकरणस्य अनुशंसा शोधदलेन सम्पाद्यते।

अनुसन्धानमण्डलस्य सदस्याः-

1. प्रो. रमेशकुमारपाण्डेयः	अध्यक्षः
2. प्रो. रमाकान्तपाण्डेयः	बाह्यसदस्यः
3. प्रो. हंसधरझा	बाह्यसदस्यः
4. प्रो. शशिप्रभाकुमारः	बाह्यसदस्यः
5. प्रो. के. भरतभूषणः	सदस्यः
6. प्रो. प्रेमकुमारशर्मा	सदस्यः
7. प्रो. हरेरामत्रिपाठी	सदस्यः
8. प्रो. जयकुमार एन्. उपाध्यायः	सदस्यः
9. प्रो. नीलमठगेला	सदस्या
10. प्रो. भागीरथीनन्दः	सदस्यः
11. प्रो. केदारप्रसादपरोहा	सदस्यः
12. प्रो. जयकान्तसिंहशर्मा	सदस्यः
13. प्रो. शिवशङ्करमिश्रः	सदस्यः
14. डॉ. अलकारायः	सदस्य-सचिवा

अवधौ आयोजितोपवेशनानि-

09.12.2020, 10.12.2020, 11.12.2020

2. परीक्षामण्डलम्

परीक्षामण्डलस्य प्राथमिकम् उद्देश्यं परीक्षामूल्याङ्कन-प्रक्रियाणाञ्च विकासः वर्तते यस्मिन् परीक्षासञ्चालनं, परीक्षापत्राणां सुरक्षा, निरीक्षकाणां परीक्षकानां च कर्तव्यानि, अङ्कानां समीकरणं, छात्रापेक्षाणां सुचारुतया सञ्चालनं समावेशितं वर्तते।

परीक्षामण्डलस्य सदस्याः-

1. प्रो. केदारप्रसादपरोहा	अध्यक्षः
2. प्रो. चांदकिरणसलूजा	बाह्यसदस्यः
3. प्रो. संतोषकुमारशुक्ला	बाह्यसदस्यः
4. प्रो. शीतलाप्रसादशुक्लः	सदस्यः
5. प्रो. के. भरतभूषणः	सदस्यः
6. कुलसचिवः	सदस्यः
7. परीक्षानियन्त्रकः	सदस्यसचिवः
8. डॉ. कान्ता (उपकुलसचिवः)	समन्वयिका

अवधौ आयोजितोपवेशनानि-

02.06.2021, 18.06.2021, 06.07.2021, 27.09.2021

3. सम्पादकमण्डलम्

नवदेहलीस्थ-श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य शोधप्रकाशनविभागेन त्रैमासिकी शोधपत्रिका प्रकाशयते। प्रायशः अस्याः पत्रिकायाः सम्पादकमण्डले सर्वेषां संकायानां प्रतिनिधिभिः कार्यं क्रियते। एतदतिरिक्तं वास्तुशास्त्रविभागप्रमुखः अपि सम्पादकमण्डले कार्यं कुर्वन् अस्ति। अस्य सम्पादकमण्डलस्य मुख्यं कार्यं प्रकाशनार्थं प्राप्तानां पत्राणां गुणवत्ता, भाषाशुद्धता, वर्तमानसमाजस्य सन्दर्भे प्रासङ्गिकता, मौलिकता इत्यादीनां निरीक्षणं कृत्वा शोधपत्राणां कृते आवश्यकं संशोधनं च वर्तते। यदि संशोधनपत्रेषु किमपि दोषः अस्ति, येषां सम्पादनं न कृतम्, तर्हि तदपि अस्य मण्डलस्य महत्वपूर्णं कार्यम् अस्ति।

सम्पादकमण्डलस्य सदस्याः-

1. प्रो. जयकान्तसिंहशर्मा
2. प्रो. भागीरथीनन्दः
3. प्रो. के. भरतभूषणः
4. प्रो. प्रभाकरप्रसादः
5. डॉ. अशोकथपलियालः

अवधौ आयोजितोपवेशनानि-

19.05.2021, 09.12.2021

4. कुलानुशासकमण्डलम्

कुलानुशासकमण्डलम् एकः निकायः वर्तते, यस्मिन् विश्वविद्यालयस्य/परिसरस्य शिक्षणप्रशासनसंकायानां सदस्याः विद्यन्ते, यच्च विश्वविद्यालयस्य नियमविनियमानाम् कार्यान्वयसुनिश्चयाय गठिता वर्तते।

कुलानुशासकमण्डलस्य सदस्याः-

1.	प्रो. बिहारीलालशर्मा	अध्यक्षः
2.	प्रो. नागेन्द्रझा (सेवानिवृत्तः)	सदस्यः
3.	प्रो. के. भरतभूषणः	सदस्यः
4.	प्रो. प्रेमकुमारशर्मा	सदस्यः
5.	प्रो. केदारप्रसादपरोहा	सदस्यः
6.	प्रो. जयकुमार एन्. उपाध्यायः (सेवानिवृत्तः)	सदस्यः
7.	प्रो. हरेरामत्रिपाठी	सदस्यः
8.	प्रो. कमलाभारद्वाजः (सेवानिवृत्तः)	सदस्या
9.	प्रो. शुकदेवभोई	सदस्यः
10.	प्रो. जगदेवकुमारशर्मा	सदस्यः
11.	प्रो. सदनसिंहः	सदस्यः
12.	श्री सुच्चासिंहः	सदस्यः

शैक्षणिकसदस्यानां विवरणम्

क्र.सं.	नाम	पदनाम	विभागः
	वेद-वेदाङ्ग-पीठम्		
1.	प्रो. गोपालप्रसादशर्मा	आचार्यः	वेदः
2.	प्रो. रामानुज उपाध्यायः	आचार्यः	वेदः
3.	डॉ. देवेन्द्रप्रसादमिश्रः	सहाचार्यः	वेदः
4.	डॉ. सुन्दरनारायणझा	सहाचार्यः	वेदः
5.	डॉ. हनुमानमिश्रः	सहाचार्यः	वेदः
6.	प्रो. रामराज उपाध्यायः	आचार्यः	पौरोहित्यम्
7.	प्रो. बृन्दादावनदाशः	आचार्यः	पौरोहित्यम्
8.	प्रो. यशवीरसिंहः	आचार्यः	धर्मशास्त्रम्
9.	प्रो. सुधांशुभूषणपण्डा	आचार्यः	धर्मशास्त्रम्
10.	डॉ. हिमांशुशेखरत्रिपाठी	सहायकाचार्यः	धर्मशास्त्रम्
11.	डॉ. मीनाक्षीमिश्रः	सहायकाचार्यः	धर्मशास्त्रम्
12.	प्रो. जयकान्तसिंहशर्मा	आचार्यः	व्याकरणम्
13.	प्रो. सुजातात्रिपाठी	आचार्या	व्याकरणम्
14.	प्रो. रामसलाही द्विवेदी	आचार्यः	व्याकरणम्
15.	डॉ. दयालसिंहः	सहाचार्यः	व्याकरणम्
16.	श्री नरेशकुमारबैरवा	सहायकाचार्यः	व्याकरणम्
17.	डॉ. धर्मपालप्रजापतिः	सहायकाचार्यः	व्याकरणम्
18.	प्रो. प्रेमकुमारशर्मा	आचार्यः	ज्योतिषम्
19.	प्रो. बिहारीलालशर्मा	आचार्यः	ज्योतिषम्
20.	प्रो. विनोदकुमारशर्मा	आचार्यः	ज्योतिषम्
21.	प्रो. नीलमठगेला	आचार्या	ज्योतिषम्
22.	प्रो. दिवाकरदत्तशर्मा	आचार्यः	ज्योतिषम्
23.	प्रो. परमानन्दभारद्वाजः	आचार्यः	ज्योतिषम्
24.	डॉ. सुशीलकुमारः	सहाचार्यः	ज्योतिषम्
25.	डॉ. फणीन्द्रकुमारचौधरी	सहाचार्यः	ज्योतिषम्
26.	डॉ. रश्मिचतुर्वेदी	सहाचार्यः	ज्योतिषम्

27.	प्रो. देवीप्रसादत्रिपाठी	आचार्यः	वास्तुशास्त्रम्
28.	डॉ. अशोकथपलियालः	सहाचार्यः	वास्तुशास्त्रम्
29.	डॉ. प्रवेशव्यासः	सहायकाचार्यः	वास्तुशास्त्रम्
30.	डॉ. देशबन्धुः	सहायकाचार्यः	वास्तुशास्त्रम्
31.	डॉ. योगेन्द्रकुमारशर्मा	सहायकाचार्यः	वास्तुशास्त्रम्
32.	डॉ. दीपकवशिष्ठः	सहायकाचार्यः	वास्तुशास्त्रम्
दर्शनशास्त्रपीठम्			
33.	प्रो. पीयूषकान्तदीक्षितः	आचार्यः	न्यायः
34.	प्रो. विष्णुपादमहापात्रः	आचार्यः	न्यायः
35.	प्रो. महानन्दझा	आचार्यः	न्यायः
36.	डॉ. रामचन्द्रशर्मा	आचार्यः	न्यायः
37.	प्रो. महेशप्रसादसिलोडी	आचार्यः	सांख्ययोगः
38.	प्रो. मार्कण्डेयनाथतिवारी	आचार्यः	सांख्ययोगः
39.	डॉ. रमेशकुमारः	सहायकाचार्यः	योगविज्ञानम्
40.	डॉ. विजयसिंहगुसाई	सहायकाचार्यः	योगविज्ञानम्
41.	डॉ. नवदीपजोशी	सहायकाचार्यः	योगविज्ञानम्
42.	प्रो. वीरसागरजैनः	आचार्यः	जैनदर्शनम्
43.	प्रो. अनेकान्तकुमारजैनः	आचार्यः	जैनदर्शनम्
44.	प्रो. कुलदीपकुमारः	आचार्यः	जैनदर्शनम्
45.	प्रो. हरeram त्रिपाठी	आचार्यः (प्रतिनियुक्तः)	सर्वदर्शनम्
46.	प्रो. सङ्गीताखन्ना	आचार्या	सर्वदर्शनम्
47.	प्रो. प्रभाकरप्रसादः	आचार्यः	सर्वदर्शनम्
48.	प्रो. जवाहरलालः	आचार्यः	सर्वदर्शनम्
49.	श्री विजयगुप्ता	सहायकाचार्यः	सर्वदर्शनम्
50.	प्रो. ए.एस्. अरावमुदनः	आचार्यः	मीमांसा
51.	डॉ. राजेशकुमारगुर्जरः	सहायकाचार्यः	मीमांसा
52.	प्रो. केदारप्रसादपरोहा	आचार्यः	विशिष्टाद्वैतवेदान्तः
53.	प्रो. के. अनन्तः	आचार्यः	विशिष्टाद्वैतवेदान्तः
54.	डॉ. एस. सुदर्शनन्	सहाचार्यः	विशिष्टाद्वैतवेदान्तः

55.	डॉ. के.एस. सतीशा	सहाचार्यः (लियन)	अद्वैतवेदान्तः
साहित्य-संस्कृतिपीठम्			
56.	प्रो. शुकदेवभोई	आचार्यः	साहित्यम्
57.	प्रो. भागीरथनन्दः	आचार्यः	साहित्यम्
58.	प्रो. धर्मानन्दराउतः	आचार्यः	साहित्यम्
59.	प्रो. सुमनकुमारझाः	आचार्यः	साहित्यम्
60.	डॉ. अरविन्दकुमारः	सहाचार्यः	साहित्यम्
61.	डॉ. बी. कामाक्षम्मा	सहायकाचार्या	साहित्यम्
62.	डॉ. सौरभदूबे	सहायकाचार्यः	साहित्यम्
63.	डॉ. अनमोशर्मा	सहायकाचार्यः	साहित्यम्
64.	प्रो. शीतलाप्रसादशुक्लः	आचार्यः	पुराणेतिहासः
65.	प्रो. सुदीपकुमारजैनः	आचार्यः	प्राकृतम्
66.	प्रो. जयकुमार. एन्. उपाध्ये	आचार्यः	प्राकृतम्
आधुनिकविषयपीठम्			
67.	प्रो. सविता	आचार्या	मानविकी
68.	प्रो. जगदेवशर्मा	आचार्यः	मानविकी
69.	प्रो. मीनूकश्यपः	आचार्या	मानविकी
70.	डॉ. अभिषेकतिवारी	सहायकाचार्यः	मानविकी
71.	श्रीमती वन्दनाशुक्ला	सहायकाचार्या	मानविकी
72.	श्री आदेशकुमारः	सहायकाचार्यः	आधुनिकज्ञान
73.	श्री आदित्यपञ्चोली	सहायकाचार्यः	आधुनिकज्ञान
74.	डॉ. सुमित त्रिपाठी	सहायकाचार्यः	आधुनिकज्ञान
75.	प्रो. रमेशकुमारपाण्डेय	आचार्यः	शोधः
76.	प्रो. शिवशङ्करमिश्रः	आचार्यः	शोधः
शिक्षाशास्त्रपीठम्			
77.	प्रो. रमेशप्रसादपाठकः	आचार्यः	शिक्षाशास्त्रम्
78.	प्रो. सदनसिंहः	आचार्यः	शिक्षाशास्त्रम्
79.	प्रो. के. भारतभूषणः	आचार्यः	शिक्षाशास्त्रम्
80.	प्रो. रचनावर्मा मोहनः	आचार्या	शिक्षाशास्त्रम्

81.	प्रो. विमलेशशर्मा	आचार्यः	शिक्षाशास्त्रम्
82.	प्रो. मिनाक्षीमिश्रः	आचार्या	शिक्षाशास्त्रम्
83.	प्रो. अमितापाण्डेयभारद्वाजः	आचार्या	शिक्षाशास्त्रम्
84.	डॉ. एम. जयकृष्णन्	आचार्यः	शिक्षाशास्त्रम्
85.	डॉ. मनोजकुमारमीणा	सहायकाचार्यः	शिक्षाशास्त्रम्
86.	डॉ. सवितारायः	सहायकाचार्यः	शिक्षाशास्त्रम्
87.	डॉ. सुरेन्द्रमहतो	सहायकाचार्यः	शिक्षाशास्त्रम्
88.	डॉ. प्रेमसिंहसिकरवारः	सहायकाचार्यः	शिक्षाशास्त्रम्
89.	डॉ. तमन्नाकौशलः	सहायकाचार्या	शिक्षाशास्त्रम्
90.	डॉ. पिकीमलिकः	सहायकाचार्या	शिक्षाशास्त्रम्
91.	डॉ. अजयकुमारः	सहायकाचार्यः	शिक्षाशास्त्रम्
92.	डॉ. शिवदत्तआर्यः	सहायकाचार्यः	शिक्षाशास्त्रम्
93.	डॉ. ममता	सहायकाचार्या	शिक्षाशास्त्रम्
94.	डॉ. परमेशकुमारशर्मा	सहायकाचार्यः	शिक्षाशास्त्रम्
95.	डॉ. आरतीशर्मा	सहायकाचार्या	शिक्षाशास्त्रम्
96.	डॉ. विचारीलालमीणा	सहायकाचार्यः	शिक्षाशास्त्रम्
97.	डॉ. जितेन्द्रकुमारः	सहायकाचार्यः	शिक्षाशास्त्रम्
98.	डॉ. प्रदीपकुमारझा	सहायकाचार्यः	शिक्षाशास्त्रम्
99.	डॉ. दिनेशकुमारयादवः	सहायकाचार्यः	शिक्षाशास्त्रम्
100.	डॉ. इकुर्तीवेङ्कटेश्वरलु	सहायकाचार्यः	शिक्षाशास्त्रम्
101.	डॉ. सुनीलकुमारशर्मा	सहायकाचार्यः	शिक्षाशास्त्रम्
102.	डॉ. कैलाशचन्दमीणा	सहायकाचार्यः	शिक्षाशास्त्रम्
103.	श्रीमती अनिता	सहायकाचार्या	शिक्षाशास्त्रम्

शैक्षणिकेतरकर्मचारिणां विवरणम्

क्र.सं.	नाम	पदनाम	विभागः
‘अ’ वर्गः			
1.	डॉ. अलकारायः	वित्त-अधिकारिणी (प्रतिनियुक्ता)	लेखा
2.	श्री अजयकुमारटण्डनः	उप-कुलसचिवः	लेखा एवं विकासः
3.	डॉ. कान्ता	उप-कुलसचिवा	परीक्षा एवं शैक्षणिकम्
4.	श्री रमाकान्त उपाध्यायः	अधिकाधी-अभियन्ता	वि.वि. निर्माणविभागः
5.	श्री बनवारीलालवर्मा	कार्यकारी-प्रबन्धकः	सङ्गणककेन्द्रम्
6.	श्री राजेशकुमारपाण्डेयः	सहायकपुस्तकालयाध्यक्षः	पुस्तकालयः
7.	श्रीमती सुषमा	सहायककुलसचिवा	लेखा
8.	श्री सुच्चासिंहः	सहायककुलसचिवः	शैक्षणिकम्
9.	श्री मञ्जीतसिंहः	सहायककुलसचिवः	प्रशासनम्-II
10.	श्रीमती भारतीत्रिपाठी	सहायककुलसचिवा	प्रशासनम्-I
11.	श्री राजेशकुमारः	सहायककुलसचिवः	विकासः
12.	श्री जयप्रकाशसिंहः	सहायककुलसचिवः	प्रशासनम्-III
‘ब’ वर्गः			
13.	श्री अञ्जनीकुमारः	सहायक-अभियन्ता	वि.वि. निर्माणविभागः
14.	श्री बिपिनकुमारत्रिपाठी	अनुसंधान-सह-सांख्यिकी-अधिकारी	कुलपतिकार्यालयः
15.	श्रीमती रजनीसंजोत्रा	अनुभागाधिकारिणी	परीक्षा
16.	श्री राजकुमारः	अनुभागाधिकारी	प्रशासनम्- III
17.	श्री राकेशकाण्डपालः	अनुभागाधिकारी	लेखः
18.	श्रीमती सावित्रीकुमारी	अनुभागाधिकारिणी	प्रशासनम्-II
19.	श्रीमती वन्दना	अनुभागाधिकारिणी	प्रशासनम्-I
20.	श्री दिनेशकुमारः	निजीसचिवः	कुलसचिवकार्यालयः
21.	श्री प्रमोदचतुर्वेदी	निजीसचिवः	कुलपतिकार्यालयः
22.	श्रीमती हिमानीशदानी	निजीसचिवा अनुभागाधिकारिणी च	विकासः
23.	श्री ज्ञानचन्दशर्मा	प्रोग्रामरसहायकः	सङ्गणककेन्द्रम्
24.	डॉ. ज्ञानधरपाठकः	अनुसंधानसहायकः	प्रकाशनम्
25.	कु. तरुणा अवस्थी	अनुसंधानसहायिका	शोधविभागः
26.	श्रीमती अनीताजोशी	व्यवसायिकसहायिका	केन्द्रीयपुस्तकालयः

27.	डॉ. नवीनराजपूतः	व्यवसायिकसहायकः	केन्द्रीयपुस्तकालयः
28.	श्री जयकृष्णनकमिला	व्यवसायिकसहायकः	केन्द्रीयपुस्तकालयः
29.	श्रीमती ललिताकुमारी	सहायिका	विकासः
30.	श्री ओमप्रकाशकौशिकः	सहायक	लेखा
31.	श्रीमती रानीपंवारः	सहायिका	सङ्गणककेन्द्रम्
32.	श्री तिलकराजः	सहायकः	छात्रावासः
33.	श्री अशोककुमारः	सहायकः	शैक्षणिकम्
34.	श्री सुदामारामः	सहायकः	शिक्षाशास्त्रपीठम्
35.	श्री धर्मेन्द्रः	सहायकः	प्रशासनम्-I
36.	श्री महेशः	सहायकः	लेखा
37.	श्रीमती प्रीतियादवः	सहायिका	प्रशासनम्-II
38.	श्री मनीषलोहनी	सहायकः	विकासः
39.	श्री नरेन्द्रपालः	कनिष्ठाभियन्ता (विद्युत्)	वि.वि. निर्माणविभागः
40.	श्रीमती संध्यासिंहः	कनिष्ठाभियन्ता (सिविल)	वि.वि. निर्माणविभागः
41.	सुश्री नेहागुसाई	निजीसहायिका	कुलसचिवकार्यालयः
‘स’ वर्गः			
42.	श्रीमती भावना	व्यवसायिकसहायिका	शिक्षाशास्त्रपीठम्
43.	श्री सुनीलकुमारमिश्रः	व्यवसायिकसहायकः	केन्द्रीयपुस्तकालयः
44.	श्री शशिभूषणशुक्लः	व्यवसायिकसहायकः	केन्द्रीयपुस्तकालयः
45.	श्री सुरेन्द्रनागरः	तकनीकीसहायकः	शिक्षापीठम्
46.	श्री ईश्वरसिंहविष्टः	तकनीकीसहायकः	सङ्गणककेन्द्रम्
47.	श्री सचिनकुमाररायः	तकनीकीसहायकः	सङ्गणककेन्द्रम्
48.	श्री जीवनकुमारभट्टराई	संशोधकः	प्रकाशनम्
49.	श्री महेन्द्रसिंहः	वरिष्ठलिपिकः	शैक्षणिकम्
50.	श्री सज्जीवसिंहचौहानः	वरिष्ठलिपिकः	लेखा
51.	श्रीमती रुचिकाभट्टनागरः	वरिष्ठलिपिकः	परीक्षा
52.	श्री रजनीशकुमाररायः	वरिष्ठलिपिकः	शैक्षणिकम्
53.	श्रीमती प्रीतित्यागी	वरिष्ठलिपिकः	शैक्षणिकम्
54.	श्रीमती प्रतिभायादवः	वरिष्ठलिपिकः	प्रशासनम्
55.	श्रीमती ललितायादवः	वरिष्ठलिपिकः	शिक्षाशास्त्रपीठम्

56.	श्री रमेशकुमारः	वरिष्ठलिपिकः	लेखा
57.	श्री श्रीनाथ के. नैयर	वरिष्ठलिपिकः	प्रशासनम्-II
58.	श्री अंशुमन घुर्नियाल	वरिष्ठलिपिकः	वि.वि. निर्माणविभागः
59.	श्री चन्द्रभूषणतिवारी	विद्युत्कारः (इलेक्ट्रिशियन)	वि.वि. निर्माणविभागः
60.	श्री बिजेन्द्रसिंहराणा	नलकूपप्रचालकः	वि.वि. निर्माणविभागः
61.	श्री बलरामसिंहः	पुस्तकालयसहायकः	केन्द्रीयपुस्तकालयः
62.	श्री पदमचन्दसैनी	पुस्तकालयसहायकः	केन्द्रीयपुस्तकालयः
63.	श्रीमती सौम्याराय	पुस्तकालयसहायकः	केन्द्रीयपुस्तकालयः
64.	श्री मनीष-अरोड़ा	कनिष्ठलिपिकः	शैक्षणिकम्
65.	श्रीमती दीपिकाराणा	कनिष्ठलिपिकः	लेखा
66.	श्री वैभवखन्ना	कनिष्ठलिपिकः	प्रशासनम्-I
67.	श्री नीतेशः	कनिष्ठलिपिकः	कुलपतिकार्यालयः
68.	श्री लोकेशः	कनिष्ठलिपिकः	प्रशासनम्-II
69.	श्री ओङ्केश्वरतिवारी	कनिष्ठलिपिकः	वि.वि. निर्माणविभागः
70.	श्रीमती ऋचाभसीनः	कनिष्ठलिपिकः	प्रशासनम्-II
71.	श्री राहुलरायः	कनिष्ठलिपिकः	वि.वि. निर्माणविभागः
72.	श्री अजयकुमारः	कनिष्ठलिपिकः	लेखा
73.	श्री रामकुमारः	कनिष्ठलिपिकः	परीक्षा
74.	श्री मनीषजैरथः	कनिष्ठलिपिकः	परीक्षा
75.	श्री श्रवणकुमारः	चालकः	कुलसचिवकार्यालयः
76.	श्री शम्भूदत्तः	पाचकः	अतिथिगृहम्
77.	श्री नितिननागरः	पाचकः	अतिथिगृहम्
78.	श्री राजेन्द्रसिंहः	पुस्तकालयपरिचरः	केन्द्रीयपुस्तकालयः
79.	श्री सुनीलशर्मा	पुस्तकालयपरिचरः	केन्द्रीयपुस्तकालयः
80.	श्री जंगापल्लीमहेन्द्रः	पुस्तकालयपरिचरः	केन्द्रीयपुस्तकालयः
81.	श्री हिमांशु कुमार	पुस्तकालयपरिचरः	केन्द्रीयपुस्तकालयः
82.	श्री सोनू	पुस्तकालयपरिचरः	केन्द्रीयपुस्तकालयः
83.	श्री उपरापल्लीकुमारस्वामी	स्वास्थ्यकेन्द्रपरिचरः	विकासस्वास्थ्यकेन्द्रञ्च
84.	श्री कुलदीपसिंहः	तकनीकीपरिचरः	सङ्गणककेन्द्रम्
85.	श्री विजयरञ्जनपाण्डेयः	तकनीकीपरिचरः	शिक्षाशास्त्रपीठम्

86.	श्री दयाशङ्करतिवारी	बहुकार्यकर्मचारी	वि.वि. निर्माणविभागः
87.	श्री रमेशचन्दमीणा	बहुकार्यकर्मचारी	प्रकाशनम्
88.	श्री दयाचन्द्रः	बहुकार्यकर्मचारी	लेखा
89.	श्री सुन्दरपालः	बहुकार्यकर्मचारी	वेदवेदाङ्गपीठम्
90.	श्री रमेशचन्दगहलोतः	बहुकार्यकर्मचारी	शैक्षणिकम्
91.	श्री नरेन्द्रमहतो	बहुकार्यकर्मचारी	दर्शनशास्त्रपीठम्
92.	श्री धीरजसिंहः	बहुकार्यकर्मचारी	वि.वि. निर्माणविभागः
93.	श्री राममिलनः	बहुकार्यकर्मचारी	वेदवेदाङ्गदर्शनपीठम्
94.	श्री दिनेशचन्द्रः	बहुकार्यकर्मचारी	कुलसचिवकार्यालयः
95.	श्री सन्तोषकुमारपाण्डेयः	बहुकार्यकर्मचारी	वि.वि. निर्माणविभागः
96.	श्री भीमसिंहः	बहुकार्यकर्मचारी	प्रशासनम्-I
97.	श्री मथुराप्रसादः	बहुकार्यकर्मचारी	आधुनिकविषयः
98.	श्री राजकुमारः	बहुकार्यकर्मचारी	कुलपतिकार्यालयः
99.	श्री पङ्कजः	बहुकार्यकर्मचारी	परीक्षा
100.	श्री पिन्टूबनर्जी	बहुकार्यकर्मचारी	परीक्षा
101.	श्री गङ्गाधरमुदली	बहुकार्यकर्मचारी	साहित्य-एवं-संस्कृतिः
102.	श्री बिनोदकुमारनाथः	बहुकार्यकर्मचारी	अतिथिगृहम्
103.	श्री गिरीशचन्द्रपन्तः	बहुकार्यकर्मचारी	कुलपतिकार्यालयः
104.	श्री मुनीशबडोला	बहुकार्यकर्मचारी	शैक्षणिकम्
105.	श्री वीरेन्द्रकुमारः	बहुकार्यकर्मचारी	अतिथिगृहम्
106.	श्री नवलसिंहः	बहुकार्यकर्मचारी	कुलपतिकार्यालयः
107.	श्री अमितकुमारः	बहुकार्यकर्मचारी	प्रतिनियुक्तः
108.	श्री कङ्कणनाथः	बहुकार्यकर्मचारी	अतिथिगृहम्
109.	श्री दीपकः	बहुकार्यकर्मचारी	वि.वि. निर्माणविभागः
110.	श्री करुणेशरावः	बहुकार्यकर्मचारी	परीक्षा
111.	श्री राहुलः	बहुकार्यकर्मचारी	शिक्षाशास्त्रपीठम्
112.	श्री रोहितवशिष्ठः	बहुकार्यकर्मचारी	प्रशासनम्-III
113.	श्री नरेशकुमारः	बहुकार्यकर्मचारी	अतिथिगृहम्
114.	श्री सतीशः	बहुकार्यकर्मचारी	वि.वि. निर्माणविभागः

विश्वविद्यालयेन प्रस्तुतपाठ्यक्रमाः

1. नियमितपाठ्यक्रमाः

पीठस्य नाम	पाठ्यक्रमाः	विषयाः
वेद-वेदाङ्गपीठम्, दर्शनशास्त्रपीठम्, साहित्य-संस्कृतिपीठम्	शास्त्री (B.A.) (त्रिवर्षीयः)	वेदः, पौरोहित्यम्, धर्मशास्त्रम्, प्राचीनव्याकरणम्, नव्यव्याकरणम्, फलितज्योतिषम्, सिद्धान्तज्योतिषम्, वास्तुशास्त्रम्, प्राचीनन्यायः, नव्यन्यायः, सर्वदर्शनम्, साङ्ख्ययोगः, अद्वैतवेदान्तः, विशिष्टाद्वैतवेदान्तः, जैनदर्शनम्, मीमांसा, साहित्यम्, पुराणेतिहासम्, प्राकृतम् एवञ्च योगः
वेदवेदाङ्गपीठम्, दर्शनशास्त्रपीठम्, साहित्य-संस्कृतिपीठम्	आचार्यः (M.A.) (द्विवर्षीयः) एम.ए. (योगः) (द्विवर्षीयः)	वेदः, पौरोहित्यम्, धर्मशास्त्रम्, प्राचीनव्याकरणम्, नव्यव्याकरणम्, फलितज्योतिषम्, सिद्धान्तज्योतिषम्, वास्तुशास्त्रम्, प्राचीनन्यायः, नव्यन्यायः, सर्वदर्शनम्, साङ्ख्ययोगः, अद्वैतवेदान्तः, विशिष्टाद्वैतवेदान्तः, जैनदर्शनम्, मीमांसा, साहित्यम्, पुराणेतिहासम्, प्राकृतम् एवञ्च योगः।
वेद-वेदाङ्गपीठम्, दर्शनशास्त्रपीठम्, साहित्य-संस्कृतिपीठम्	विद्यावारिधिः (Ph.D.)	वेदः, पौरोहित्यम्, धर्मशास्त्रम्, प्राचीनव्याकरणम्, नव्यव्याकरणम्, फलितज्योतिषम्, सिद्धान्त- ज्योतिषम्, वास्तुशास्त्रम्, प्राचीनन्यायः, नव्यन्यायः, सर्वदर्शनम्, साङ्ख्ययोगः, अद्वैतवेदान्तः, विशिष्टाद्वैतवेदान्तः, जैनदर्शनम्, मीमांसा, साहित्यम्, पुराणेतिहासम्, प्राकृतम्।
शिक्षाशास्त्रपीठम्	शिक्षाशास्त्री (B.Ed.) शिक्षाचार्यः (M.Ed.) विद्यावारिधिः (Ph.D.)	
आधुनिकविषयपीठम्	एम.ए. हिन्दी एम.ए. हिन्दू-अध्ययनम्	

2. स्व-वित्तपोषिताः अंशकालीनपाठ्यक्रमाः

पाठ्यक्रमस्य नाम

कार्यक्रमस्य नाम

प्रमाणपत्रीय-पाठ्यक्रमाः
(षण्मासात्मकाः)

1. ज्योतिषप्रवेशिका
2. वास्तुशास्त्रम्
3. योगः
4. पौरोहित्यम्
5. संस्कृतप्रशिक्षणम्-एवं-सम्भाषणम्
6. जैनविद्या
7. पाण्डुलिपि-शिलालेखः

डिप्लोमा-पाठ्यक्रमाः
(एकवर्षात्मकाः)

1. ज्योतिषप्राज्ञः
2. मेडिकलज्योतिषम्
3. वास्तुशास्त्रम्
4. स्नातकोत्तरयोगः
5. पौरोहित्यम्
6. संस्कृतभाषापत्रकारिता
7. जैनविद्या
8. संस्कृतवाङ्मयः
9. सङ्गणकानुप्रयोगः

एडवांस-डिप्लोमा-पाठ्यक्रमाः
(द्विवर्षात्मकाः)

1. ज्योतिषभूषणम्
2. वास्तुशास्त्रम्
3. स्नातकोत्तरवास्तुशास्त्रम्

राष्ट्रियशिक्षानीते: क्रियान्वयनम्

राष्ट्रियशिक्षानीति: (एनईपी)-2020 भारतस्य नवीनशिक्षाप्रणालीं रेखाङ्कयति। राष्ट्रियशिक्षानीते: (एनईपी)-2020 कारणमुद्देश्यञ्च सुदृढं कर्तुं तथा च अस्मिन् क्षेत्रे अग्रणी भवितुं श्रीलालबहादुरशास्त्री-राष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयेन विश्वविद्यालयस्तरे अस्याः कार्यान्वयनार्थं कतिपयाः उपक्रमाः कृताः। इमे प्रमुखाः उपक्रमाः सन्ति-

- राष्ट्रियशिक्षानीतिं (एनईपी) कार्यान्वितुं प्रथमचरणरूपेण, विश्वविद्यालयस्य शैक्षणिकपरिषदा 06/11/2020 दिनाङ्के आयोजिते उपवेशने विविधानामुच्चस्तरीयसमितीनां गठनं कृतम्, यत्र पीठानां तथा च बाह्यविशेषज्ञाः समाविष्टाः, येभ्यः राष्ट्रियशिक्षानीते: उद्देश्यानि लक्ष्यानि च मनसि निधाय विभिन्न-पाठ्यक्रमानां कृते एकस्यादर्शपाठ्यक्रमस्य निर्माणकार्यं प्रदत्तम् अस्ति।
- राष्ट्रियशिक्षानीते: (एनईपी)-2020 शासनादेशानुसारं चतुर्वर्षीयस्नातककार्यक्रमस्य कृते, 20/04/2021 दिनाङ्के आयोजिते उपवेशने शैक्षणिकपरिषदा शास्त्री (प्रथमवर्षस्य)/बी.ए (योगः)- प्रथमवर्षस्य च कृते नवीनादर्शपाठ्यक्रमाणां कृते सहमतिः प्रदत्ता।
- राष्ट्रीयशिक्षानीते: (एनईपी)-2020 रूपरेखानुसारं अकादमिकक्रेडिटकोषः (अकादमिक बैंक ऑफ क्रेडिट) विश्वविद्यालयं छात्रैः अर्जितानां क्रेडिटानां डिजिटलभण्डारं निर्वाहयितुम् अनुमतिं ददाति। राष्ट्रियशैक्षणिकनिकषेपस्य (एनएडी) माध्यमेन शैक्षणिकक्रेडिटकोषस्य (अकादमिक बैंक ऑफ क्रेडिट) कार्यान्वयनार्थं विश्वविद्यालये शैक्षणिकपरिषदा एका समितिरपि गठिता अस्ति।
- विश्वविद्यालयेन राष्ट्रियशिक्षानीते: शासनादेशानुसारं एकवर्षीयस्नातकोत्तरकार्यक्रमेण सहैव चतुर्वर्षीय-स्नातककार्यक्रमनिर्माणस्य विश्वविद्यालयस्तरे च अस्य कार्यान्वयनस्य प्रक्रिया आरम्भा अस्ति।

अनुदानसहयोगः

क्र.सं.	विवरणम्	राशि: (लक्षेषु)
1.	विश्वविद्यालयेन विश्वविद्यालयानुदानायोगतः प्राप्ता राशिः	5974.25
2.	विश्वविद्यालयेन स्वीकृताः आन्तरिकचिटिकाः	64.10
3.	विश्वविद्यालयेन कृतः कुलव्ययः	5994.83

ऐकमत्यज्ञापनम्/सहभागितायां विद्यमानितम्

क्र.सं.	संस्थायाः नाम
1.	2014तमे वर्षे 'सूचना एवं पुस्तकालयः नेटवर्क केन्द्रम्, गुजरातम्' इत्यनेन सह ऐकमत्यम् (ज्ञापनम्)।
2.	2017तमे वर्षे 'भारतीयजनसञ्चारसंस्थानम्, नवदेहली' इत्यनेन सह ऐकमत्यम् (ज्ञापनम्)।
3.	2017तमे वर्षे 'स्कूल ऑफ प्लानिंग एंड आर्किटेक्चर (एस.पी.ए.), नवदेहली' इत्यनेन सह ऐकमत्यम् (ज्ञापनम्)।
4.	2021तमे वर्षे 'मैसर्स जेनलीप इकोसिस्टम प्राइवेट लिमिटेड, गुरुग्राम्, हरियाणा' इत्यनेन सह ऐकमत्यम् (ज्ञापनम्)।

योजनाः

1.	पण्डितमदनमोहनमालवीयराष्ट्रीयशिक्षकशिक्षणयोजना।
2.	ज्योतिषविभागे विशेषसहायताकार्यक्रमाः (डी.आर.एस.-III)
3.	साहित्यविभागे विशेषसहायताकार्यक्रमाः (डी.आर.एस.-II)
4.	अधिकाधिकाभासीयपाठ्यक्रमाणां सञ्चालनम्।
5.	एम.ओ.ओ.सी अस्मिन् पाठ्यक्रमे भारतीयसंस्कृतेः इतिहासस्य पुनः योजनम्।

परियोजनाः

1.	परियोजनायाः नाम-भारतीय दर्शन का क्रमिक विकास (ऐतिहासिक एवं सैद्धांतिक परिप्रेक्ष्य में) भारतीय-ऐतिहासिक-अनुसंधान-परिषदा प्रो. हरeramत्रिपाठीवर्यस्य कृते स्वीकृता।
2.	भारतीय-ऐतिहासिक-अनुसंधान-परिषदा प्रो. शिवशङ्करमिश्रवर्यस्य कृते लघु-अनुसंधान-परियोजना स्वीकृता।
3.	राष्ट्रीयसंस्कृतसंस्थानेन डॉ. प्रेमसिंहसिकरवार्यस्य कृते अष्टादशीपरियोजना स्वीकृता।
4.	राष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयेन प्रो. शिवशङ्करमिश्रवर्यस्य कृते अष्टादशीपरियोजना स्वीकृता।

छात्रविवरणम्

क. कार्यक्रमानुसारं स्वीकृतानां पञ्जीकृतानां छात्राणां विवरणम्

क्र.सं.	कार्यक्रमः	छात्राः	
		स्वीकृताः	पञ्जीकृताः
1.	विद्यावारिधिः	171	72
2.	शिक्षाचार्यः	50	31
3.	शिक्षाशास्त्री	200	196
4.	आचार्यः (एम.ए.)	722	103
5.	शास्त्री (बी.ए.)	185	133
6.	एम.ए. (योगः)	50	49
7.	बी.ए. (योगः)	50	40
8.	एम.ए. (हिन्दी)	15	7
9.	एम.ए. (हिन्दू-अध्ययनम्)	10	7
10.	प्रमाणपत्रीयपाठ्यक्रमाः (षण्मासिकः)	300	33
11.	डिप्लोमापाठ्यक्रमाः (एकवर्षीयाः)	540	211
12.	एडवांसडिप्लोमा पाठ्यक्रमाः (द्विवर्षीयाः)	150	52

ख. राज्यानुसारं निमित्तांशकालीनपाठ्यक्रमेषु नामाङ्कितानां छात्राणां विवरणम्

[illegible]

ग. श्रेण्यनुसारं नियमितकार्यक्रमाणां छात्राणां विवरणम्

	पाठ्यक्रमाः	सामान्याः		अनु. जातिः		अनु. जनजातिः		अन्यवञ्चितवर्गः		आर्थिकरूपेणदुर्बल वर्गः				दिव्यांगजनाः				आहत्य											
		म	पु	परा	योगः	म	पु	परा	योगः	म	पु	परा	योगः	म	पु	परा	योगः	म	पु	परा	योगः								
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय	शास्त्री	265	34	0	299	2	2	0	4	2	0	0	2	22	4	0	26	11	1	0	12	0	0	0	302	41	0	343	
	बी. ए योग	34	32	0	66	5	5	0	10	3	0	0	3	13	13	0	26	3	2	0	5	0	0	0	58	52	0	110	
	शिक्षा शास्त्री	93	58	0	151	19	49	0	68	9	12	0	21	37	66	0	103	18	20	0	38	3	2	0	5	179	207	0	386
	आचार्यः	160	18	0	178	5	1	0	6	3	0	0	3	11	9	0	20	4	0	0	4	0	0	0	0	183	28	0	211
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय	एम. ए योग	21	27	0	48	6	10	0	16	1	0	0	1	10	18	0	28	2	1	0	3	0	0	0	40	56	0	96	
	शिक्षाचार्य	12	15	0	27	1	1	0	2	1	0	0	1	6	5	0	11	8	0	0	8	2	0	0	2	30	21	0	51
	एम.ए. हिन्दू अध्ययनम्	6	1	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	1	0	7	
	एम.ए. हिन्दी	4	1	0	5	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	5	2	0	7	
विद्यावारिधिः		231	69	0	300	40	15	0	55	3	2	0	5	35	28	0	63	34	12	0	46	4	0	0	4	347	126	0	473
प्रमाणपत्रीयाः/डिप्लोमा		146	94	0	240	6	3	0	9	1	0	0	1	29	9	0	38	8	0	0	8	0	0	0	0	190	106	0	296
योगः		972	349	0	1321	84	87	0	171	23	14	0	37	164	152	0	316	88	36	0	124	9	2	0	11	1340	640	0	1980

* वर्तमानशैक्षणिकसत्रे तथा च पूर्व नामाङ्किताः आहातयशोच्छात्राः।

घ. श्रेण्यनुसारम् अंशकालीनस्ववित्तपोषितकार्यक्रमाणां छात्राणां विवरणम्

क्र. सं.	पाठ्यक्रमस्य नाम	सामान्याः	अनु. जातिः	अनु. ज.	अन्यव्यवित्त-वर्गः	आर्थिकरूपेण दुर्बल वर्गः	दिव्याङ्गजनाः	सामान्य	अनु. जातिः	अनु. ज.	अन्यव्यवित्त-वर्गः	योगः
		पु. म.	पु. म.	पु. म.	पु. म.	पु. म.	पु. म.	पु. म.	पु. म.	पु. म.	पु. म.	
1	षण्मासिकज्योतिषप्रवेशिका	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	एकवर्षीयज्योतिषप्राज्ञाडिप्लोमा	41	17	0	0	0	2	1	0	0	3	64
3	एकवर्षीयज्योतिषचिकित्साडिप्लोमा	5	1	1	0	0	0	0	0	0	0	7
4	द्विवर्षीयज्योतिषभूषणएडवॉसडिप्लोमा	14	8	1	1	0	0	0	0	0	1	28
5	षण्मासिकवास्तुशास्त्रप्रमाणपत्रीयकोर्स	3	4	0	0	0	0	0	0	0	0	7
6	एकवर्षीयवास्तुशास्त्रडिप्लोमा	5	5	0	0	0	0	0	0	0	0	12
7	द्विवर्षीयवास्तुशास्त्र पी. जी. डिप्लोमा	14	5	0	0	0	0	0	0	0	0	21
8	द्विवर्षीयवास्तुशास्त्रएडवॉसडिप्लोमा	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3
9	षण्मासिकयोगप्रमाणपत्रीयकोर्स	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	7
10	एकवर्षीय पी. जी. योगडिप्लोमा	15	44	4	2	1	0	0	0	0	1	83
11	षण्मासिकपौरोहित्यप्रशिक्षम्	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17
12	एकवर्षीयपौरोहित्यडिप्लोमा	23	0	0	0	0	0	0	0	0	2	29
13	संस्कृतप्रशिक्षण-एवं-सम्भाषणपाठ्यक्रमः	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
14	एकवर्षीयसंस्कृतवाङ्मयडिप्लोमा	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15	एकवर्षीय-पी. जी. संस्कृतपत्रकारिताडिप्लोमा	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16	षण्मासिकजैनविद्या प्रमाणपत्रीयपाठ्यक्रमः	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17	एकवर्षीयजैनविद्याडिप्लोमा	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18	पाण्डुलिपिशिलालेखप्रमाणपत्रीयपाठ्यक्रमः	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19	एकवर्षीयसङ्गणकानुप्रयोगडिप्लोमा	10	2	0	0	0	0	0	0	0	1	16
	योगः	146	94	6	3	1	0	0	0	8	0	296

ड. कार्यक्रमानुसारं छात्राणां परिणामविवरणम्

पाठ्यक्रमः	प्रविष्ट-छात्राणां संख्या		उत्तीर्ण-छात्राणां संख्या		अनुत्तीर्ण-छात्राणां संख्या	
	म.छात्राः	पु.छात्राः	म.छात्राः	पु.छात्राः	म.छात्राः	पु.छा.
विद्यावरिधिः (01.04.2021-01.03.2022)	–	–	32	04	–	–
विद्यावरिधिपाठ्यक्रमः (कोर्सवर्क)	81	11	23	11	01	–
बी.ए. (योगः)	24	11	23	11	01	–
शास्त्री (बी.ए.)	113	12	112	12	01	–
एम.ए. (योगः)	24	23	24	23	–	–
आचार्यः (एम.ए.)	57	21	51	21	–	–
शिक्षाशास्त्री (बी.एड)	94	102	94	102	–	–
शिक्षाचार्यः (एम.एड)	05	03	05	03	–	–

श्रेण्यनुसारं स्व-वित्तपोषितांशकालीनपाठ्यक्रमाणां छात्राणां विवरणम्

मार्च-2021	प्रविष्ट-छात्राणां संख्या		उत्तीर्ण-छात्राणां संख्या		अनुत्तीर्ण-छात्राणां संख्या	
	पु.छात्राः	म.छात्राः	पु.छात्राः	म.छात्राः	पु.छात्राः	म.छा.
संस्कृतसम्भाषणपाठ्यक्रमः (षण्मासिकः)	03	03	03	03	–	–
पौरोहित्यप्रशिक्षणम् (षण्मासिकः)	12	–	12	–	–	–
वास्तुप्रमाणपत्रीयः (षण्मासिकः)	04	–	04	–	–	–
अगस्त-2021						
योगप्रमाणपत्रीयः (षण्मासिकः)	03	08	03	08	–	–
वास्तुशास्त्रडिप्लोमा (एकवर्षीयः)	04	01	04	01	–	–
ज्योतिषचिकित्सा (एकवर्षीयः)	10	07	10	06	–	01
पी.जी. योगडिप्लोमा	39	61	35	60	04	01
पौरोहित्यप्रशिक्षणम् (एकवर्षीयः)	42	–	39	–	03	–
जैनविद्याडिप्लोमा (एकवर्षीयः)	06	01	06	01	–	–
स्नातकोत्तरवास्तुडिप्लोमा (द्विवर्षीयः)	03	01	03	–	–	01
स्नातकोत्तरवास्तुएडवांसडिप्लोमा (द्विवर्षीयः)	01	02	01	02	–	–
ज्योतिषभूषणम्-एडवांसडिप्लोमा (द्विवर्षीयः)	09	07	07	06	02	01

छात्रवृत्तिः

छात्राः पारम्परिकशास्त्रीयपरम्परायाम् अध्ययनं कुर्युः अतः तेषाम् उत्साहवर्धनाय विश्वविद्यालये नामङ्कित-छात्रेभ्यः विश्वविद्यालयेन प्रस्तावितविविधकार्यक्रमेषु छात्रवृत्तयः प्रदीयन्ते। छात्रवृत्तीनां सङ्ख्यासहितराशेः विवरणं निम्नतालिकायां प्रस्तूयते: -

क्र.सं.	पाठ्यक्रमः	वर्षम्	छात्रवृत्तीणां सङ्ख्या	छात्रवृत्तेः राशिः (प्रतिमाहः)
1.	शास्त्री (बी.ए.)	प्रथम वर्षम्	120	रु. 800/-
2.	शास्त्री (बी.ए.)	द्वितीय वर्षम्	120	रु. 800/-
3.	शास्त्री (बी.ए.)	तृतीय वर्षम्	120	रु. 800/-
4.	शिक्षाशास्त्री (बी.एड.)		60	रु. 800/-
5.	आचार्यः (एम. ए.)	प्रथम वर्षम्	25 प्रतिविषयम्	रु. 1000/-
6.	आचार्यः (एम. ए.)	द्वितीय वर्षम्	25 प्रतिविषयम्	रु. 1000/-
7.	शिक्षाचार्यः (एम.एड.) विशेषानुदानम्		13	रु. 1000/- रु. 750/-
9.	विद्यावारिधिः (राष्ट्रीयपात्रतापरीक्षेतरछात्रवृत्तिः)		224	रु. 8000/-

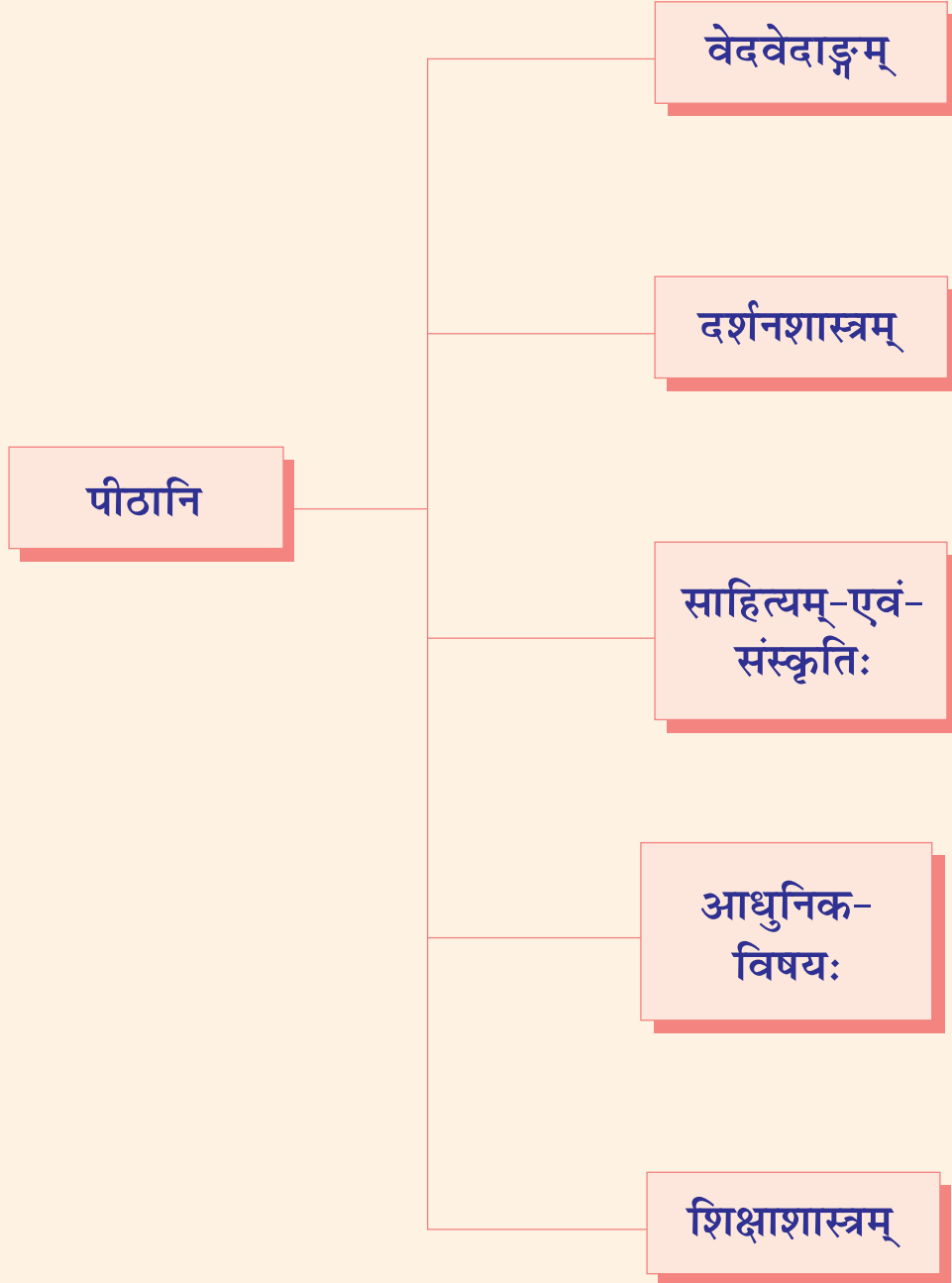
जे.आर.एफ. इत्यनेन सम्मानिताः छात्राः

क्र.सं.	पीठस्य नाम	जे.आर.एफ. सम्मानितानां छात्राणां संख्या
1.	वेदवेदाङ्गम्	1
2.	दर्शनशास्त्रम्	3
3.	साहित्यम् एवं संस्कृतिः	3

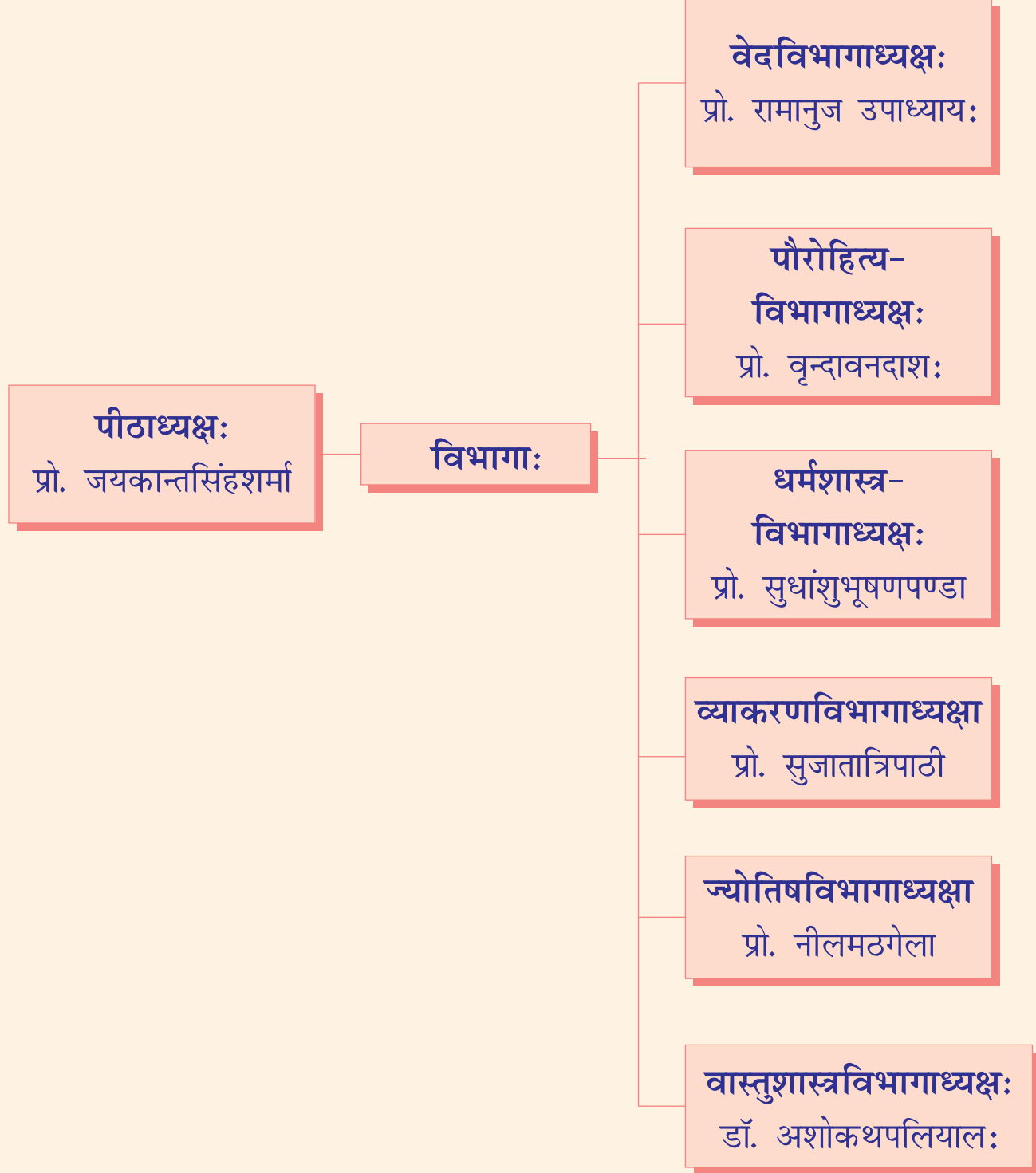
राष्ट्रीयध्येतावृत्तिः इत्यनेन सम्मानिताः छात्राः

क्र.सं.	पीठस्य नाम	राष्ट्रीयध्येतावृत्तिनासम्मानितानां छात्राणां संख्या
1	साहित्यम् एवं संस्कृतिः	2

विश्वविद्यालयस्य पीठानि

1. वेदवेदाङ्गपीठं सम्बन्धितविभागाश्च

क. भूमिका

वेद-वेदाङ्गपीठे शुक्लयजुर्वेदः अध्याप्यते, अस्य स्थापना 1971तमे वर्षे अभवत्। वेदाः पारम्परिक-रूपेण ज्ञानस्य गहनकोषाः मन्यन्ते। विश्वविद्यालयस्य वेद-वेदाङ्गपीठे षट्पञ्चभागाः विद्यन्ते। एतेषु विभागेषु छात्रान् वेदः, पौरोहित्यम्, व्याकरणम्, ज्योतिषम्, वास्तुशास्त्रम् धर्मशास्त्रञ्च अध्याप्यते। धर्मशास्त्रविभागः स्मृतिपरम्परायाः संरक्षणे महत्वपूर्णभूमिकां निर्वहति। अयं वर्तमानपरिप्रेक्ष्ये प्राचीनभारतीयन्यायप्रणालीं, विशेषतः महिलासम्पत्त्यधिकारान् अपि च वञ्चितवर्गान् अवगन्तुम् अतीवमहत्त्वपूर्णं वर्तते। 'प्रिवी-काउंसिल' इति, सुप्रीमन्यायालय अपि च अन्याधीनस्थन्यायालयानां निर्णयानां तद् घटकानां छात्राणां जागरूकतायै विशेषपाठ्यक्रमरूपेण योजिताः वर्तन्ते। पीठे मानवाधिकाराः, संस्कृतिः, भारतीयन्यायाध्ययनं पर्यावरणाध्ययनञ्च अन्तर्हिताः वर्तन्ते, ये च वर्तमाने परिप्रेक्ष्ये प्रासङ्गिकतायुक्ताः रुचिकराः विषयास्सन्ति। विश्वप्रसिद्धानां पूजानाम् अनुष्ठानानां च अध्ययनमध्यापनम् अनेन पीठेन सञ्चाल्यते।

ख. उद्देश्यम्

विश्वस्य सारं वेदवेदाङ्गेषु निहितमस्ति। एतेषु वैज्ञानिकतायाः कारणेन आविश्वे प्रसिद्धास्सन्ति। विश्वविद्यालये वेदवेदाङ्गपीठस्य उद्देश्यमस्ति यत् छात्राः भारतीयसंस्कृत्या सह परिचिताः भवेयुः अपि च भारतीयसंस्कृतेः प्रचारश्च भवेत्। वेदेषु निहितवैज्ञानिकतथ्यानि शोधमाध्यमेन जगतः पुरतः आगच्छेयुः इत्यपि पीठस्य अन्यतमम् उद्देश्यमस्ति।

अनुसन्धानस्य

सम्भावितक्षेत्राणि

1. वेदेषु विज्ञानम्।
2. आधुनिकपरिप्रेक्ष्ये वेदाः।
3. विश्वकल्याणसाधनवेदाः।
4. आधुनिकपरिप्रेक्ष्ये व्याकरणम्।
5. भाषाविज्ञानम्।
6. सङ्गणकं पाणिनीव्याकरणञ्च।
7. धर्मशास्त्रे न्यायव्यवस्था।
8. आधुनिकसामाजिकसमस्यानां सन्दर्भे स्मृतिपाठानां पुनरीक्षणम्।
9. प्रौद्योगिकीपरिप्रेक्ष्ये वास्तुः।
10. आधुनिकवास्तुकलायां प्राचीनभारतस्य वास्तुविज्ञानस्य उपयोगिता।
11. ज्योतिषे विज्ञानम्।
12. आधुनिकपरिप्रेक्ष्ये ज्योतिषम्।
13. प्राचीनवैदिकपरम्परासु शोधः

विशेषताः	● सस्वरवेदाभ्यासः। ● श्रौतयज्ञाभ्यासः। ● श्रौतयज्ञपात्राणां स्मार्तयज्ञपात्राणां सङ्ग्रहः। ● डेमोयज्ञशाला। ● वेधशाला। ● तारामण्डलम्। ● पञ्चाङ्गनिर्माणम्। ● विश्वविद्यालयस्य वास्तुविभागः अपि च एस.पी.ए इत्यनयोर्मध्ये ऐकमत्यम् (ज्ञापनम्)। ● पत्रिकाप्रकाशनम्।
----------	---

ग. पीठस्य विवरणम्

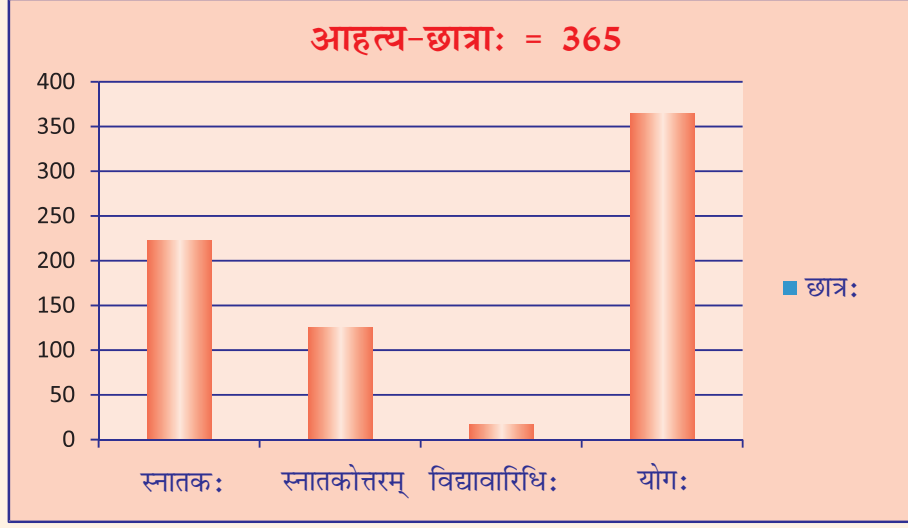
क्र.सं. विभागः	पदनाम	प्राध्यापकानां सङ्ख्या
1. वेदः	आचार्यः	02
	सहाचार्यः	03
2. पौरोहित्यम्	आचार्यः	02
3. धर्मशास्त्रम्	आचार्यः	02
	सहायकाचार्यः	02
4. व्याकरणम्	आचार्यः	03
	सहाचार्यः	01
	सहायकाचार्यः	02
5. ज्योतिषम्	आचार्यः	06
	सहाचार्यः	03
6. वास्तुशास्त्रम्	आचार्यः	01
	सहाचार्यः	01
	सहायकाचार्यः	04

घ. शोधदिशानिर्देशविवरणम्:

क्र.सं	शोधनिर्देशकस्य नाम	शोधविषयः	शोधच्छात्राणां सङ्ख्या
1.	डॉ. देवेन्द्रप्रसादमिश्रः	वेदः	1
2.	प्रो. बृन्दावनदासः	पौरोहित्यम्	1
3.	प्रो. रामराज-उपाध्यायः	पौरोहित्यम्	1
4.	प्रो. यशवीरसिंहः	धर्मशास्त्रम्	1
5.	प्रो. जयकान्तसिंहशर्मा	नव्यव्याकरणम्	1
6.	प्रो. रामसलाहीद्विवेदी	नव्यव्याकरणम्	1
7.	डॉ. धर्मपालप्रजापतः	नव्यव्याकरणम्	1
8.	प्रो. प्रेमकुमारशर्मा	ज्योतिषम्	2
9.	प्रो. बिहारीलालशर्मा	ज्योतिषम्	1
10.	प्रो. विनोदकुमारशर्मा	ज्योतिषम्	2
11.	प्रो. नीलमठगेला	ज्योतिषम्	1
12.	प्रो. दिवाकरदत्तशर्मा	ज्योतिषम्	1
13.	प्रो. परमानन्दभारद्वाजः	ज्योतिषम्	1
14.	डॉ. फणीन्द्र कुमार चौधरी	ज्योतिषम्	2
15.	डॉ. रश्मिचतुर्वेदी	ज्योतिषम्	1
योगः			18

ङ. नामाङ्कितानां छात्राणां विवरणम् (श्रेण्यनुसारम्)

क्र. सं.	पाठ्यक्रमः	सामान्याः		अनु. जातिः		अनु.जन जातिः		दिव्याङ्गवर्गः		वञ्चितवर्गः		अल्पसङ्ख्यकाः		आर्थिकरूपेण दुर्बलवर्गः		आहत्य		योगः
		पु.	स्त्री	पु.	स्त्री	पु.	स्त्री	पु.	स्त्री	पु.	स्त्री	पु.	स्त्री	पु.	स्त्री	पु.	स्त्री	
1	स्नातकः	187	9	2	0	0	0	0	0	15	2	0	0	7	1	211	12	223
2	स्नातकोत्तरम्	104	4	3	1	1	0	0	0	6	2	0	0	3	1	117	8	125
3	विद्यावारिधिः	5	2	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	7	1	14	3	17
4	कुल	296	15	5	1	1	0	0	0	23	4	0	0	17	3	342	23	365

ड. पीठस्य-अनुसन्धानप्रकाशनानि

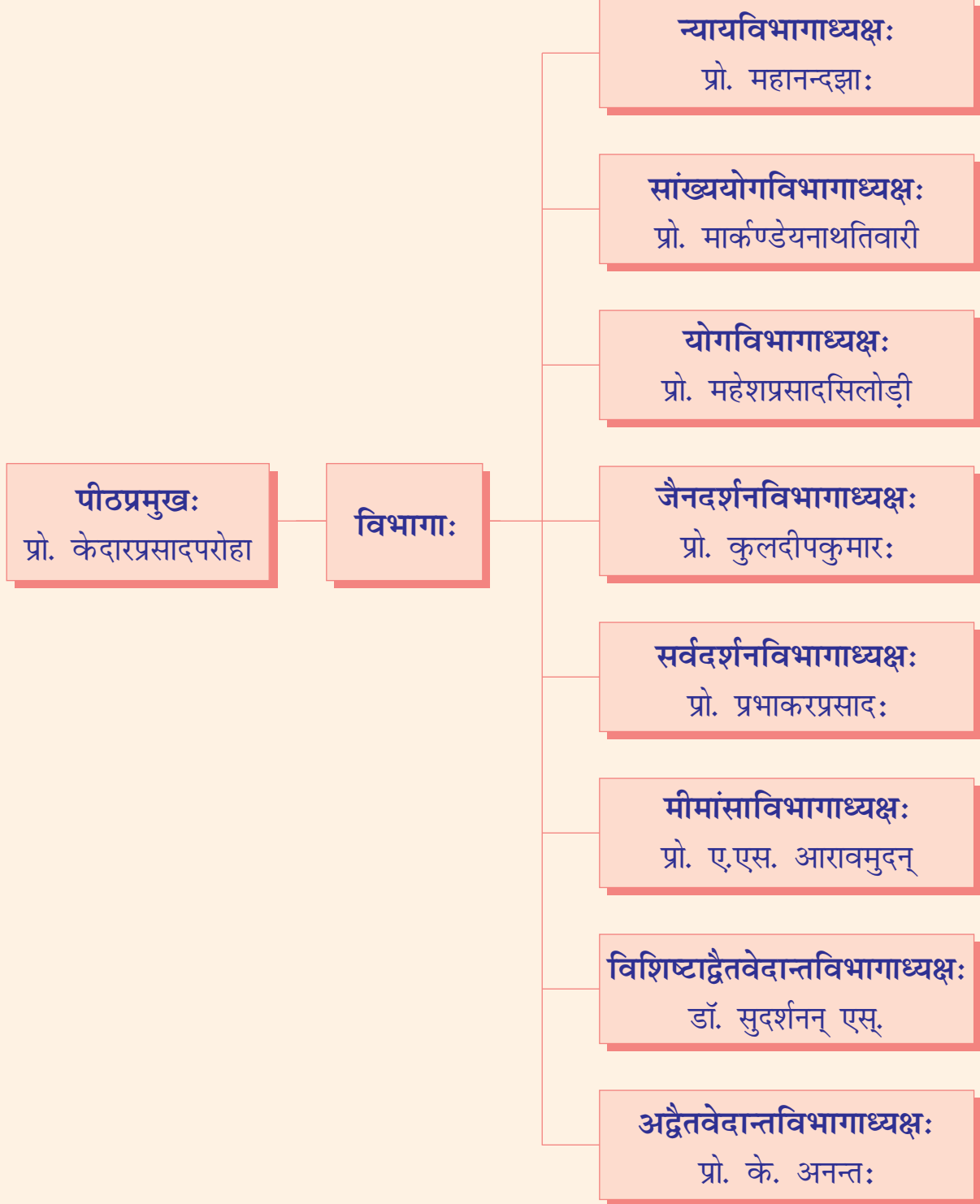
लेखकस्य नाम	शोधपत्रस्य शीर्षकम्	शोधपत्रिकायाः शीर्षकम्/ सहकर्मिसमीक्षा/सम्पादितग्रन्थाः/ प्रकाशितपुस्तकम्/शोधपत्रम्/ कार्यविवरणेषु शोधपत्रम्	आईएसबीएन संख्या
प्रो. सुजातात्रिपाठी	एटिमोलोजि ऑफ सम नेम्स फ्रॉम ललिता सहस्रनाम	YTA योगतन्त्र - आगम	आईएसएसएनः 2454-888X
डॉ. दयालसिंहपंवारः	व्याकरणशास्त्रे वर्णितानां पारिभाषिकाणां सामाजिकोपयोगिता वर्ण-समीक्षा के आलोक में वागुत्पत्ति-विमर्श	पाणिनीय नेशनल जर्नल ऑफ हिन्दी एंड संस्कृत रिसर्च	आईएसएसएनः 2321-76626 आईएसएसएनः 2454-9177
डॉ. सूर्यमणिभण्डारी	प्रातिशाख्यपाणिनीयव्याकरणयोर्दृष्ट्या स्वरितस्वरविमर्शः	शोधप्रभा	आईएसएसएनः 0974-8946
डॉ. देशबन्धुः	वास्तुशास्त्रपरम्परायां प्राचीनार्वाचीन- मतानुसारं मृत्तिकापरीक्षणम् (सह-लेखकः) वास्तुशास्त्रदृष्ट्या बहुतलीयावासीयभवनेषु शालविधानविमर्शः (सह-लेखकः) ए स्टडी ऑफ एनईपी 2020 विद स्पेशल रेफरेंस तो लैंग्वेज	शिक्षाप्रियदर्शिनी वास्तुशास्त्रविमर्शः ट्रेनिज्शन एंड ट्रांसफोर्मेशन इन एकैडमिक लाइब्रेरीज एंड हायर एजुकेशन	आईएसएसएनः 2454-1230 आईएसएसएनः 0976-4321 978-93- 87698-87-1
डॉ. योगीन्द्रकुमारशर्मा	वास्तुशास्त्र में देश की अवधारणा एवं भेद	वास्तुशास्त्रविमर्शः	आईएसएसएनः 0976-4321

डॉ. प्रवेशव्यासः	राजवल्लभवास्तुशास्त्रानुसारेण गृहारम्भे	वास्तुशास्त्रविमर्शः	आईएसएसएनः
मासविचारः (सह-लेखक)		0976-4321	
विश्वकर्मणः प्रतिमाविज्ञानम्		वास्तुशास्त्रविमर्शः	आईएसएसएनः
(सह-लेखक)			0976-4321

ज. विभागेन आयोजिताः कार्यक्रमाः

क्र.सं.	विभागस्य नाम	कार्यक्रमस्य नाम	अवधिः
1.	वेदः	संस्कृतभाषापरिष्कारकार्यशाला द्विदिवसीयश्रौतयागायोजनम् वेदवेदाङ्गपीठेनायोजितत्रिदिवसीयराष्ट्रियसंगोष्ठ्यां वैदिक यागों का आधिदैविक एवं अध्यात्मिक स्वरूप विषयमधिकृत्य एकं सत्रम्	14.07.2021 तः 23.07.2021 पर्यन्तम् 13.03.2022 तः 14.03.2022 पर्यन्तम् 23.03.2022
2.	धर्मशास्त्रम्	वेदवेदाङ्गपीठेनायोजितत्रिदिवसीयराष्ट्रिय- संगोष्ठ्यां राजधर्मविषयमधिकृत्य एकं सत्रम्	24.03.2022
3.	व्याकरणम्	संस्कृतभाषाकौशलप्रशिक्षणकार्यशाला त्रिदिवसीयराष्ट्रियसंगोष्ठी आचार्यरमाकान्तोपाध्यायस्मारकव्याख्यानमाला पद्मश्री डॉ. मण्डनमिश्रस्मारकव्याख्यानमाला	03.03.2022 तः 09.03.2022 पर्यन्तम् 24.03.2022 तः 25.03.2022 पर्यन्तम् 10.03.2022 15.03.2022
4.	ज्योतिषम्	वि.सं. २०७९-विद्यापीठपञ्चाङ्गकार्यशाला	28.10.2021 तः 30.10.2021 पर्यन्तम्
5.	वास्तुशास्त्रम्	वास्तुसंरक्षणे पर्यावरणम् इति विषयमधिकृत्यद्विदिवसीया ई-राष्ट्रियसङ्गोष्ठी वेदवेदाङ्गपीठेनायोजितत्रिदिवसीयराष्ट्रियसंगोष्ठ्यां वास्तुशास्त्रं पर्यावरणञ्च विषयमधिकृत्य एकं सत्रम् व्याख्यानमाला विशिष्टव्याख्यानम्-I विशिष्टव्याख्यानम्-II	24.12.2021 तः 26.12.2022 पर्यन्तम् 25.03.2022 03.03.2021 तः 25.03.2021 पर्यन्तम् 26.03.2022 28.03.2022

II. दर्शनशास्त्रपीठं सम्बन्धितविभागाश्च

क. भूमिका

प्राचीनविद्वज्जनैः परिकल्पितशास्त्रेषु परिलक्षितपारम्परिकभारतीयदर्शनस्य क्षेत्रे उच्चज्ञानवर्धनाय दर्शनपीठस्य स्थापना अभवत्। विश्वविद्यालयः भारतीयदर्शनस्य विशिष्टशाखासु अधिकेन्द्रितगहनाध्ययनस्य सुविधां प्रददाति, अन्ये पारम्परिकविश्वविद्यालयाः दर्शनस्य सामान्यशिक्षणाधिगमस्य सुविधां प्रददति। एतद् अतिरिच्य, जैनदर्शनविभागः स्वविशेषतायाः कारणेन हिन्दूदर्शनेन सह समानताः विभजति। प्रमाणपरमाणु-सिद्धान्तम्, कर्मसिद्धान्तम्, अनेकान्तवादसिद्धान्तम्, स्याद्वादसिद्धान्तम्, न्यायवादसिद्धान्तम्, अहिंसासिद्धान्तम्, आध्यात्मिकता इत्यादि विषयाणां तेषां तत्त्वानां विचारे युक्तयः अपि च अहिंसा-उपायाः वर्तमानपरिप्रेक्ष्ये-समाजराष्ट्रयोः कृते अनुकूलसिद्धाः भवन्ति। एतद् अतिरिच्य, मीमांसायाः व्याख्यासु दीयमानविशिष्टनिर्णयानां फलत्वेन मीमांसाविभागः राष्ट्रस्य ध्यानं आकर्षितं करोति। छात्राः समकालीनसमस्यानां समाधानाय प्राचीनग्रन्थानाम् उपयोगं कथं कुर्युः, एतत् प्रशिक्षणमपि छात्रेभ्यः प्रदीयते। साङ्ख्ययोगौ च पूरकौ स्तः यत्साङ्ख्यं प्रकृतिपुरुषयोः अवधारणामन्विषति, किन्तु योगः गहनमनोविज्ञानस्योपरि अधिकबलं ददातिः, विविधोपायाभ्यासेन मानवानां समुन्नयने च विश्वसिति। साङ्ख्यस्य प्राचीनपरम्परा, या सत्त्वरजस्तमस्त्रि-गुणावधारणायाः प्रतिपादनं करोति, सा च न्यूटनस्य गतिनियमैः सह संयुक्ता वर्तते। क्वांटमभौतिकीं अवगतुं प्रेरयति। संकायसदस्यानां पर्यवेक्षणे, पीठियछात्राणां कृते प्रमुखदार्शनिकविषयेषु शास्त्रार्थाः आयोज्यन्ते।

ख. उद्देश्यम्

विश्वविद्यालयस्य दर्शनशास्त्रपीठस्य उद्देश्यं वर्तते यत् छात्राः भारतीयदर्शनपरम्परया सह परिचिताः भवेयुः अपि च तस्यां निहितज्ञानं वैश्विकपटले आनयनाय तेषु क्षमतानिर्माणम्। पीठस्य लक्ष्यमस्ति यत् भारतीयदार्शनिकविषयेगहनशोधकार्यं भवेत् अपि च छात्रेषु सामाजिकरूपेण उपयोगीज्ञानस्य निर्माणम्।

अनुसन्धानस्य	1. वर्तमानपरिप्रेक्ष्ये भारतीयदर्शनम्।
सम्भावितक्षेत्राणि	2. भारतीयदर्शनं जीवनञ्च। 3. दर्शने वैज्ञानिकतथ्यानि। 4. आधुनिकविज्ञानं दार्शनिकविचारश्च। 5. दर्शनशास्त्रे मानवीयमूल्यानि। 6. पारम्परिकदार्शनिकग्रन्थेभ्यः शिक्षणं तेषां रक्षणविधेः प्रचारः। 7. समाजन्यायशास्त्रयोः मध्ये कार्यप्रणाली।
विशेषताः	● योगस्य सैद्धान्तिकज्ञानेन सह व्यावहारिकाभ्यासः। ● वेदान्तिकग्रन्थानां दुर्लभपाण्डुलिपीनां प्रकाशनम्।

ग. पीठस्य विवरणम्

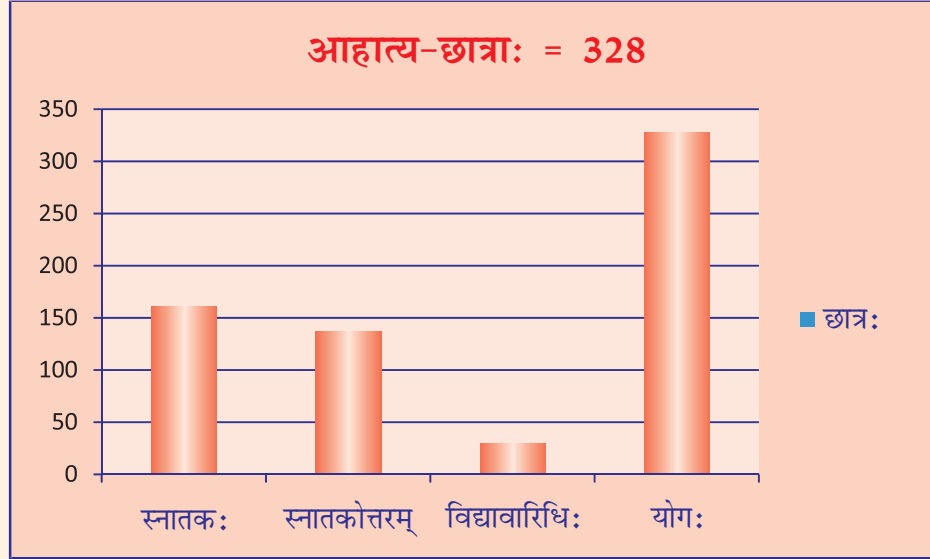
क्र.सं.	विभागः	पदनाम	प्राध्यापकानां संख्या
1.	न्यायः	आचार्यः	03
		सहाचार्यः	01
2.	सांख्ययोगः	आचार्यः	02
3.	योगविज्ञानम्	सहायकाचार्यः	03
4.	जैनदर्शनम्	आचार्यः	03
5.	सर्वदर्शनम्	आचार्यः	04
		सहायकाचार्यः	01
6.	मीमांसा	आचार्यः	01
		सहायकाचार्यः	01
7.	विशिष्टाद्वैतवेदान्तः	आचार्यः	02
		सहाचार्यः	01
8.	अद्वैतवेदान्त	सहाचार्यः	01

घ. शोधविशानिर्देशविवरणम्

क्र.सं.	शोधनिर्देशकस्य नाम	शोधविषयः	शोधच्छात्राणां संख्या
1.	प्रो. पीयूषकान्तदीक्षितः	नव्यन्यायः	1
2.	प्रो. बिष्णुपदमहापात्रः	नव्यन्यायः	1
3.	प्रो. महानन्दझा	नव्यन्यायः	1
4.	प्रो. कुलदीपकुमारः	जैनदर्शनम्	3
5.	प्रो. अनेकान्तकुमारजैनः	जैनदर्शनम्	3
6.	प्रो. वीरसागरजैनः	जैनदर्शनम्	2
7.	प्रो. संगीताखन्ना	सर्वदर्शनम्	5
8.	प्रो. प्रभाकरप्रसादः	सर्वदर्शनम्	1
9.	प्रो. जवाहरलालः	सर्वदर्शनम्	1
10.	प्रो. के. अनन्तः	विशिष्टाद्वैतवेदान्तः	2
11.	प्रो. केदारप्रसादपरोहा	विशिष्टाद्वैतवेदान्तः	1
12.	डॉ. सुदर्शन एस्.	विशिष्टाद्वैतवेदान्तः	2
		योगः	23

ड. नामाङ्कितानां छात्राणां विवरणम् (श्रेण्यनुसारम्)

क्र. सं.	पाठ्यक्रमः	सामान्याः		अनु. जातिः		अनु.जन जाति :		दिव्यांगवर्गः		वंचितवर्गः		अल्पसंख्यकाः		आर्थिकरूपेण दुर्बलवर्गः		आहत्य	योगः	
		पु.	स्त्री	पु.	स्त्री	पु.	स्त्री	पु.	स्त्री	पु.	स्त्री	पु.	स्त्री.	पु.	स्त्री			पु.
1	स्नातकः	67	45	5	5	4	0	0	0	15	14	0	0	4	2	95	66	161
2	स्नातकोत्तरम्	50	33	6	10	3	0	0	0	12	20	0	0	2	1	73	64	137
4	विद्यावारिधिः	11	6	3	1	0	0	0	0	2	2	0	0	4	1	20	10	30
	योगः	128	84	14	16	7	0	0	0	29	36	0	0	10	4	188	140	328

च. पीठस्य-अनुसन्धानप्रकाशनानि

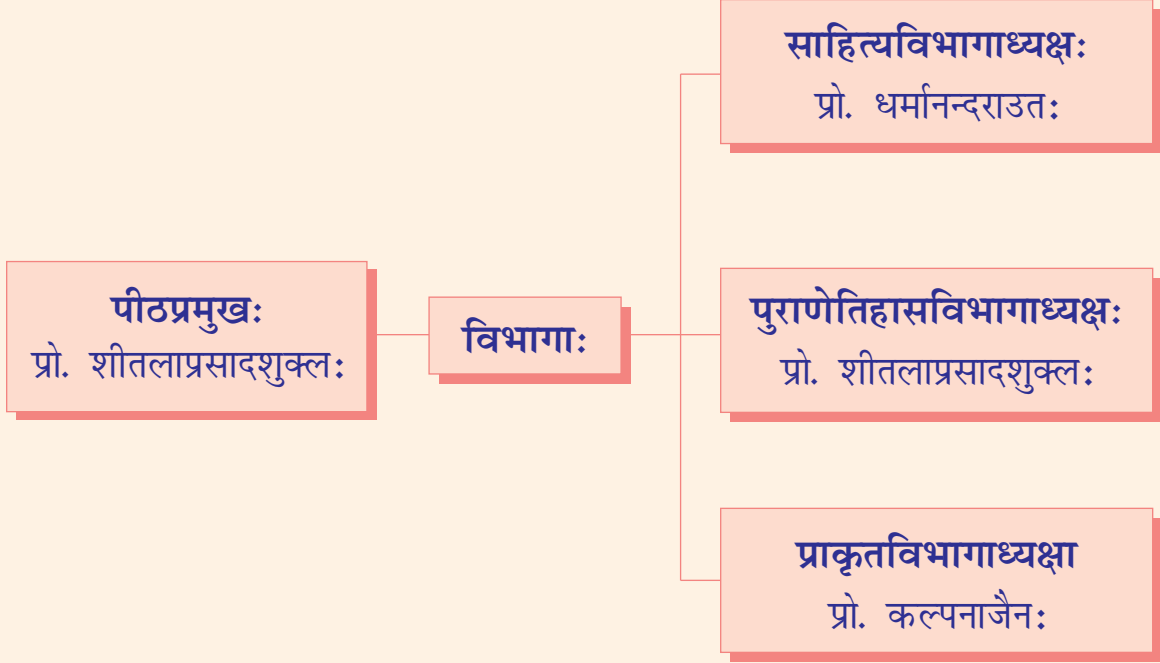
लेखकस्य नाम	शोधपत्रस्य शीर्षकम्	शोधपत्रिकायाः शीर्षकम्/सहकर्मिसमीक्षा/सम्पादितग्रन्थाः/प्रकाशितपुस्तकम्/शोधपत्रम्/कार्यविवरणेषु शोधपत्रम्	आईएसबीएन संख्या
प्रो. कुलदीपकुमारः	शिशुपालवधे दार्शनिक-तत्त्वानां विवेचनम् जैनाचार्यो की दृष्टि में चेतना का स्वरूप अर्हदृष्टिने सम्यग्ज्ञान-विवेचनम्	व्यासश्रीः प्राकृतविद्या हरिप्रभा	आईएसएसएनः 2320-2025 आईएसएसएनः 0971-796X आईएसएसएनः 2278-0416

डॉ. सुदर्शनन्, एस्.	श्रीगोदादेव्यास्तुतिरुप्पावै	सुमंगली	आईएसएसएनः
	प्रबन्धस्य-प्रथमपाशुरस्य		2229-6336
	वेदान्तपरत्वसमीक्षणम्		
	श्रीसम्प्रदायकुलनन्दिनी	सुमंगली	आईएसएसएनः
	श्री गोदा		2229-6336

छ. विभागेन आयोजिताः कार्यक्रमाः

क्र.सं.	विभागस्य नाम	कार्यक्रमस्य नाम	अवधिः
1.	साङ्ख्ययोगः	दशदिवसीयाभासीययोगप्रशिक्षणकार्यशाला	03.05.2021 तः 12.05.2021 पर्यन्तम्
		बुद्धपूर्णमावसरे आभासीयविशिष्टव्याख्यानम्	26.05.2021
		साङ्ख्यगङ्गाविशिष्टव्याख्यानम्	06.07.2021
		योगप्रशिक्षण-एवं-साङ्ख्ययोगसिद्धान्त- विमर्शाभासीयकार्यशाला	22.01.2022 तः 31.01.2022 पर्यन्तम्
		विभागीयसङ्गोष्ठी	09.03.2022 तः 11.03.2022 पर्यन्तम्
		साङ्ख्यकारिकास्वाध्यायकार्यशाला (आभासीयप्रत्यक्षद्विधा)	25.02.2022 तः 01.04.2022 पर्यन्तम्
2.	सर्वदर्शनम्	राष्ट्रियसंगोष्ठी:- भारतीय दर्शनेषु विमर्शः	09 तः 11 मार्च 2022 पर्यन्तम्
		आचार्यगौरीनाथशास्त्रीस्मारकव्याख्यानम्	09 तः 10 मार्च 2022 पर्यन्तम्
		आचार्यपट्टाभिरामशास्त्रीस्मारकव्याख्यानम्	09 तः 10 मार्च 2022 पर्यन्तम्

III. साहित्य-एवं-संस्कृतिपीठं सम्बन्धितविभागाश्च

क. भूमिका

पीठमिदं विश्वविद्यालयस्य सर्वप्राचीनसंकायेषु अन्यतममस्ति, यस्य स्थापनया अयमस्तित्वे आगतः। साहित्य-एवं-संस्कृतिपीठं शिक्षार्थिनां कृते साहित्यपुराणेतिहासप्राकृतविषयानाम् अध्ययनाय अवसरं प्रकल्पयति। पीठमिदं भारतीयपरम्परासामाजिकव्यवस्थाभूगोलानां पुराणाधारितज्ञानधारायाः प्रवाहं करोति। पुराणानुसन्धानस्य भारतीयपर्यटनचिकित्साव्यञ्जनकथापरम्पराः एवं च भारतीयव्यवहारसदृशविषयेषु व्यापक-प्रभावं जनयति अतः आविर्भावस्य जनानां कृते रुचिकरः वर्तते। पुराणम् नैकप्रकारस्य ज्ञानस्य सारांशः वर्तते। पुराणानाम् उपयोगः छात्रानां कृते भारतीयकथापरम्परायाः परिचयार्थं क्रियते। एतद् अतिरिच्य, सङ्कायसदस्यानां पर्यवेक्षणे विविधशास्त्रीयक्षेत्रेषु अनुसंधानं क्रियमाणमस्ति। वर्षे, विविधसांस्कृतिककार्यक्रमानां युवोत्सवानां च आयोजनं क्रियते।

ख. उद्देश्यम्

साहित्यं कामपि संस्कृतिं ज्ञातुं महत्त्वपूर्णं स्रोतं भवति। विश्वविद्यालयस्य साहित्य-एवं-संस्कृति-पीठस्य उद्देश्यमस्ति यच्छात्राः संस्कृतसाहित्यमाध्यमेन स्वसंस्कृत्या सह परिचिताः भवेयुः। प्राचीनभारतीय-संस्कृतेः गौरवस्य परिचयम् आधुनिकसमाजं प्रति कारयेयुः। पीठस्य उद्देश्यमस्ति यत् छात्राः साहित्यपुराणेतिहासप्राकृतभाषाविषयानाम् अध्ययनं कृत्वा सुविकसितसाहित्यिकपरम्परया सह परिचिताः भवेयुः।

अनुसन्धानस्य

संभावितक्षेत्राणि

1. संस्कृतसाहित्ये भारतं भारतीयसंस्कृतिश्च।
2. आधुनिकपरिप्रेक्ष्ये संस्कृतसाहित्यस्य महत्त्वम्।
3. भारतीयसंस्कृतौ संस्कृतसाहित्यस्य योगदानम्।
4. संस्कृतसाहित्यस्येतिहासः।
5. आधुनिकपरिप्रेक्ष्ये पुराणेतिहासग्रन्थानां महत्त्वम्।
6. पुराणेतिहासग्रन्थेषु विश्वकल्याणम्।
7. गीतायाम् आत्मप्रबन्धनं विज्ञानञ्च।
8. कौटिल्यशुक्राचार्यबृहस्पतिपाठानामध्ययनम्।
9. वेदेषु प्राकृतशब्दानां बाहुल्यम्।
10. प्राकृतसाहित्ये जीवनमूल्यानि।
11. आधुनिकसमस्यानां सन्दर्भे राजनीतिकविचाराः।
12. प्राकृत-अपभ्रंश-अप्रकाशित-पांडुलिपीनां संरक्षणं सम्पादनञ्च।

विशेषताः

- बृहत्त्रयीकोषयोजना।
- नेट/जेआरएफ इत्यस्य कृते अतिरिक्तकक्षाः।

ग. पीठस्य विवरणम्

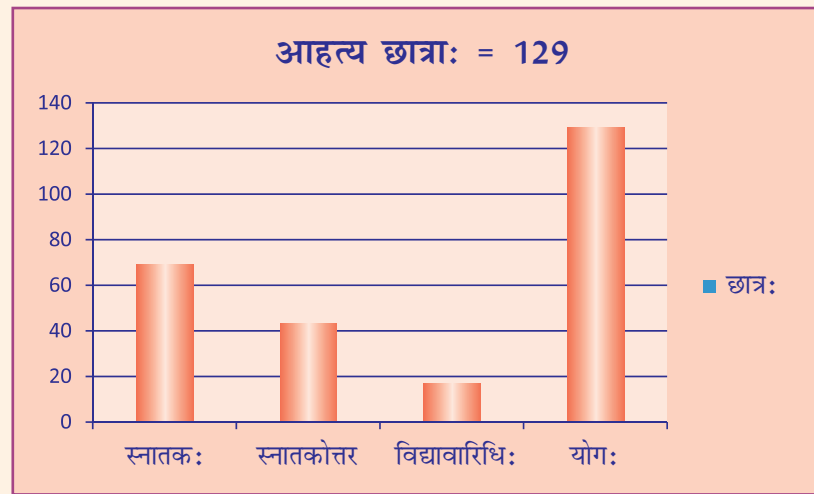
क्र.सं.	विभागः	पदनाम	प्राध्यापकानां संख्या
1.	साहित्यम्	आचार्यः	04
		सहाचार्यः	01
		सहायकाचार्यः	03
2.	पुराणेतिहासः	आचार्यः	01
3.	प्राकृतम्	आचार्यः	02

घ. शोधदिशानिर्देशविवरणम्

क्र.सं	शोधनिर्देशकस्य नाम	शोधविषयः	शोधच्छात्राणां संख्या
1.	प्रो. भागीरथीनन्दः	साहित्यम्	2
2.	प्रो. धर्मानन्दराउतः	साहित्यम्	1
3.	प्रो. सुमनकुमारझाः	साहित्यम्	1
4.	डॉ. अरविन्दकुमारः	साहित्यम्	1
5.	डॉ. बी. कामक्षम्माः	साहित्यम्	1
6.	डॉ. सौरभदुबे	साहित्यम्	1
7.	प्रो. कल्पनाजैनः	प्राकृतम्	2
योगः			09

ङ. नामाङ्कितानां छात्राणां विवरणम् (श्रेण्यनुसारम्)

क्र. सं.	पाठ्यक्रमः	सामान्याः		अनु. जातिः		अनु.जन जातिः		दिव्यांगव र्गः		वञ्चितव र्गः		अल्पसंख्य काः		आर्थिक रूपेण दुर्बलवर्गः		आहत्य		योगः
		पु.	स्त्री	पु.	स्त्री	पु.	स्त्री	पु.	स्त्री	पु.	स्त्री	पु.	स्त्री	पु.	स्त्री	पु.	स्त्री	
1.	स्नातकः	45	12	0	2	1	0	0	0	5	1	0	0	3	0	54	15	69
2.	स्नातकोत्तरम्	27	8	2	0	0	0	0	0	2	4	0	0	0	0	31	12	43
3.	विद्यावारिधिः	1	3	3	1	0	0	0	0	3	2	0	0	1	3	8	9	17
4.	योगः	73	23	5	3	1	0	0	0	10	7	0	0	4	3	93	36	129

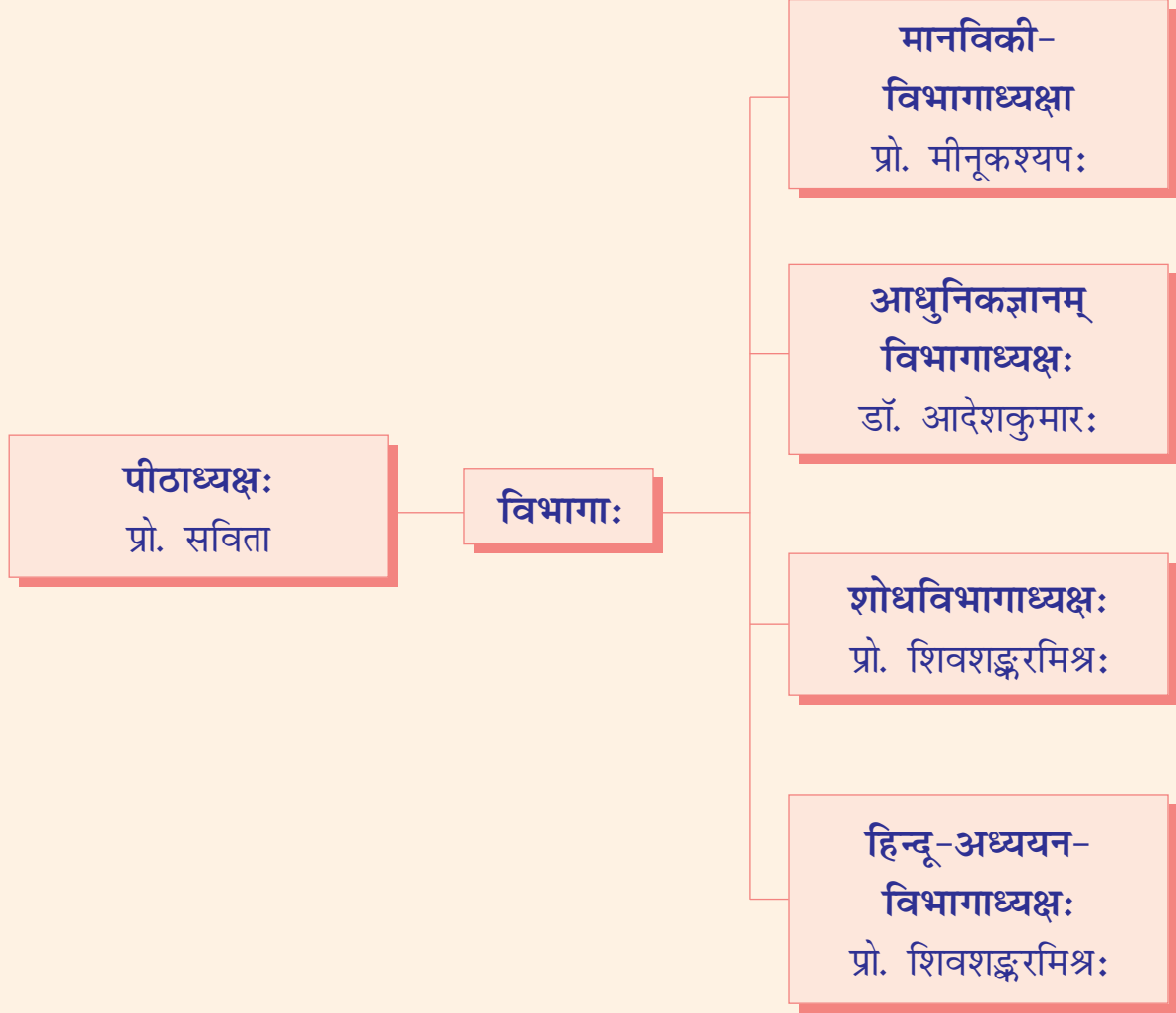
च. पीठस्य अनुसन्धानप्रकाशनानि

लेखकस्य नाम	शोधपत्रस्य शीर्षकम्	शोधपत्रिकायाः शीर्षकम्/ सहकर्मीसमीक्षा/सम्पादितग्रन्थाः/ प्रकाशितपुस्तकम्/शोधपत्रम्/ कार्यविवरणेषु शोधपत्रम्	आईएसबीएन संख्या
प्रो. सुदीपकुमारजैनः	प्राकृत समय	आलेख भारतीय ज्ञानपीठ	978-93-906- 59-924
प्रो. कल्पनाजैनः	प्राकृत विद्या	प्राकृत ग्रन्थों में वर्धित स्वास्थ्य	0971-796-X

छ. विभागेन आयोजिताः कार्यक्रमाः

विभागस्य नाम	कार्यक्रमस्य नाम	अवधिः
साहित्य-एवं-संस्कृतिः	राष्ट्रियासङ्गोष्ठी	14 तः 16 मार्च 2022 पर्यन्तम्
प्राकृतम्	आचार्यकुन्दकुन्दभारतीव्याख्यानम्	17 मार्च 2022
	आचार्यविद्यानन्दमुनिराजव्याख्यानम्	17 मार्च 2022

IV. आधुनिकविषयपीठम् एवं सम्बन्धितविभागाश्च

क. भूमिका

आधुनिकविषयपीठस्य मुख्योद्देश्यं संस्कृतविषये अध्ययनरतानां छात्राणां कृते विज्ञानक्षेत्रे गुणवत्तापूर्ण-शिक्षाप्रदानमस्ति। आधुनिकतकनीकीक्षेत्रे तेषां विकासो भवेत्। विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य दिशानिर्देशानुसारम् आधुनिकविद्यापीठं शोधच्छात्रेभ्यः षाण्मासिकपाठ्यक्रमे अनुसन्धानपद्धतिसाहित्यसमीक्षयोः प्रशिक्षणं प्रददाति। आधुनिकविद्यापीठस्य अन्तर्गतं पारम्परिकविषयानाम् अतिरिक्तं हिन्दीभाषा, आङ्ग्लभाषा, समाज-शास्त्रम्, राजनीतिविज्ञानं, सङ्गणकानुप्रयोगः, पर्यावरणविज्ञानं, मानवाधिकारश्च विषयाः अध्याप्यन्ते।

ख. उद्देश्यम्

आधुनिकविद्यापीठस्य उद्देश्यं छात्रेषु न केवलमेकप्रकारकविकासः अस्ति अपि च सर्वाङ्गीण-विकासप्रदानं च अस्ति। विभिन्नविषयेषु छात्रेषु अनुसन्धानसम्बन्धी-क्षमतायाः उत्पादनमस्ति एवञ्च छात्रेषु न केवलं शारीरिक-मानसिक-विकासो भवेत् अपितु मानवीयमूल्यानां विकासः अपि भवेत् एतद् उद्देश्यमस्ति।

अनुसन्धानस्य सम्भावितक्षेत्राणि	1. सङ्गणकम् एवं पाणिनीव्याकरणम्।
	2. वेदेषु पर्यावरणम्।
	3. भाषाविज्ञानम्।
	4. भारतीयसंस्कृतिः एवं संस्कृतवाङ्मयम्।
	5. आधुनिकविज्ञानम् एवं संस्कृतम्।
	6. संस्कृतवाङ्मये मानवाधिकाराः मानवमूल्यानि च।
	7. संस्कृतसाहित्ये राजनैतिकविचारः।
	8. संस्कृतवाङ्मये पर्यावरणशिक्षा।

विशेषताः नवाचाराय छात्रान् सङ्गणकं, पर्यावरणं, राजनीतिः, एते विषयाः पाठ्यन्ते येन छात्राः विविधक्षेत्रेषु विकसिताः भवेयुः।

ग. शोधदिशानिर्देशविवरणम्

क्र.सं.	शोधनिर्देशकस्य नाम	शोधविषयः	शोधच्छात्राणां सङ्ख्या
1.	प्रो. रमेशकुमारपाण्डेयः	साहित्यम्	01
		योगः	01

घ. पीठस्यविवरणम्

क्र.सं.	विभागः	पदनाम	प्राध्यापकानां संख्या
1.	मानविकी	आचार्यः	03
		सहायकाचार्यः	02
2.	आधुनिकज्ञानम्	सहाचार्यः	01
		सहायकाचार्यः	02
3.	शोधः	आचार्यः	02
4.	हिन्दू-अध्ययनम्	-	-

ड. विभागेन आयोजिताः कार्यक्रमाः

क्र.सं.	विभागस्य नाम	कार्यक्रमस्य नाम	अवधिः
1.	आधुनिकज्ञानम्	द्विदिवसीयान्तरविषयसंगोष्ठी साइबरजागरूकतादिवसः	17.02.2022 तः 18.02.2022 पर्यन्तम् प्रत्येकं मासे प्रथमबुधवारवासरे
2.	शोधः	पाण्डुलिपिविज्ञान-एवं- लिपिविज्ञानकार्यशाला आचार्यवाचस्पति-उपाध्यायस्मारक- व्याख्यानमाला	26 फरवरी तः 7 मार्च 2022 पर्यन्तम् 08 मार्च 2022

V. शिक्षाशास्त्रपीठं सम्बन्धितविभागाश्च

पीठाध्यक्षः
प्रो. सदनसिंहः

विभागः

शिक्षाशास्त्रविभागाध्यक्षः
प्रो. सदनसिंहः

क. भूमिका

शिक्षाशास्त्रपीठस्य स्थापना 1987तमे वर्षे जाता तदा आरभ्य पीठमिदम् आधुनिकज्ञानविज्ञानसङ्कायस्य तत्त्वावधाने कार्यरतः अस्ति, यः विश्वविद्यालयस्य नोडलसंकायेषु अन्यतमः अस्ति। प्रतिबद्धता-क्षमतात्मविश्वासैः संस्कृतशिक्षायाः क्षेत्रेसंस्कृतशिक्षकनिर्माणाय अग्रगण्यकेन्द्रेषु अन्यतमम् अस्ति। अस्य उद्देश्यं वैश्वीकरणाधुनिकीकरणप्रौद्योगिकीसमर्थितशैक्षिककार्यक्रमाणां परिणामस्वरूपं प्रसारिताकांक्षादर्शैः सह सामञ्जस्य प्रदानमस्ति। इदं कार्यक्रमाणां एकां विस्तृतशृङ्खलां प्रददाति अपि च संस्कृतभाषाध्यापने दक्षतानिर्माणं करोति। पीठमिदम् बी.एड., एम.एड., पी.एच.डी. रूपेण शिक्षाशास्त्री, शिक्षाचार्यः विद्यावारिधिः कार्यक्रमान् सञ्चालयति।

ख. उद्देश्यम्

शिक्षाशास्त्रपीठस्य उद्देश्यम् आधुनिकशिक्षणसामग्रीणाम् एवं च शिक्षणविधीनां माध्यमेन शिक्षार्थिनां मनोवैज्ञानिकबौद्धिकविकासं कृत्वा भाविशिक्षकानां निर्माणमस्ति। येन समाजे शिक्षासम्बन्धितविकासस्य बाधाः दूरीभवेयुः।

अनुसन्धानस्य	1.	शिक्षायाः दार्शनिकत्वम्।
संभावितक्षेत्राणि	2.	शिक्षायाः सामाजिकाधारः।
	3.	शिक्षामनोविज्ञानम्।
	4.	शिक्षातकनीकी।
	5.	मापनं मूल्याङ्कनञ्च।
	6.	शिक्षार्थ्यनुकूलं शिक्षाशास्त्रम्।

विशेषताः	●	शिक्षणाधिगमकेन्द्रम्
	●	संसाधनकक्षाः प्रयोगशालाः
	●	विभागीयपुस्तकालयः।

ग. पीठस्य विवरणम्

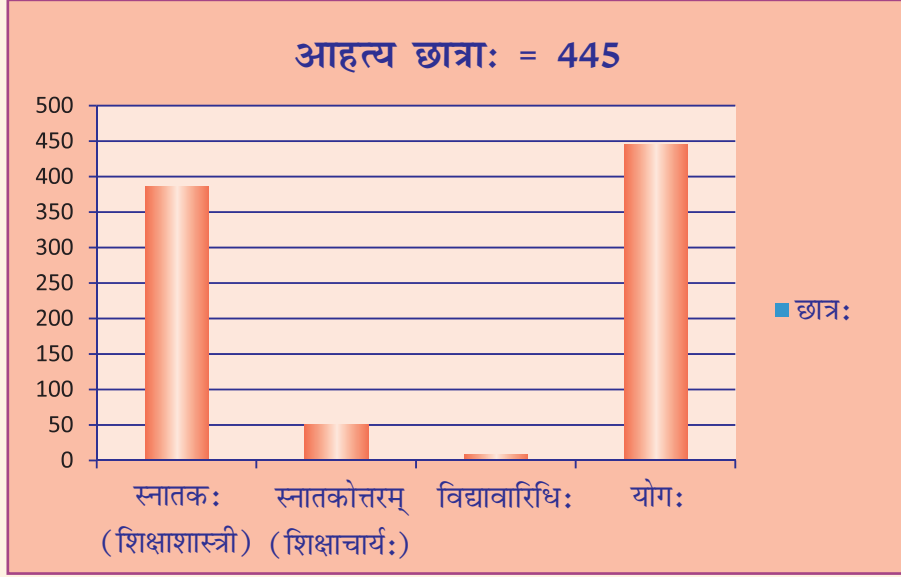
क्र.सं.	विभागः	पदनाम	प्राध्यापकानां संख्या
1.	शिक्षाशास्त्रम्	आचार्यः	08
		सहायकाचार्यः	19

घ. शोधदिशानिर्देशविवरणम्

क्र.सं.	शोधनिर्देशकस्य नाम	शोधविषयः	शोधछात्राणां संख्या
1.	प्रो. सदनसिंहः	शिक्षा	01
2	प्रो. के. भारतभूषणः	शिक्षा	01
3	प्रो. रचनावर्मा मोहनः	शिक्षा	01
4	प्रो. विमलेशशर्मा	शिक्षा	01
5	प्रो. मीनाक्षीमिश्रा	शिक्षा	01
6	श्री मनोजकुमारमीणा	शिक्षा	01
	योगः		06

ङ. नामाङ्कितानां छात्राणां विवरणम् (श्रेण्यनुसारम्)

क्र. सं.	पाठ्यक्रमः	सामान्याः		अनु. जातिः		अनु. जन जातिः		दिव्यांगवर्गः		वंचितवर्गः		अल्पसंख्य काः		आर्थिकरूपेण दुर्बलवर्गः		आहत्य		योगः
		पु.	स्त्री	पु.	स्त्री	पु.	स्त्री	पु.	स्त्री	पु.	स्त्री	पु.	स्त्री	पु.	स्त्री	पु.	स्त्री	
1	स्नातकः (बी.एड) स्नातकोत्तरम्	93	58	19	49	9	12	3	2	37	66	0	0	18	20	179	207	386
2	(एम.ए.)	12	15	1	1	1	0	2	0	6	5	0	0	8	0	30	21	51
4	विद्यावारिधिः	2	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	6	2	8
	योगः	107	73	23	50	10	12	5	2	43	71	0	0	27	22	215	230	445

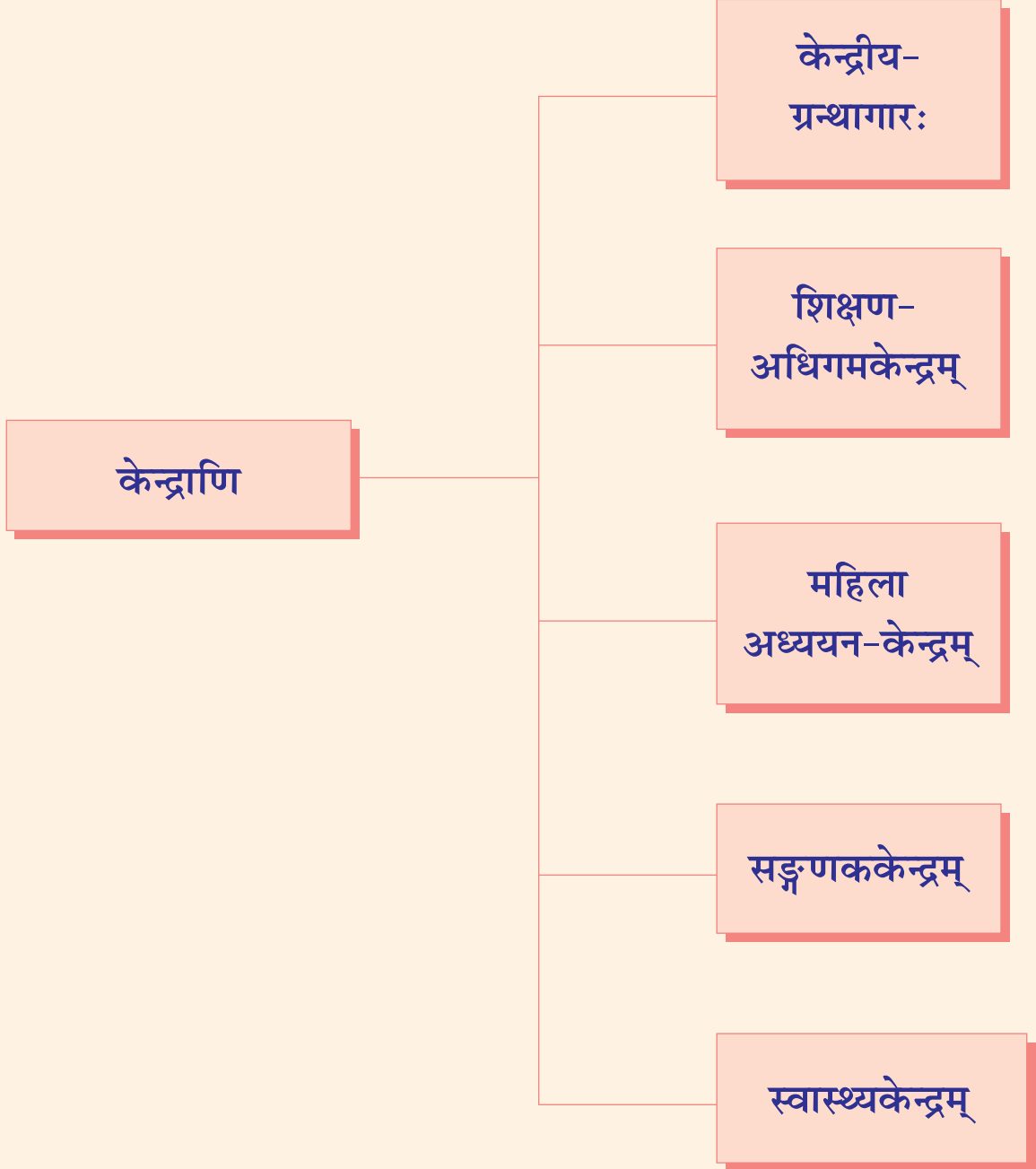
च. पीठस्य अनुसन्धानप्रकाशनानि

लेखकस्य नाम	शोधपत्रस्य शीर्षकम्	शोधपत्रिकायाः शीर्षकम्/ सहकर्मीसमीक्षा/सम्पादितग्रन्थाः/ प्रकाशितपुस्तकम्/शोधपत्रम्/ कार्यविवरणेषु शोधपत्रम्	आईएसबीएन संख्या
डॉ. अजयकुमारः	वैकल्पिक शिक्षा : प्रकृति व्यूह रचनाएं संभावनाएं और विकास का परिप्रेक्ष्य	शिक्षाप्रियदर्शिनी	2454-1230
	राष्ट्रीय शिक्षा नीति-2020 के परिप्रेक्ष्य में पथ्यचार्यागत परिवर्तन	शिक्षाप्रियदर्शिनी	2454-1230

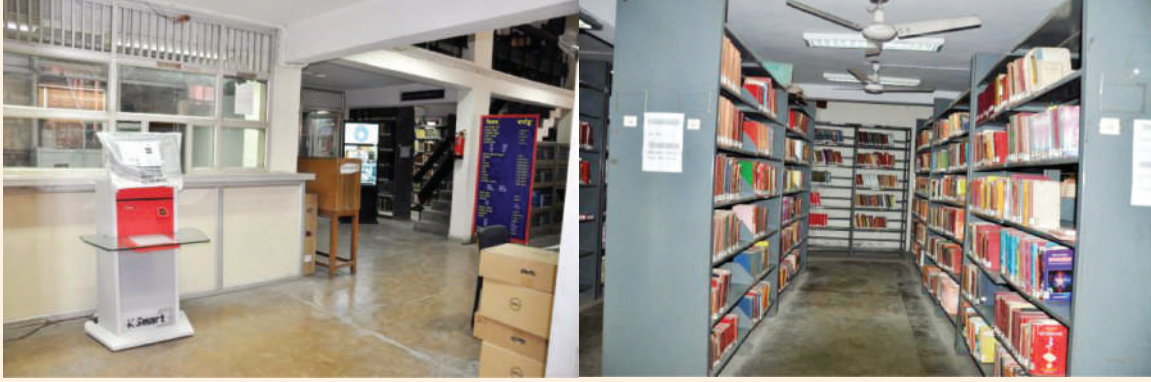
छ. विभागेन आयोजिताः कार्यक्रमाः

क्र.सं.	विभागस्य नाम	कार्यक्रमस्य नाम	अवधिः
1.	शिक्षाशास्त्रम्	राष्ट्रियसंगोष्ठी	28 तः 29 मार्च 2022 पर्यन्तम्

विश्वविद्यालयस्य केन्द्राणि

केन्द्रीयग्रन्थागारः

क. केन्द्रीयग्रन्थागारविषये

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य केन्द्रीयग्रन्थागारः विश्वविद्यालयसमुदायद्वारा आवश्यकीसूचना ज्ञानसंसाधनपर्यन्तं गमनं सुविधाजनकं निर्मापयितुम्, अनुसंधानाय समृद्धवातावरणं निर्माणाय च विद्यते। केन्द्रीयग्रन्थागारस्य अपरं नाम 'महामहोपाध्याय-पद्मश्री-डॉ मण्डनमिश्रः' अपि अस्ति, यत्र संस्कृतस्य पारम्परिक-आधुनिकसमन्वयिकज्ञानराशीणां संग्रहो विद्यते। वेदाः, पुराणानि, उपनिषदः, धर्मशास्त्रम्, योगः, ज्योतिषम्, व्याकरणम्, वास्तुशास्त्रम्, साहित्यम्, दर्शनशास्त्रम्, पौरोहित्यम्, आयुर्वेदः इत्यादिभिः सह शिक्षा, दर्शनम्, मनोविज्ञानम्, हिन्दी, आङ्ग्लम् इत्यादिभिः सह अन्यसमकालीनविषयाणां च संग्रहः ग्रन्थागारं परिपुष्णाति।

केन्द्रीयपुस्तकालयेन उपयोक्तृणां कृते प्रौद्योगिकी-आधारितसेवा आरम्भा अस्ति।

1. साहित्यिकचौर्यम्-अन्वेषण-तन्त्रांशः (प्लागिरिजमडिटेक्शनसॉफ्टवेयर): केन्द्रीयपुस्तकालयः इनफ्लिबनेटद्वाराकृतस्य ऑरिजिनलनाम्नः पी.डी.एस. इत्यस्य साहाय्येन शोधपत्राणां, संकायसदस्यानां, शोधविदुषाम् इत्यादीनां शोधप्रबन्धस्य कृते साहित्यिकचौर्यस्य/समानतायाः निरीक्षणाय संलग्नः विद्यते।

2. आर.एफ.आई.डी. प्रौद्योगिकी।

3. दृष्टिबाधित-उपयोगकर्तृणां कृते सेल्फचेकइन/आउटसिस्टम (कियोस्क) इत्यस्य सौलभ्यम्।

ख. ग्रन्थागारस्य सेवाः

पुस्तकालयस्य सेवाविधः	विद्यमानाः	नवनिर्जिताः	योगः
पाठ्यग्रन्थाः	3920 26,47,297	5120 31,85,297	9040 58,32,675
संदर्भ-ग्रन्थाः	3288 16,82,266	280 1,24,406	3568 18,06,672
ई-ग्रन्थाः	-	289 8,19,638	289 8,19,672
पत्रिकाः	124 63,243	124 1,31,786	124 1,31,786
ई-पत्रिकाः	06 14,950	06 17,350	06 17,350
'डिजिटलडेटाबेस' इति	518 -	-	518 -

ग. ग्रन्थागारे सञ्चालितः तन्त्रांशः

ILMS तन्त्रांशस्य	स्वचालनस्य प्रकृतिः (पूर्णरूपेण अथवा आंशिकरूपेण)	संस्करणम्	स्वचालनवर्षम्
LIBSYS	पूर्णरूपेण	10	2010-11

घ. संसाधनविवरणम्

संग्रह-संसाधनानि	मार्च 2022
ग्रन्थाः	1,14,871
धारावाहिकानि	124
संशोधनग्रन्थाः	626
सान्द्रमुद्रिकाः	13

ङ. परिसंचरण-सांख्यिकी

सर्कुलेशनपीठिकाग्रन्थागारस्य अन्ते बहिश्च अध्ययनसामग्रयाः अवधानाय अस्ति, मूलभूतदिशात्मक-सूचनात्मकप्रश्नानां समाधानाय, ग्रन्थागारस्य विशेषाधिकारविषयकजिज्ञासासमाधानाय, शुल्कदण्ड-सम्बन्धितकार्याय अपि अस्ति।

परिसंचरण-संसाधनानि	अप्रैल 2021-मार्च 2022
निर्गमनम्	2657
प्रत्यर्पितम्	2153
नवीकरणम्	539
अन्या पुस्तकेतर सामग्री	90

च. संसाधनसांख्यिकी (प्रत्यक्षसदस्यता)

केन्द्रीयग्रन्थागारः छात्राणां शोधार्थिनाञ्च लाभाय इलेक्ट्रॉनिक संग्रहप्रबन्धनस्य विधिं दृष्टिकोणञ्च विकसति। एतत्प्रतिवेदनं विश्वविद्यालयद्वारा इलेक्ट्रॉनिकसंसाधनानामुपयोगस्य महत्त्वं समीक्षाञ्च प्रकाशयति-														
संसाधनानि	2021	2021												योगः
		अप्रैल	मई	जून	जुलाई	अगस्त	सित	अक्तू	नम्ब.	दिस.	जन.	फर.	मार्च	
पुस्तकालयप्रगतिः (अंतर्राष्ट्रीय)	सदस्यता	2	0	3	1	3	0	3	2	1	0	0	3	18
विश्व डिजिटल पुस्तकालयः - आन्तरिकपत्रिका	सदस्यता	1	1	1	1	1	2	2	0	1	3	4	0	17
ज्ञानकोष - पुस्तकालयः एवं सूचनाप्रबन्धनपत्रिका	सदस्यता	0	2	0	1	5	1	3	3	1	0	3	3	22
पर्ल- पुस्तकालयः एवं सूचनाविज्ञापत्रिका	सदस्यता	0	2	1	1	3	1	0	4	0	1	1	7	21
पुस्तकालयः हेराल्ड	सदस्यता	2	1	1	1	4	0	3	0	1	0	3	1	17
ज्ञान-एवं-संचारप्रबंधनपत्रिका	सदस्यता	2	0	4	1	3	1	1	1	1	0	1	1	16
योगः		7	6	10	6	19	5	12	10	5	4	12	15	111

छ. केन्द्रीयग्रन्थागारस्य कार्यक्रमाः

क्र.सं.	कार्यक्रमस्य नाम	अवधिः	पुस्तकालयतः प्रतिभागिता
1.	कॉपीराइट इश्यूज इन डिजिटल एन्वायरनमेंट	02 अप्रैल 2021	01
2.	एकेडमिक इन्टरग्रिटी एंड रिसर्च एथिक्सः टिप्स फॉर रिसर्चरज	12 जून 2021	01
3.	डिजिटल ट्रांसफॉर्मेशन एंड डिस्ट्रिक्टिव टेक्नोलॉजीः चौलेजिंग लैंडस्केप ऑफ हायर एजुकेशन	18 जून 2021	01
4.	स्टेट वाइज ऑनलाइन अवेयरनेस प्रोग्राम (पी.डी.सी. शोधशुद्धि)	9 जुलाई 2021	01
5.	यू.जी.सी. स्पॉन्सर रिफ्रेशर कोर्स ऑन चेंजिंग ट्रेंड्स इन द लाइब्रेरी सर्विसिस एण्ड एल.आई.एस. एजुकेशन	26 अगस्त से 09 सितम्बर 2021 तक	01
6.	नेशनल ई. वर्कशाप ऑन रिसर्च मैथडोलॉजी एण्ड पब्लिकेशन एथिक्स	22 से 26 नवम्बर 2021 तक	01
7.	इम्पैक्ट ऑफ इनफार्मेशन रिसोर्सेज टू एन्हांस एकेडमिक लाइब्रेरी सिस्टम इन करंट सिनेरियो	09 फरवरी 2022	01

ज. केन्द्रीयग्रन्थागारे कार्यरतकर्मचारिणां विवरणम् (पदानुसारं)-

क्र.सं.	पदस्य नाम	कर्मचारिणां संख्या
1.	सहायक-पुस्तकालयाध्यक्षः	01
2.	प्रोफेशनल-सहायकः	03
3.	सेमी-प्रोफेशनल-सहायकः	02
4.	पुस्तकालयसहायकः	03
5.	पुस्तकालयपरिचरः	05

शिक्षण-अधिगम-केन्द्रम्

क. केन्द्रविषये

नवदेहलीस्थितस्य श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य शिक्षण-अधिगम-केन्द्रस्य स्थापना शिक्षामन्त्रालयः, भारतसरकारस्य पण्डितमदनमोहनमालवीयराष्ट्रीयशिक्षकएवंशिक्षणयोजनान्तर्गतं 2017तमे वर्षे जाता। एतस्य मुख्योद्देश्यं शिक्षाविशेषरूपेण संस्कृतसंबद्धशिक्षकानां शिक्षक-प्रशिक्षकानां शिक्षण-अधिगम-प्रणालीनां सम्बन्धितकार्यान्वयन-मूल्यांकनाय कौशलान् विकासयति। 2017 तः परं स्थापनान्तरम्, प्रो. अमितापाण्डेयभारद्वाजवर्यायाः अध्यक्षतायां केन्द्रं कार्यरतं वर्तते।

ख. कार्यक्रमविवरणम्

कोविड-19 सङ्क्रमणकाले केन्द्रेण पञ्चमचरणे (2021-22) सप्तान्तर्जालीयराष्ट्रियकार्यशालानाम्, द्वयमाभीसयराष्ट्रियवेबिनार एतेषां, चतसृणां कार्यशालानां (तिस्रः कार्यशालाः छात्राणां कृते, एका च विश्वविद्यालयकर्मचारिणाञ्कृते) सफलायोजनं केन्द्रेण कृतम्, यत्र 99 विविधविषयविशेषज्ञानां मार्गदर्शनेन विविधराज्येभ्यः 2950 प्रतिभागिनः लाभान्विताः ।

एषां कार्यक्रमानां विवरणम्, विषयः, तिथिः, अवधिः प्रतिभागिसङ्ख्या निम्नप्रकारेण वर्तते-

आयोजितकार्यक्रमाणां विवरणम् (दिनांक 01 अप्रैल, 2021तः 31मार्च, 2022 पर्यन्तम्)

क्र.सं.	कार्यक्रमप्रकारः	विषयः	दिनांकः	अवधिः	प्रतिभागीनां संख्या
1.	राष्ट्रियकार्यशाला	विडियो डेवलपमेंट एंड एडिटिंग	19 तः 21 मई, 2021 पर्यन्तम्	03	90
2.	कार्यशाला	क्रिएटिंग एंड यूसिंग गूगल फॉर्मस	29 मई, 2021	01	125
3.	राष्ट्रियकार्यशाला	डेवलपमेंट एंड एप्लीकेशन ऑफ ओपन एजुकेशनल रेसोर्ससीज (ओ.ई.आर.एस)	14 तः 18 जून, 2021 पर्यन्तम्	05	49
4.	राष्ट्रियवेबिनार	इम्प्लीमेंटेशन ऑफ एन.ई.पी 2020: ईन कॉन्टेक्ट ऑफ संस्कृत एजुकेशन	30 जून, 2021	01	1072
5.	कार्यशाला	ड्राफ्टिंग एंड मैनेजिंग डाक्यूमेंट्स ऑनलाइन	23 जुलाई, 2021	01	66
6.	राष्ट्रियकार्यशाला	यूज एंड एप्लीकेशन ऑफ गूगल टूल्स	9 तः 13 अगस्त, 2021 पर्यन्तम्	05	66
7.	राष्ट्रियकार्यशाला	एन्हान्सिंग डिजिटल रिसर्च कोम्पेटेन्सीज	13 तः 17 सितम्बर, 2021 पर्यन्तम्	05	75
8.	कार्यशाला	डेवलपिंग इफेक्टिव पॉवरपॉइंट प्रेसेंटेशन	8 अक्तूबर, 2021	01	66
9.	राष्ट्रियकार्यशाला	डीजानिंग एंड डेवलपमेंट ऑफ ई कोर्सज	16 तः 18 नवम्बर, 2021 पर्यन्तम्	03	42
10.	राष्ट्रियकार्यशाला	प्रोफेशनल स्किल डेवलपमेंट ऑफ टीचरज	14 तः 23 दिसम्बर, 2021 पर्यन्तम्	10	45

11.	कार्यशाला	यूज एंड एप्लीकेशन ऑफ गूगल ड्राइव	12 जनवरी, 2022	01	57
12.	राष्ट्रियवेबिनार	इम्प्लीमेंटेशन ऑफ एन.ई.पी 2020: ईन कॉन्टेक्ट ऑफ हायर एजुकेशन	11 फरवरी, 2022	01	1158
13.	राष्ट्रियकार्यशाला	यूसिंग एंड मैनेजिंग ऑनलाइन टीचिंग एंड एस्सेसमेंट	7 तः 11 मार्च, 2022 पर्यन्तम्	05	39

ग. शिक्षणाधिगमकेन्द्रे कार्यरतकर्मचारिणां विवरणम् (पदानुसारं)

क्र.सं.	पद नाम	कर्मचारिणां संख्या
1.	परियोजनाप्रमुखः	01
2.	प्राध्यापकसदस्यः	02
3.	प्रशासनिकाधिकारी	01
4.	लेखाधिकारी	01
5.	योजनासौलभ्यकः (फ़ैसिलिटेटर)	01
6.	सङ्गणकसहायक	02
7.	कनिष्ठलिपिकः	02
8.	बहुकार्यकर्मचारी	02

महिला-अध्ययन-केन्द्रम्

क. केन्द्रविषये

विश्वविद्यालय-अनुदान-आयोगस्य दशमपञ्चवर्षीययोजनान्तर्गतं 2005तमे काले विश्वविद्यालये महिला-अध्ययन-केन्द्रं स्थापितम्। 2006तमे काले सङ्कायसदस्यानां नियुक्तिः जाता। विश्वविद्यालयस्थित-केन्द्रस्योद्देश्यं सूचनाकोषस्य सङ्ग्रहणमस्ति। महिला-अध्ययन-केन्द्रं त्रिमुख्यविषयेषु केन्द्रितमस्ति -

1. महिलाअध्ययनदृष्टिकोणेन ऐतिहासिकग्रन्थानां विश्लेषणं पुनर्व्याख्या च।
2. पूर्वमहिला आदर्शस्य विजयः तस्योपलब्धीनां प्रकाशनम्।
3. भारतीयमहिलानां गौरवशाली अतीतस्य सम्मानस्य च पुनर्जीवितम्।

वर्तमाने इदं केन्द्रं अस्थायीरूपेण स्थगितम्।

सङ्गणककेन्द्रम्

क. केन्द्रविषये

विश्वविद्यालयस्यसङ्गणक-केन्द्रं बहुकालात् परिसरे सूचना-एवं-प्रौद्योगिकी सम्बन्धितसेवानां कृते केन्द्ररूपेण कार्यं करोति। विश्वविद्यालयस्य कृते सॉफ्टवेयरविकासे सङ्गणककेन्द्रस्य महती भूमिका वर्तते। विश्वविद्यालयस्य सङ्गणककेन्द्रं श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य सर्वान् सङ्कायसदस्य-कर्मचारि-छात्राणां कृते विविधसेवाः प्रददाति। विश्वविद्यालय-व्यापी-नेटवर्क-सञ्चालनेन सङ्गणककेन्द्रं सर्वविधप्रौद्योगिकीसम्बन्धितावश्यकतानां कृते विश्वविद्यालयस्य सेवां कर्तुम् अद्वितीयस्थितौ वर्तते। सङ्गणककेन्द्रं विश्वविद्यालयस्य व्यापकं 'जी.बी.पी.एस फाइबर ऑप्टिक नेटवर्क' इत्यस्य समर्थनं करोति यत्

शैक्षणिकविभागच्छात्रावासपुस्तकालयानां कृते सौविध्यं प्रददाति। सङ्गणककेन्द्रं ई-कैंपस इति सौविध्यं प्रददाति। यस्मिन् अन्तर्जालस्य सुविधा वर्तते, यत्निर्बाधोच्चगतिना संयोजकतया 24x7 कृते उपयोगाय भवति। प्रयोगशालाः, छात्रावासाः एवं पुस्तकालयाः 'वायर्ड गीगाबिट लैन कनेक्टिविटी एवं वायरलेस एक्सेस पॉइंट्स' माध्यमेन कंप्यूटिंगसौविध्यं प्रददाति। विश्वविद्यालयपरिसरः वाई-फाई, सक्षम ई-परिसररूपेण परिवर्तितः। सङ्गणककेन्द्रं कंप्यूटिंगसुविधाः, प्रशिक्षणम्, शिक्षणम्, अणु-सङ्केतः, वेबसाइट सञ्चालनम्, विकासप्रबन्धने एतेषु विश्वविद्यालयस्य कृते गुणवत्तापूर्णसेवां परिकल्पयति। शोधकर्तृन्तेषां मूल्यवानडेटा-विश्लेषणेसाहाय्यं करोति, विश्वविद्यालये अन्तर्जालसुविधानां विस्तारं करोति, वर्ल्डवाइडवेब एवं च विभिन्नपाठ्यक्रमानां छात्राणां कृते प्रयोगशालायाः सुविधां प्रददाति।

ख. वर्तमानसूचना: एवं प्रौद्योगिकी-अवसंरचना:

- विश्वविद्यालये सुसज्जिताः अन्तर्जालसुविधायुक्ताः त्रयः वातानुकूलितकक्षाः सन्ति अपि च पाठ्यक्रमानुरूपं छात्रेषु कौशलाभिवृद्धयै नवाह्वानं कर्तुं विभिन्नशिक्षण-उपकरणानां प्रयोगः क्रियते यथा- इंटरैक्टिवफलकम्, एल.सी.डी.टी.वी. इति, मल्टीमीडियाप्रोजेक्टर इति अपि च विभिन्नप्रकारस्य शैक्षिकसॉफ्टवेयर इति।
- विश्वविद्यालये अन्याः प्रयोगशालाः अपि सन्ति यथा-भाषाप्रयोगशाला, शैक्षिप्रद्यौगिकीप्रयोगशाला एवं च शिक्षाविभागे (शिक्षणाधिगमकेन्द्रम्) सङ्गणकप्रयोगशाला अस्ति यस्यां 126 सङ्गणकानि सन्ति। एवञ्च अन्यावश्यकानि सूचनाप्रद्यौगिकी-उपकरणानि विद्यन्ते।
- एतत् अतिरिच्य शोधार्थिनां कृते सूचना एवं प्रौद्योगिकी उपकरणैः युक्तौ स्मार्टकक्षाप्रकौष्ठौ स्तः।
- विश्वविद्यालयस्य समारोहानां/कार्यक्रमानां च आयोजनाय स्वर्णजयन्तीसदनस्य भूगृहे अन्योन्य-क्रियात्मकं पैनल इत्यपि वर्तते।
- शिक्षामन्त्रालयस्य एन.के.एन. योजनायाः अन्तर्गतं विश्वविद्यालये 1.0 जी.बी.पी.एस. पी.आर.आई. अन्तर्जालसंयोजकतया अन्तर्जालस्य सौविध्यं प्रददाति। येन शोधच्छात्राः संकायसदस्याः विभिन्नस्रोतसां माध्यमेन सर्वविधसूचनाः प्राप्नुवन्ति एवम् अयं च अधोभारणस्य सौलभ्यं च परिकल्पयति।
- परिसरीयजालक्रमः-वाईफाई संयोजकता च- विश्वविद्यालये शिक्षामन्त्रालयस्य निर्देशानुसारस्य अन्तर्गतं जिओ अन्तर्जालस्य माध्यमेन सर्वेषां छात्राणां, संकायानां विभागानां च कृते वाईफाई सुविधा वर्तते।
- विश्वविद्यालये विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य एम.ओ.ओ.सी इत्यस्य एवं च स्वयंपटलस्य कृते विभिन्नसंस्कृतविषयेषु चलचित्रव्याख्यानध्वन्यालेखनाय एकम् आभासीयकक्षः विद्यते।
- विश्वविद्यालये संस्कृतं, हिन्दी, आङ्ग्ल इति त्रिभाषीजालपुटस्य व्यवस्था वर्तते। यथासमये एतस्य आधुनिकीकरणमपि क्रियते।
- विश्वविद्यालये 550 विस्तृत-डीजिटल एवं च एनालाग लाइन इत्यनेन ई.पी.ए.बी.एक्स. इत्यस्य सुविधा वर्तते।
- सङ्गणककेन्द्रं यथासमये उन्नतप्रौद्योगिक्याः आश्रयेण स्वस्य उपकरणानाम् उन्नयनं करोति।

ग. प्रशिक्षणपाठ्यक्रमः

विभिन्नविषयेषु नियमितसङ्गणकविषयमतिरिच्य, सङ्गणककेन्द्रं यथासमये छात्राणां, शोधार्थिनां, शैक्षणिककर्मचारिणां, गैर-शैक्षणिककर्मचारिणां कृते प्रशिक्षणकार्यक्रमान् आयोजयति येन तेषां कार्ये उपयुज्यमानेषु कौशलेषु अभिवृद्धिः भवेत्।

घ. प्रमाणपत्रीयपाठ्यक्रमाः

सङ्गणककेन्द्रं ज्ञानकौशलाभिवृद्धयै विश्वविद्यालयाय राजस्व-उत्पन्नतायै कार्यरतानां तथा च छात्राणां कृते सप्ताहान्ते स्ववित्तपोषितान् षाण्मासिकान् अंशकालीनपाठ्यक्रमान् सञ्चालयति।

- बेबडिजाइनिंगप्रमाणपत्रीयपाठ्यक्रमः
- सङ्गणकानुप्रयोगप्रमाणपत्रीयपाठ्यक्रमः
- आफिस-आटोमेशनप्रमाणपत्रीयपाठ्यक्रमः

ङ. प्रशिक्षणकार्यक्रमः

सङ्गणककेन्द्रं यथासमये गूगलमीटमाध्यमेन शिक्षकाणां कृते आनलाइनकक्षाः स्वीकर्तुं ट्यूटोरियल/लघुप्रशिक्षणं वा आयोजयति अपि च कोविड-19 परिस्थितौ अन्यकर्मचारिसदस्यानां आभासीयोपवेशनेषु-भागग्रहणाय साहाय्यं करोति। एतत् अतिरिच्य, सङ्गणककेन्द्रं विश्वविद्यालयस्य सर्वेषां कर्मचारिणाम् एवं च विदुषां कृते अल्पकालिकसङ्गणकप्रशिक्षणकार्यक्रमान् आयोजयति।

च. सङ्गणककेन्द्रे निम्नलिखितशिक्षणेतरकर्मचारिणः पदस्थापिताः वर्तन्ते-

क्र.सं.	पदस्य नाम	कर्मचारिणां संख्या
1.	कार्यकारीप्रबन्धकः	01
2.	सहायकपरिचरः	01
3.	तकनीकीसहायकः	02
4.	प्रयोगशालापरिचरः	01

स्वास्थ्यकेन्द्रम्

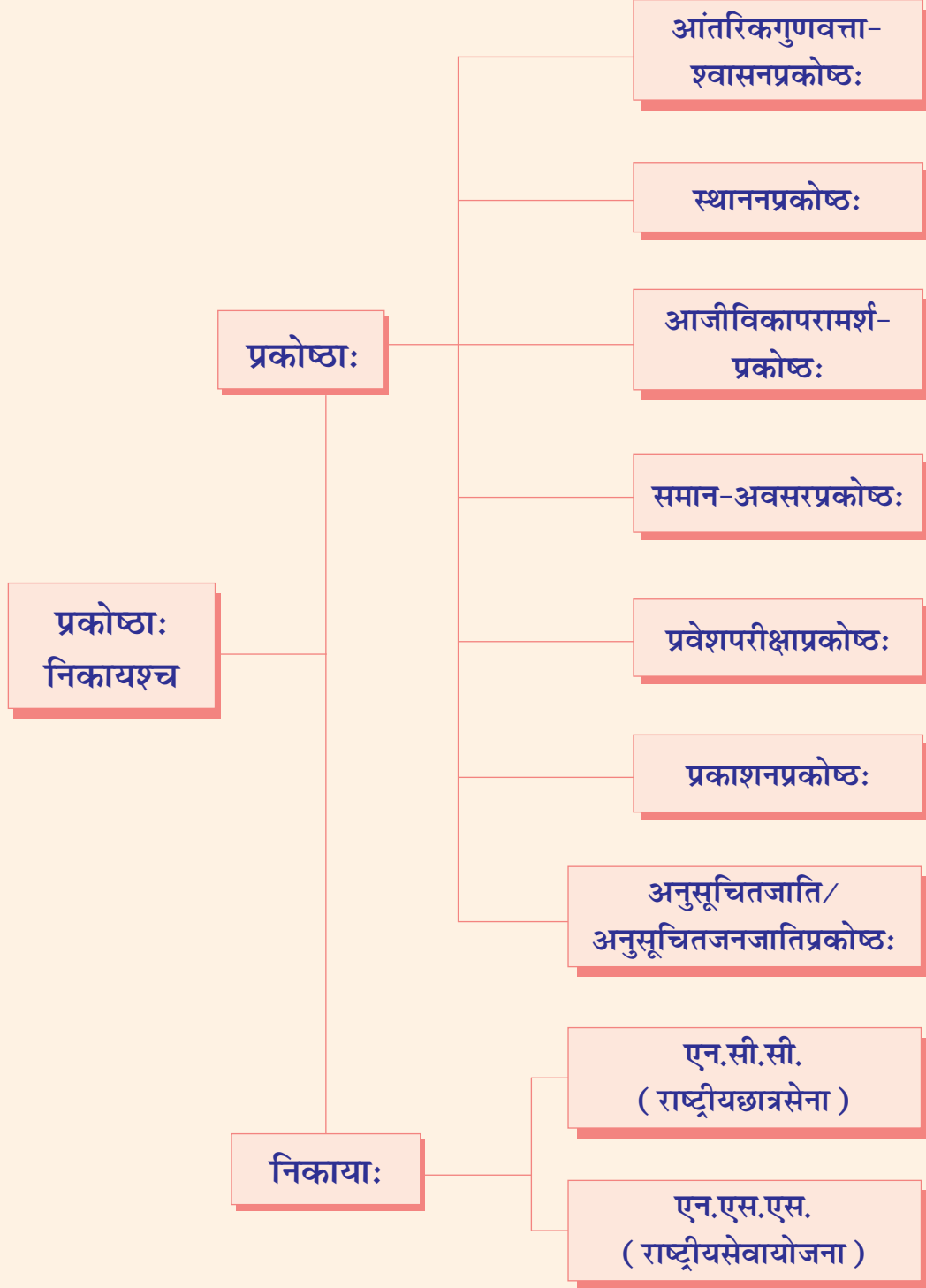
क. केन्द्रविषये

विश्वविद्यालयस्यस्वास्थ्यकेन्द्रं छात्रेभ्यः शिक्षकेभ्यः कर्मचारिभ्यश्च आपातकाले उपचाराय सेवते। आपातकालीनस्थितौ उपचाराय स्वास्थ्यपरीक्षणाय आवश्यकोपकरणानि संस्थापितानि। स्वास्थ्यकेन्द्रे स्थापितोपकरणेषु एकं डिफाइब्रिलेटर, एकं वॉल्यूमेट्रिक इन्फ्यूजन पम्प, एकं ईसीजी मल्टीपल मॉनिटर इत्यादयः सन्ति। विश्वविद्यालयस्य स्वास्थ्यकेन्द्रे सर्वदा सर्वप्रकारकं आपातकालीनस्थितिनिमित्तं त्रयः प्रशिक्षितचिकित्सकाः चिकित्सासहायकश्च भवन्ति। स्वास्थ्यकेन्द्रे स्त्रीरोगदन्तरोगविशेषज्ञाः सन्ति। केन्द्रमिदं सप्ताहे दिवसद्वयं रक्तादि परीक्षणनिमित्तम् अवसरं प्रददाति। स्वास्थ्यकेन्द्रस्य सेवाः विश्वविद्यालयच्छात्राः शिक्षकाः कर्मचारयः च सर्वदा लब्धुं शक्नुवन्ति। सुविधानामुपयोगः विश्वविद्यालयद्वारा यथासमये समीक्षानिर्धारितनीतिद्वारा निर्देशितं करिष्यते।

ख. निम्नलिखितचिकित्सकद्वारा केन्द्रमिदं सेवते

- डॉ. आर.एन्. सिंहः
- डॉ. मोनिका-शर्मा (स्त्रीरोगविशेषज्ञा)
- डॉ. नवनीश-मनोचा (दन्तरोगविशेषज्ञः)

प्रकोष्ठाः निकायाश्च

प्रकोष्ठाः निकायाश्च

आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनप्रकोष्ठः

आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनप्रकोष्ठस्य स्थापना विश्वविद्यालयस्य उत्कृष्टोपायानां तत्सम्बन्धि प्रयासानाञ्च व्यवस्थार्थम् एवञ्च विश्वविद्यालयस्य अकादमिकप्राशासनिकगतिविधिसु गुणवत्ता विकासस्य उद्देश्येन कृता अस्ति। अन्ताराष्ट्रीयकरणेन सर्वोत्तमप्रधानां माध्यमेन च गुणवत्तायाः वृद्धौ पूर्वार्थञ्च संस्थागतक्रियाकलापानाम् उपायानामभिवृद्ध्यर्थमेतत्कार्यं करोति। आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनप्रकोष्ठस्य क्रियाकलापान्कुलपतिः स्वयं पश्यति। एवं अग्रिमकार्यस्य कृतेऽपि सूचयति। प्रो. बिहारीलालशर्मा, आचार्यः (ज्योतिषम्) महोदयः आन्तरिक-गुणवत्ताश्वासनप्रकोष्ठस्य निदेशकत्वेन नियुक्तोऽस्ति।

अप्रैल 2020तः मार्च 2021 मध्ये आयोजितसत्राणि:-

आईक्यूएसीमेलनम्- 24.09.2021

स्थाननप्रकोष्ठः

परिसरस्थापना सर्वेषाम्-उच्चशिक्षासंस्थानानां दिनपत्रिकायां बहुप्रतीक्षितासु घटनासु अन्यतमा अस्ति। परिसर स्थापना केन्द्रम् अस्माकं छात्राणां कृते श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य व्यवसाय प्रतिबद्धतायाः भागः अस्ति। प्रकोष्ठः छात्राणां कृते शस्त्रं एवं अन्यान्य सॉफ्ट स्किल्स द्वारा कौशलविकासेन सह सर्वविधसहायतायाः उपरि अस्माकं पूर्णध्यानं केन्द्रितं करोति। येन ते उद्योगिनः भवन्तु। प्रकोष्ठस्य कृते आवश्यकदिशा-निर्देशानां सूचना दातव्या तथा विश्वविद्यालयस्य छात्राणां नियुक्तिनिमित्तं सर्वविधनियमाः परिपालनीयाः भवन्ति। प्रकोष्ठः आवश्यकतायां सत्यां विशेषज्ञसदस्यानां सह आहत्यमपि स्वीकर्तुम् शक्नोति। स्थापना केन्द्राय उचिताभिलेखानां रक्षणं कर्तव्यं भवति तथा प्रस्तुतिकरणस्य आवश्यकता भवति। स्थापनाकेन्द्रं कार्यशालानाम् आयोजनं करोति तथा औद्योगिकाकादमिकविशेषज्ञानां द्वारा सम्भाषणम् आयोजयति। प्रकोष्ठः इत्यस्य सञ्चालनं अध्यापकवर्गेण तथा छात्राणां गणेन भवति। यः स्थापना सम्बन्धी गतिवधीनां मध्ये समन्वयं करोति। प्रकोष्ठस्य समन्वयकः प्रो. के. भरतभूषणः अस्ति।

आजीविकापरामर्शप्रकोष्ठः

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य कैरियरपरामर्शप्रकोष्ठस्य स्थापना एकादश्याः पञ्चवर्षीययोजनायाः अन्तर्गतम् अभवत्। विद्यापीठस्य छात्राणां कृते तेषां व्यक्तित्वविशेषतादिपूर्वकम् एवं तेषां संचारकौशलां वर्धयित्वा विभिन्नोद्योगार्थं तेषां विषमार्थिक-सामाजिक-भौगोलिकपृष्ठभूम्या सह सिद्धं करोति। प्रकोष्ठस्य समन्वयकः प्रो. सुमन कुमार झा अस्ति।

समानावसरप्रकोष्ठः

भारतं विविधतापूर्णदेशः अस्ति यः विभिन्नजातिभाषाक्षेत्रधार्मिकार्थिकवर्गाणां केन्द्रम् अस्ति। वर्तमानशिक्षा-प्रणाली कर्मचारिभिः छात्रैः च सहसमानव्यवहाराय मार्गदर्शनं करोति। तथा तेषां जातिः, वयः, लिङ्गम्, विकलांगता इत्यादि भेदभावं विना समानावसरप्रदानस्योद्देश्ये, श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयेन 2019 तमे वर्षे समानावसरप्रकोष्ठस्य स्थापना कृता येन कर्मचारिगणाय तथा च विशेषरूपेण छात्राणां विशेषावसराणां लाभाय निष्पक्षः समानः व्यवहारस्य परिकल्पना कर्तुं शक्यते। तथा असंवैधानिकभेदभावात् उत्पीडनात्मुक्तता च भवेत्। प्रो. नीलम ठगेला, आचार्या (ज्योतिषम्) समानावसरप्रकोष्ठस्य अध्यक्ष अस्ति।

प्रवेशपरीक्षाप्रकोष्ठः (प्राक् -शिक्षाशास्त्रीपरीक्षा)

2019 तः श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयेन देशस्य विभिन्नेषु भागेषु शिक्षाशास्त्री/शिक्षाचार्य/विद्यावरीधिप्रवेशपरीक्षाः सञ्चालयन्ते। 2019तः पूर्वं इयं परीक्षा श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृत-विश्वविद्यालयः, नवदेहली, केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः, नवदेहली तथा च राष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः तिरुपतिः एत्येतैः “संयुक्तप्रवेशपरीक्षा” प्रकारेण आयोज्यते स्म। तदर्थं शिक्षाशास्त्री, शिक्षाचार्य, विद्यावारिधि-पाठ्यक्रमेषु प्रवेशसम्बद्धकार्यं निरीक्षितुं प्रवेशपरीक्षाप्रकोष्ठस्य (एस.एस.ई.टी./एस.ए.ई.टी./वी.वी.ई.टी.) प्रवेश-परीक्षाप्रकोष्ठस्य स्थापना कृता। प्रवेशपरीक्षाप्रकोष्ठः छात्राणां संस्थायाः च मध्ये अन्तरफलकरूपेण कार्यं कर्तुं मुख्यभूमिकां निर्वहति, यः छात्राणाम् उक्तपाठ्यक्रमेषु ऑनलाइन आवेदनं कर्तुं साहाय्यं करोति। प्रवेश-परीक्षाप्रकोष्ठः प्रवेशपरीक्षा, परिचायिकायाः निर्धारणं, मार्गदर्शिकाः, आवेदनपत्रस्य संसाधनं/प्रोग्रामिंगं, विभिन्नसमितीनां गठनं, परिणामस्य घोषणां, परामर्शः इत्यादिभिः सम्बद्धं सहायतां प्रदाति, येषां कृते विभिन्नाः समितयः निर्मिताः सन्ति। यस्य विवरणं यथा-

प्रवेश-परीक्षा-प्रकोष्ठ-संचालन-समितिः

1. डॉ. (श्रीमती) अलकारायः, वित्ताधिकारिणी कुलसचिवा च (प्रभारी)	अध्यक्षा
2. श्री एन.पी. सिंहः, ओ.एस.डी. (परीक्षा)	सदस्यः
3. प्रो. बिहारीलालशर्मा, आचार्यः कुलानुशासकश्च	सदस्यः
4. डॉ. के. भारतभूषणः, आचार्यः	समन्वयकः
5. श्री अजयकुमारटण्डनः, उपकुलसचिवः (लेखा एवं विकासः)	सदस्यः
6. श्री बनवारीलालवर्मा, प्रणालीप्रशासकः	सदस्यः
7. श्रीमती भारतीत्रिपाठी, सहायककुलसचिवः (प्रशासनम्-I)	नोडल-अधिकारी
8. श्री सुच्चासिंहः, सहायककुलसचिवः (शैक्षणिकम्)	सदस्यः

प्रकाशनप्रकोष्ठः

प्रकाशनानुभागस्य स्थापना ग्रंथानां संरक्षणाय, संपादनाय अपि च प्रकाशनेन सहैव शोधच्छात्राणां सौविध्यार्थं जाता। अनेनानुभागेन संस्कृतभाषायाः विभिन्नप्राचीनपाण्डुलिपीनां सम्पादनं कृतम्। अयमानुभागः त्रैमासिक-संदर्भितशोधपत्रिकायाः ‘शोधप्रभायाः’ सम्पादनं प्रकाशनञ्च करोति, यस्यां प्रसिद्धविदुषां लेखाः एवं च शिक्षकानां शोधच्छात्राणां च शोधपत्राणि प्रकाशयन्ते। अनेन अनुभागेन वार्षिकशोधकार्यशालानाम् आयोजनम् अतिरिच्य विविधविषयेषु संगोष्ठ्यः अपि आयोजयन्ते। विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य विनियमानुसारं, शोधार्थिनां कृते शोधपद्धतिप्रशिक्षणम् अपि च शास्त्राध्ययनस्य विशिष्टपद्धत्याः प्रशिक्षणमपि अनेन अनुभागेन प्रदीयते।

शोधपत्रिकायाः ‘शोधप्रभायाः’ सम्पादनं प्रकाशनञ्च

परामर्शसमितिना अपि च संपादकीयमण्डलेन विधिवतनुशंसितशोधलेखाः शोधविभागस्यविभागाध्यक्षस्य प्रो. शिवशङ्करमिश्रवर्यस्य अध्यक्षतायाम् अपि च अनुसन्धानसहायकस्य डॉ. ज्ञानधरपाठकवर्यस्य सम्पादनसहायेन ‘शोधप्रभायां’ प्रकाशिताः।

सम्पादनं प्रकाशनञ्च

‘संस्कृतशास्त्र-एवं-साहित्य-संरक्षण एवं प्रचार-प्रसार’ योजनायाः अन्तर्गतं निम्नलिखितानि पुस्तकानि प्रकाशितानि-

- i. वास्तुशास्त्रविमर्शः (द्वादशपुष्पम्)
- ii. शोधप्रभा (जुलाई, 2020)
- iii. शोधप्रभा (अक्तूबर, 2020)
- iv. शोधप्रभा (जनवरी, 2021)
- v. शोधप्रभा (अप्रैल, 2021)
- vi. विद्यापीठपञ्चाङ्गम् (सम्वत्-2078)
- vii. श्रीबैष्णवमताब्जभास्कर
- viii. अध्यापक शिक्षा के सम्वर्धन में ई कौशल विकास : प्रासंगिकता एवं चुनौतियाँ।

प्रकाशनविक्रयणम्

मानवसंसाधनविकासमन्त्रालयस्य पुनर्मुद्रणयोजनायाः अन्तर्गतं विश्वविद्यालयद्वारा विभिन्नग्रन्थैः सह शोधप्रभा, सुमंगली, भैषज्यज्योतिषम्, पञ्चाङ्गम्, वास्तुविमर्शः इत्यादीनां पुस्तकानां पत्रिकानां प्रकाशनानां विक्रयणम् न्यूनमूल्ये जातम्।

प्रकाशनानुभागे कार्यरतशिक्षणेतरकर्मचारिणां विवरणं तलिकायामस्ति

क्र.सं.	पदस्य नाम	कर्मचारिणां संख्या
1.	अनुसंधानसहायकः	01
2.	संशोधकः	01
3.	बहुकार्य कर्मचारी	01

अनुसूचितजाति-अनुसूचितजनजातिप्रकोष्ठः

भारतसर्वकारः विश्वविद्यालयस्य अनुदानायोगात्सम्बन्धितारक्षणनीतीनां प्रभावीकार्यान्वयनाय अनुसूचितजातेः / अनुसूचितजनजातेः वर्गस्य नियुक्तिं, पदोन्नतिं, प्रवेशं, कर्मचार्यावासं छात्रवृत्तिः छात्रावासप्रदान-व्यवस्थायाः दृष्टौ विश्वविद्यालये सदस्यानां समितिः आयोजिता अस्ति। प्रो. नीलम ठगेला, आचार्या (ज्योतिषम्) अनुसूचितजाति-अनुसूचितजनजातिकेन्द्रस्य सम्पर्काधिकारिणी रूपेण नियुक्ता अस्ति। गतवर्षस्य तुलनायां शैक्षणिकं तदितरकर्मचारिषु अनुसूचितजातेः/अनुसूचितजनजातेः सदस्यानां संख्यायां तथा विभिन्नपाठ्यक्रमेषु छात्राणां नामाङ्कने पर्याप्तपरिष्कारः दृश्यते।

सम्बन्धितवर्षे प्रकोष्ठेन विभिन्नशिक्षणतदितरसंवर्गाणां रोस्टरपुस्तकं सज्जीकृत्य अन्तिमरूपं दत्तम्। विश्वविद्यालय-प्रशासनद्वारा प्रकाशितविज्ञापनानां सम्यक्परिशीलनं, बैकलॉगरिक्तयः विज्ञापनानां कृते संरक्षितम्। अनुसूचितजातिः / अनुसूचितजनजातिः इत्यस्य कर्मचारिणां सांख्यिकीयविवरणं सिद्धं कृतम्। तथा मानवसंसाधन-विकासमंत्रालयभारतसर्वकाराय विश्वविद्यालयानुदानायोगाय च प्रेषितम्।

पदानाम् आरक्षणविवरणम् (श्रेण्यनुसारम्)

शैक्षणिककर्मचारिणः

स्वीकृतपदानां सङ्ख्या	पूरितपदानां सङ्ख्या	रिक्तपदानां सङ्ख्या
139	103	36

शैक्षणिकपदेषु आरक्षणविवरणम्

शैक्षणिकम्	पुरुषः/महिला	सामान्यः	अनु-जाति	अनु-जन जाति	अन्य वञ्चित वर्गः	दिव्याङ्ग-वर्गः	आर्थिक दुर्बल वर्गः	आहत्य
आचार्यः (साक्षात्)	पुरुषः	08	01	-	-	-	-	09
	महिला	-	-	-	-	-	-	-
आचार्यः (सी.ए.एस. इत्यस्य अधीनम्)	पुरुषः	30	02	-	-	-	-	32
	महिला	09	01	-	-	-	-	10
सहाचार्यः (साक्षात्)	पुरुषः	02	-	-	-	-	-	02
	महिला	00	-	-	-	-	-	00
सहाचार्यः (सी.ए.एस. इत्यस्य अधीनम्)	पुरुषः	08	01	-	-	01 VH	-	10
	महिला	01	-	-	-	-	-	01
सहायकाचार्यः (साक्षात्)	पुरुषः	11	-	01	05	-	01	18
	महिला	04	-	-	02	-	-	06
सहायकाचार्यः (सी.ए.एस. 11/12 इत्यस्य अधीनम्)	पुरुषः	03	02	02	04	-	-	11
	महिला	04	-	-	-	-	-	04
सहायक-पुस्तकालयाध्यक्षः	पुरुषः	01	-	-	-	-	-	01
आहत्य		81	07	03	11	01	01	104

शिक्षणेत्तर-कर्मचारिणः

स्वीकृतपदानां सङ्ख्या	पूरितपदानां सङ्ख्या	रिक्तपदानां सङ्ख्या
136	114	22

शिक्षणेत्तरपदेषु आरक्षणविवरणम्

शिक्षणेत्तर	पुरुषः/महिला	सामान्यः	अनु-जाति	अनु-जन जाति	अन्य वञ्चितवर्गः	दिव्याङ्ग-वर्गः	अल्प-सङ्ख्यकः	आहत्य
'अ' वर्गः	पुरुषः	04	02	-	02	-	-	08
	महिला	03	01	-	-	-	-	04
'बी' वर्गः	पुरुषः	09	03	-	06	-	-	18
	महिला	07	03	-	01	-	-	11
'स' वर्गः (बहुकार्य-कर्मचारीवर्गः)	पुरुषः	34	11	03	15	02 UR	-	65
	महिला	06	-	-	02	-	-	08
आहत्य		63	20	03	26	02	-	114

विश्वविद्यालये अनुसूचितजाति-अनुसूचितजनजाति-अन्यवञ्चितवर्गस्य कृते
बैकलॉगरिक्तपदानां विवरणम् (31.03.2022 पर्यन्तम्)

शैक्षणिकम्

क्र.सं.	पदनाम	बैकलॉग-अनुसूचितजाति- शैक्षणिकपदानां संख्या		बैकलॉग-अनुसूचितजनजाति- शैक्षणिकपदानां संख्या		बैकलॉग-अन्यवञ्चित- शैक्षणिकपदानां संख्या	
		अभिज्ञातम्	पूरितम्	अपूरितम्	अभिज्ञातम्	पूरितम्	अपूरितम्
1.	आचार्यः	0	0	0	01	0	0
2.	सहाचार्यः	03	0	03	01	0	05
3.	सहायकाचार्यः	08	0	08	03	0	04
	योगः	11	0	11	05	0	09

शिक्षणेत्तरम्

क्र.सं.	पदनाम	बैकलॉग-अनुसूचितजाति- शिक्षणेत्तरपदानां संख्या		बैकलॉग-अनुसूचितजनजाति- शिक्षणेत्तरपदानां संख्या		बैकलॉग-अन्यवञ्चित- शिक्षणेत्तरपदानां संख्या	
		अभिज्ञातम्	पूरितम्	अपूरितम्	अभिज्ञातम्	पूरितम्	अपूरितम्
1.	'अ' वर्गः	0	0	0	0	0	0
2.	'ब' वर्गः	0	0	0	01	0	0
3.	'स' वर्गः (पूर्ववर्ती	0	0	0	0	02	0
	'द' गुणदी-कैडरसहितम्						
	योगः	0	0	0	01	0	02

विश्वविद्यालयेन यथासमये विकलाङ्गपदानि पूरयितुं सर्वविधाः आवश्यकाः प्रयासाः कृताः वर्तन्ते। कञ्चित्कालं पूर्वमेव विश्वविद्यालयेन रिक्तशैक्षणिक-शिक्षणेत्तरपदसम्बद्धी विज्ञापनप्रक्रिया नूतनतया आरब्धा वर्तते। सद्यः एव, आरक्षितपदानां कृते विश्वविद्यालयद्वारा विज्ञापनसंख्या 01/2021 माध्यमेन विज्ञापितं तथा आवेदनस्य अन्तिमा तिथिः 27.7.2021 आसीत्। शिक्षणेत्तरपदानां पूर्यर्थं लिखितपरीक्षायाः आयोजनार्थं 'राष्ट्रियपरीक्षणएजेसी' आवेदिता अस्ति एवं च सम्प्रति तेषाम् उत्तरस्य प्रतीक्षा अस्ति। शैक्षणिक-एवं- तदितरिक्तपदानां यथा शीघ्रं पूर्तिः भविष्यति इति आशासे। यदि विज्ञापनसंख्या 01/2021 इत्यनुसारं नियुक्तयः न कृताः तर्हि विशेषनियुक्त्यभियानस्यारम्भः भविष्यति।

एन.सी.सी. (राष्ट्रीयच्छात्रसेना)

क. एन.सी.सी. (राष्ट्रीयच्छात्रसेना)

एन.सी.सी. छात्राः स्थापनादिवसव्याख्यानमालायां रक्तदानशिविरादिविविधविश्वविद्यालयीयगतिविधिसु भागं गृहीतवन्तः। एन.सी.सी. छात्राः एन.सी.सी. निदेशालयस्य स्वच्छभारताभियानं, एकतादिवसः, गणतन्त्रदिवसः, पूर्वशिविरम्, गणतन्त्रदिवसशिविरम्, मुख्यमन्त्रीशोभायात्रा, प्रधानमन्त्रीशोभायात्रा, युवाकार्यक्रमः अपि च अन्यगतिविधिसु अपि भागं गृहीतवन्तः। विश्वविद्यालये एन.सी.सी. गतिविधीनां प्रभावीपर्यवेक्षणाय समन्वयार्थञ्च (प्रो.) मीनूकश्यपः महिलावर्गस्य अधिकारिणी एवं लेफ्टिनेंट (डॉ.) अभिषेक तिवारी एन.सी.सी. बालकवर्गस्य अधिकारीरूपेण नियुक्तः अस्ति।

ख. गतिविधयः

- विश्वविद्यालयस्य कैडेटजनौ सी.एच.एम. शुभमः एस.जी.टी. अङ्कुरः च 13 अप्रैल, 2021 दिनाङ्के दिल्लीनगरस्य लालकिला समीपे निम्नलिखितक्रियाकलापयोः भागं गृहीतवन्तौ।
'भारतीय स्वतंत्रता संग्राम का प्लोग रन' जल्लियावाला बाग।
'नो सिंगल यूज ऑफ प्लास्टिक' इति विषये वीथिक्रीडायाः आयोजनम्।
अस्मिन् वीथिक्रीडायां दलनायकस्य भूमिका अस्माकं विश्वविद्यालयस्य सी.एच.एम. शुभमेन निरूढा।
- 5 डी.बी.एन. एन.सी.सी. तथा उड़ीसा द्वारा आयोजिते ई.बी.एस.बी. आभासीयशिविरे 19 अप्रैल तः 23 अप्रैल 2021पर्यन्तं एकः कैडेटजनः भागं गृहीतवान्।
- दिल्लीनिदेशालयेन उड़ीसानिदेशालयेन च 26 अप्रैलतः 30 अप्रैल 2021 पर्यन्तं आयोजिते ई.बी.एस.बी. आभासीयशिविरे त्रयः कैडेटजनाः भागं गृहीतवन्तः।
- 1971 का युद्धः माई जीओवी क्विज इत्यस्मिन् 14 अगस्त 2021 तमे दिनाङ्के चत्वारः कैडेटजनाः भागं गृहीतवन्तः।
- एकादश कैडेटजनाः 16 अगस्त 2021 तमे दिनाङ्के माई जीओवी इति जालपुटे ऑनलाइन अभियाने 2.0 इत्यस्मिन् भागं गृहीतवन्तः।
- डी.बी.एन. एन.सी.सी., रोहिणी द्वारा आयोजित ई.बी.एस.बी. शिविरे 21 अगस्त तः 26 अगस्त 2021 पर्यन्तं एकः कैडेटजनः भागं गृहीतवान्।
- महाराष्ट्रे 23 तः 28 अगस्त 2021 पर्यन्तं आयोजिते एकभारतश्रेष्ठशिविरे द्वौ कैडेटजनौ भागं गृहीतवन्तौ।
- जीपी मुख्यालय 'सी' सफदरजंग एन्क्लेव इत्यत्र 21 तः 27 सितम्बर, 2021 पर्यन्तं सी.ए.टी.सी. इत्यस्मिन् चत्वारः कैडेटजनाः भागं गृहीतवन्तः।
- 7 दिल्ली बी.एन. एनसीसी भवन, रोहिणी द्वारा 30 सितम्बर तः 6 अक्तूबर 2021 पर्यन्तं वार्षिक-प्रशिक्षणशिविरे विश्वविद्यालयस्य चतुर्विंशतिः कैडेटजनाः भागं गृहीतवन्तः। ज्ञातव्यं यत् अस्मिन् शिविरे अस्माकं विश्वविद्यालयस्य सी.एच.एम.शुभमः शिविरस्य वरिष्ठस्य भूमिकां निर्वहति स्म।

- 6 दिल्ली बी.एन. एन.सी.सी. द्वारा आयोजित ई.बी.एस.बी. शिविरे 25 अक्तूबर तः 31 अक्तूबर 2021 पर्यन्तं एकः कैडेटजनः भागं गृहीतवान्।
- यू.पी. डीटीई/गोरखपुर ग्रुप/51 यू.पी. बी.एन. एन.सी.सी. बलरामपुरद्वारा आयोजिते अखिलभारतीयएनसीसी-पदयात्राभियाने-2021 इत्यस्मिन् जे.यू.ओ. अंकुरः ने भाग लिया 09 अक्तूबर तः 16 अक्तूबर 2021 पर्यन्तं भागं गृहीतवान्।
- जी.पी. मुख्यालयस्य 'सी' सफदरजङ्ग एन्क्लेव् इत्यत्र 26 अक्तूबर तः 2 नवम्बर, 2021 पर्यन्तं सी.ए.टी.सी. शिविरे एकः कैडेटजनः भागं गृहीतवान्।
- जे.यू.ओ. कुम्बिका, सी.डी.टी. मानसी च सिक्किमनगरे 16 नवम्बर तः 22 नवम्बर 2021 2021 एकस्मिन् पदयात्राशिविरे भागं गृहीतवत्यौ।
- 18 नवम्बर 2021 दिनाङ्के श्री लालबहादुरराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य कुलपतिना मुरलीमनोहर-पाठकेन प्रो. चयनितकैडेटजनेभ्यः पदं प्रदत्तम्।
- एस.यू.ओ. कुम्बिका, सी.डी.टी. मानसी अजमेरनगरे 17-27 नवम्बर, 2021 यावत् पदयात्राशिविरे भागं गृहीतवत्यौ।
- जीपी मुख्यालयः 'सी' सफदरजङ्ग एन्क्लेव् इत्यस्मिन् सी.ए.टी.सी. शिविरे एकः कैडेट 25 नवम्बरतः 4 दिसम्बर, 2021 पर्यन्तं भागं गृहीतवान्।
- महाराष्ट्रस्य कोल्हापुरे नवम्बरतः 3 दिसम्बर 2021 पर्यन्तं शिवाजी परीक्षणपदयात्राशिविरे एकः कैडेटजनः भागं गृहीतवान्।
- जे.यू.ओ. सौरभः तथा सी.एच.एम. विवेकजोशी 03 दिसम्बरतः 08 दिसम्बर 2021 पर्यन्तं अखिल-भारतीयपदयात्राशिविरे, गया, बिहारे भागं गृहीतवान्।
- सी.डी.टी. ज्योतिकुमारी उत्तराखण्डे एकभारतश्रेष्ठशिविरे (ईबीएसबी) 19 दिसम्बरतः 24 दिसम्बर, 2021 पर्यन्तं भागं गृहीतवती। 24 दिसम्बर, 2021 पर्यन्तं संवर्गस्य स्लाइडिंग्-शिविरे एकः कैडेटजनः भागं गृहीतवान्।
- सी.डी.टी. रश्मिशर्मा 1 दिसम्बर 2021 तः 28 जनवरी, 2022 पर्यन्तं एन.सी.सी. भवनम्, रोहिणी, नवदेहली इत्यत्र पीएमशोभायात्रायां भागं गृहीतवती।
- प्रथमवर्षस्य कैडेटचयनप्रक्रिया 3 जनवरी 2022 दिनाङ्के एन.सी.सी. भवन, रोहिणी, नवदेहली इत्यत्र डीबीएन कर्नल कमाण्डिंग-अधिकारीभिः ओ.पी. राय इत्यादिभिः सह सम्पन्ना।
- 7 डी.बी.एन.एन.सी.सी. द्वारा राष्ट्रीययुवामहोत्सव-2022 इत्यस्य अन्तर्गते स्वदेशीखेलजागरूकताकार्यक्रः आयोजितः, यस्मिन् 12 जनवरी, 2022 दिनाङ्के भाषणकाव्यपाठचित्रकलादिविविधप्रतियोगिताः आयोजिताः, तत्र चित्रकलाप्रतियोगितायाम् एस.जी.टी आकाशः द्वितीयस्थानं प्राप्तवान्।
- 15 जनवरी 2022 दिनाङ्के कारियाप्पापरेडप्राङ्गणे सेनापरेडदिवसस्य आयोजने षट् कैडेटजनाः भागं गृहीतवन्तः।
- सी.डी.टी. सौरभरायलः 28 जनवरी, 2022 दिनाङ्के कैरियाप्पापरेडप्राङ्गणे पी.एम रैली इत्यस्मिन् सांस्कृतिककार्यक्रमे भागं गृहीतवान्।

एन.एस.एस. (राष्ट्रीयसेवायोजना)

क. एन.एस.एस. विषये

विश्वविद्यालयस्य राष्ट्रीयसेवायोजना एतादृशकार्यक्रमानाम् आयोजनं करोति येषु एतस्याः स्वयंसेवकाः भागं गृह्णन्ति अपि च तत्कालसमुदायं सेवन्ते। अनया विविधरक्तदानशिविरैः सहितं विविधाभिविन्यासजागरूकता-कार्यक्रमाः आयोज्यते। अनया सङ्कटसमयेषु निवारणकार्यमपि क्रियते अपि च विशेषशिविराणाम् आयोजनमपि क्रियते। विश्वविद्यालये एन.एस.एस. इत्यस्य गतिविधीनां प्रभावीपर्यवेक्षणाय एवं समन्वयार्थं डॉ. प्रेमसिंह-सिकरवारमहोदयः एन.एस.एस. इत्यस्य कार्यक्रमाधिकारिरूपेण नियुक्तो अस्ति।

ख. अवधौ एन.एस.एस. स्वयंसेवकानां प्रतिभागिता

- एन.एस.एस. स्वयंसेवकाः 11 सितंबर, 2021तमे दिनाङ्के राष्ट्रीयपोषणसप्ताहे अभासीयमाध्यमेन तथा च 24 सितंबर, 2021तमे दिनाङ्के राष्ट्रीय एन.एस.एस. दिवससमारोहे नेताजीसुभाषप्रौद्योगिकीसंस्थानस्य सहयोगेन भागं गृहितवन्तः।
- विंशतिः एन.एस.एस. स्वयंसेवकाः 11 अक्टूबर, 2021तमे दिनाङ्के खेलमन्त्रालयेन हुमायूँ-मकबरा, नव देहली इत्यत्र आयोजिते स्वच्छभारतकार्यक्रमे भागं गृहितवन्तः।
- त्रयः एन.एस.एस. स्वयंसेवकाः 14 अक्टूबर, 2021तमे दिनाङ्के नेताजीसुभाषप्रौद्योगिकीसंस्थानम्, द्वारका, नव देहली इत्यत्र एन.एस.एस. पूर्वगणतन्त्रदिवसशिविरे भागं गृहितवन्तः।
- द्वौ एन.एस.एस. स्वयंसेवकाः 19 तः 25 नवम्बर, 2021 पर्यन्तम् महर्षि दयानन्दविश्वविद्यालयः, रोहतकहरियाणाप्रदेशे राष्ट्रीय-एकता-शिविरे भागं गृहितवन्तः।

क्रीडागतिविधयः

विश्वविद्यालयः छात्राणां कर्मचारिणां च कृते पर्याप्तक्रीडासुविधाभिः सुसज्जितः अस्ति। तथा च छात्रसमुदायस्य हिताय क्रीडासंरचनायाः विकासे सक्रियरूपेण संलग्नः अस्ति। स्वस्थशारीरिकमानसिकस्वास्थ्यस्य कृते क्रीडायाः स्वकीयं महत्त्वम् अस्ति। एतत् मनसि निधाय विश्वविद्यालयेन छात्राणां कृते विविधाः क्रीडाः आयोजिताः। डॉ. मनोजकुमार मीणा विश्वविद्यालयस्य क्रीडाप्रभारी अस्ति। विश्वविद्यालये वार्षिकक्रीडा-प्रतियोगितानाम् आयोजनं भवति यथा-योगासन-मल्लयुद्ध-कबड्डी-क्रिकेट-बैडमिण्टनरोत्थानम् तदनन्तरं एथलेटिक-कार्यक्रमाः इत्यादयः।

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयगणः भारतीयविश्वविद्यालयक्रीडासङ्घस्य वार्षिक-पञ्चाङ्गानुसारं अखिलभारतीयविश्वविद्यालयक्रीडामण्डले उत्तरक्षेत्रान्तरविश्वविद्यालये च भागं गृहीतवान् अस्ति।

क्र.सं.	विश्वविद्यालयस्य नाम	क्रीडा/क्रीडा प्रतियोगिता	अवधि:	छात्र/प्रशिक्षक/प्रबन्धकसङ्ख्या
1.	मैंगलोरविश्वविद्यालयः, कर्नाटकम्	अखिल-भारतीय-अन्तर-विश्वविद्यालय-एथलेटिक-क्रीडाप्रतियोगिता 2021-22	04 तः 07 जनवरी, 2022 पर्यन्तम्	छात्राः-03 प्रबन्धकाः-01
2.	चौधरीबंसीलाल-विश्वविद्यालयः, भिवानी हरियाणा	अखिल-भारतीय-अन्तर-विश्वविद्यालय (फ्री स्टाइल और ग्रीको रोमन स्टाइल (एम) क्रीडाप्रतियोगिता 2021-22)	07 तः 10 मार्च, 2022 पर्यन्तम्	छात्राः-06 प्रबन्धकाः-01 प्रशिक्षकः-01

उपलब्धयः

हरियाणाप्रदेशस्य भिवानीस्थचौधरीबंसीलालविश्वविद्यालये 07 मार्चतः 10 मार्च, 2022पर्यन्तं आयोजितायामखिलभारतीयविश्वविद्यालयमल्लयुद्धपुरुषफ्रीस्टाइल-एवं-ग्रेकोरोमनशैली एतासु प्रतियोगितासु श्रीरूपिमः (शास्त्रीद्वितीयवर्षम्) एवं च श्रीविशालः (शास्त्रीप्रथमवर्षम्) स्वर्णपदकैः सम्मानिताः।

- खेलो-इण्डिया-विश्वविद्यालयक्रीडा 2021, बेङ्गलूरु इत्यस्मिन् अंशुः रजतपदकेन अन्यछात्राश्च कांस्यपदकेन च पुरस्कृताः।

- खेलो-इण्डिया-विश्वविद्यालयक्रीडा, उड़ीसा इत्यस्मिन् श्रीहर्षः (मीमांसाछात्रः) स्वर्णपदकेन सम्मानितः।

केन्द्रीयलोकसूचनाधिकारी/केन्द्रीयसहायकलोकसूचनाधिकारी (सूचनायाः अधिकारः अधिनियमः, 2005 इत्यस्य अन्तर्गतः) इत्यस्य विवरणम्

जनसूचनाधिकारस्य अधिनियमः, 2005 इति वर्षस्य प्रभावीकार्यान्वयनस्य कृते विद्यापीठस्य अधोलिखित-
अधिकारिणां/कर्मचारिणां च कृते केन्द्रीयलोकसूचनाधिकारी (सीपीआईओ)/केन्द्रीयसहायकलोकसूचनाधिकारी
(सीएपीआईओ) इति रूपेण नियुक्ताः।

क्र.सं.	नाम, पदनाम एवं सम्पर्क सूत्रम्	पदस्य नाम	सूचनायाः क्षेत्रम्
1.	डॉ. अलका राय, वित्त अधिकारिणी एवं कुलसचिवा (प्रभारी) 011-46060567	प्रार्थनाधिकारी	कोऽपि जनः यः सी.पी.आई.ओ./सी.ए.पी.आई. ओ.तः निर्दिष्टसमये सूचनां/उत्तरम्/निर्णयं न प्राप्नोति च यदि स पीडितः तर्हि आर.टी.आई 2005 वर्षस्य अधिनियमानुसारं प्रार्थनाधिकारिणे प्रार्थनां कर्तुं शक्नोति।
2.	श्रीअजयकुमारटण्डनः उपकुलसचिवः (लेखा एवं विकासः) 011-46060521	पारदर्शिताधिकारी	सूचनाः वेबसाइटमध्ये प्रकाशन-(अपलोड) सम्बद्धपारदर्शिता।
3.	श्रीबनवारीलालवर्मा प्रणाली प्रबन्धकः 011-46060616	नोडल अधिकारी एवं केन्द्रीयसहायक- जनसूचनाधिकारी	सूचनायाः अधिकाराधिनियमः, 2005 तमवर्षस्य प्रदत्तानां नोडल-अधिकारी और केन्द्रीय- सहायकजन-सूचनां कृते अधिकारिणां कर्तव्यानि तथा उत्तरदायित्वम्।
4.	प्रो. जयकान्तसिंहशर्मा पीठप्रमुखः, वेदवेदाङ्गपीठम् 011-46060643	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारी	वेद-वेदाङ्गपीठसम्बद्धाः सूचनाः।
5.	प्रो. केदार प्रसाद परोहा, पीठप्रमुखः, दर्शनशास्त्रपीठम् 011-46060527	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारी	दर्शनशास्त्रपीठसम्बद्धाः सूचनाः।
6.	प्रो. सदनसिंहः, पीठप्रमुखः एवं विभागाध्यक्षः शिक्षाशास्त्रपीठम् (शिक्षा) 011-46060636	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारी	शिक्षाशास्त्रपीठसम्बद्धाः सूचनाः।
7.	प्रो. शीतलाप्रसादशुक्लः, पीठप्रमुखः, साहित्य-एवं-संस्कृतिपीठम् 011-46060518	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारी	साहित्यसंस्कृतिकपीठसम्बद्धाः सूचनाः।
8.	प्रो. सविता, संकायप्रमुखः आधुनिकविषयपीठम् 011-46060527	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारी	आधुनिकविषयपीठसम्बद्धाः सूचनाः।

वार्षिकप्रतिवेदनम् 2021-2022
श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

9.	प्रो. नीलम ठगेला पीठप्रमुखा, छात्रकल्याणपीठम् एवं सम्पर्क-अधिकारिणी (एस.सी./एस.टी. प्रकोष्ठः) 011-46060621	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारिणी	छात्रकल्याणपीठसम्बद्धाः सूचनाः। एस.सी./एस.टी. प्रकोष्ठसम्बद्धाः सूचनाः।
10.	प्रो. महेशप्रसादसिलोडी, विभागाध्यक्षः, साङ्ख्ययोगविभागः 011-46060641	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारी	योगविज्ञानविभागसम्बद्धाः सूचनाः।
11.	प्रो. बिहारीलालशर्मा निदेशकः-आई.क्यू.ए.सी. 011-46060651	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारी	आई.क्यू.ए.सी., एंटी रैगिंग सेल तथा कुलानुशासकसम्बद्धाः सूचनाः।
12.	प्रो. के. भरतभूषणः, आचार्यः एवं नोडल-अधिकारी, स्थाननप्रकोष्ठः 011-46060689	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारी	स्थाननप्रकोष्ठसम्बद्धाः सूचनाः।
13.	प्रो. रचनावर्मा मोहनः, मुख्यसतर्कताधिकारिणी 9910000824	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारी	सतर्कतासम्बद्धाः सूचनाः।
14.	प्रो. (श्रीमती) मीनूकश्यपः, सहायकाचार्या (आंग्लम्) एन्.सी.सी. प्रमुखा 011-46060540	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारिणी	एन्.सी.सी. छात्रावर्गसम्बद्धाः सूचनाः।
15.	प्रो. शिवशङ्करमिश्रः, विभागाध्यक्षः, शोधविभागः 011-46060609	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारी	शोध एवं प्रकाशनविभागसम्बद्धाः सूचनाः।
16.	प्रो. जगदेवकुमारशर्मा प्रमुखः (हिन्दिराजभाषासमितिः) 011-46060525	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारी	केन्द्रीयराजभाषासम्बद्धाः सूचनाः।
17.	प्रो. अमितापाण्डेयभारद्वाजः आचार्या, निदेशका (शिक्षण-अधिगम-केन्द्रम्) 9811580640	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारिणी	PMMMNM (TLC) परियोजनासम्बद्धाः सूचनाः।
18.	प्रो. सुमनकुमारझा आचार्यः एवं नोडलअधिकारी, आजीविकापरामर्शप्रकोष्ठः 011-46060546	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारी	आजीविकासम्बद्धाः सूचनाः।
19.	डॉ. सुन्दरनारायणझा छात्रावासप्रमुखः (प्रभारी) 011-46060353	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारी	विश्वविद्यालयछात्रावाससम्बद्धाः सूचनाः।

20.	श्रीमनोजकुमारमीणा, सहायकाचार्यः- शारीरिकशिक्षा 011-46060528	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारी	विश्वविद्यालयस्य शारीरिकशिक्षा/ क्रीडागतिविधिः/व्यायामशालासम्बद्धाः सूचनाः।
21.	डॉ. अभिषेक तिवारी सहायकाचार्यः एन.सी.सी.प्रमुखः 9654039797	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारी	एन.सी.सी. छात्र वर्गसम्बद्धं परिज्ञानम्।
22.	डॉ. सुरेन्द्रमहतो, सहायकाचार्यः (शिक्षाशास्त्रम्) एवं सम्पर्काधिकारी	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारी	सम्पर्काधिकारी (ओ.बी.सी.) इत्यनेन सम्बद्धाः सूचनाः।
23.	डॉ. कान्ता उप-कुलसचिवः (परीक्षा) 011-46060520	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारिणी	परीक्षानुभागसम्बद्धाः सूचनाः।
24.	श्री रमाकान्त उपाध्यायः, कार्यकारी-अभियन्ता (सिविल) 011-46060323	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारी	विश्वविद्यालयनिर्माणविभागसम्बद्धाः सूचनाः।
25.	श्रीराजेशकुमारपाण्डेयः सहायक-पुस्तकालयाध्यक्षः 011-46060532	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारी	केन्द्रीयपुस्तकालयसम्बद्धाः सूचनाः।
26.	श्रीमति सुषमाडेमला, सहायक-कुलसचिवा (लेखा) 011-46060559	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारिणी	लेखा एवं वित्तानुभागसम्बद्धाः सूचनाः।
27.	श्री सुच्चासिंहः सहायक-कुलसचिवः (शैक्षणिक) 011-46060548	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारी	शैक्षणिकानुभागः, छात्राणां सम्बन्धितविषयाः तथा एससी/एसटी/ओबीसी/दिव्याङ्गजनादि सम्बद्धसूचनाः।
28.	श्रीमञ्जीतसिंहः सहायक-कुलसचिवः (शिक्षणेतरम् एवं चयनम्) 011-46060556	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारी	1. गैर-शैक्षणिकविभागसम्बद्धाः कार्यकारी- परिषद् तथा जनसूचनाधिकारविषयसम्बद्धसूचनाः। 2. मन्त्रालयः/यूजीसी के सांसदीयप्रश्न, कोर्ट केस तथा चयन आदि सम्बद्धाः सूचनाः
29.	श्रीमतीभारतीत्रिपाठी सहायक-कुलसचिवा (शैक्षणिकम्) 011-46060501	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारिणी	1. शिक्षणस्थापनाविभागः-सी.ए.एस्. इत्यस्य अन्तर्गतं पदोन्नतिसम्बद्धसूचनाः। 2. कोर्ट-अभियोगः, हिन्दीराजभाषा, अतिथि- गृहम् इत्यादिभिः सम्बद्धसूचनाः।

30.	श्रीजयप्रकाशसिंहः सहायक-कुलसचिवः (सामान्यम्) 011-46060646	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारी	सामान्यप्रशासनम्-भण्डारगृहम्, जेममाध्यमेन क्रयणम्, ट्यूशनशुल्कम्, विविधकार्यक्रमाणाम् आचरणम्, कोविड-19 प्रबन्धनम्, कर्मचारी- आवास-आवटनम्, सुरक्षा व्यवस्था तथा चिकित्साबिलसम्बद्धसूचनाः
31.	श्रीराजेशकुमारः सहायक-कुलसचिवः (विकासः/अनुसूचित-एवं-जनजाति प्रकोष्ठः) 011-46060682	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारी	विकासानुभागः, अनुसूचितजाति/अनुसूचित- जनजातिप्रकोष्ठः, अतिथिगृहम् एवं स्वास्थ्य- केन्द्रसम्बद्धाः सूचनाः।
32.	श्रीप्रमोदचतुर्वेदी निजी-सचिवः (कुलपतिः) 011-46060605	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारी	कुलपतिकार्यालयसम्बद्धाः सूचनाः।
33.	श्री जी.सी. शर्मा सहायक-प्रोग्रामर (सङ्गणकम्) 011-46060645	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारी	सङ्गणककेन्द्रसम्बद्धाः सूचनाः।
34.	सुश्री तरुणाअवस्थी शोध-सहायिका (शोधविभागः) 011-46060634	केन्द्रीयजन- सूचनाधिकारिणी	महिलाध्ययनकेन्द्रसम्बद्धाः सूचनाः।

जनसूचनाधिकारः वार्षिकप्रत्यर्पितसूचनाप्रणाली-

सी.आई.सी. इत्यस्य अनिवार्यावश्यकतायाः अनुसारं विवरणं मानवसंसाधनविकासमंत्रालयाय, भारत-
सर्वकाराय प्रस्तुतमस्ति।

विश्वविद्यालयस्य अनुभागाः

विश्वविद्यालयस्य अनुभागाः विभागाश्च

लेखा

लेखाविभागः वित्ताधिकारिणः पर्यवेक्षणे कार्यं करोति। एतयोः उपकुलसचिव-सहायकः कुलसचिव-अनुभागाधिकारी-सहायकः-वरिष्ठलिपिक-कोषाध्यक्ष-कनिष्ठलिपिकाः कार्यरताः भवन्ति। विश्वविद्यालयः अनुदानायोगाद् अनुदानं प्राप्नोति। लेखाविभागः विश्वविद्यालयीयकार्येषु महत्वपूर्णम् अङ्गत्वेन कार्यं करोति। श्री लालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयाय विश्वविद्यालयस्य अनुदानायोगात् सामान्यतः (1) वेतनं (2) आवर्ती (3) मूलधनं च इति प्रकारत्रयेण अनुदानस्य स्वीकृतिः भवति।

लेखाविभागस्य कार्याणि सम्यक् प्रकारेण प्रबन्धनार्थं कासाञ्चन समितीनां गठनं क्रियते। यत्र एतत् द्वयं महत्वपूर्णम् अस्ति।

1. वित्तसमितिः

2. निवेशसमितिः

विश्वविद्यालयस्य लेखाविभागः प्रगतिशीलः सङ्गणकाधारितः च अस्ति।

लेखानुभागे कार्यरतशिक्षणेतरकर्मचारिणां विवरणं तालिकायामस्ति :-

क्र.सं.	पदस्य नाम	कर्मचारिणां संख्या
1.	वित्ताधिकारी	01
2.	उपकुलसचिवः	01
3.	सहायकः कुलसचिवः	01
4.	अनुभागाधिकारी	01
5.	सहायकः	02
6.	वरिष्ठलिपिकः	02
7.	कनिष्ठलिपिकः	02
8.	बहुकार्यकर्मचारी	01

शैक्षणिकम्

विश्वविद्यालयस्य शैक्षणिकानुभागस्योद्देश्यं शैक्षणिकगतिविधीन् सौलभ्ययुक्तं निर्मातुम् एवं च विश्वविद्यालयस्य विभिन्नपाठ्यक्रमकार्यक्रमेषु अन्यसम्बन्धितविषयेषु च छात्रनामाङ्कनस्य सौलभ्यं प्रदानमस्ति।

शैक्षणिकानुभागः विश्वविद्यालयस्य शैक्षणिकगतिविधिषु छात्राणां मार्गदर्शनेन सह विभिन्न-पाठ्यक्रमेषु कक्षासु विषयेषु च छात्राणां पञ्जीकरणसम्बन्धिसूचनाः तत्सम्बन्धिविवरणं च कल्पयति। अयम् अनुभागः छात्राणां उपस्थितिम् अभिलेखं च सुरक्षितं करोति।

शैक्षणिकानुभागे कार्यरतशिक्षणेतरकर्मचारिणां विवरणं तालिकायामस्ति :-

क्र.सं.	पदस्य नाम	कर्मचारिणां संख्या
1.	उपकुलसचिवः	01
2.	सहायकः कुलसचिवः	01
3.	सहायकः	01
4.	वरिष्ठलिपिकः	03
5.	कनिष्ठलिपिकः	01
6.	बहुकार्यकर्मचारी	02

प्रशासनम् I (शैक्षणिकम्) खण्डः

विश्वविद्यालयस्य महत्वपूर्णभागः प्रशासनानुभागः (शैक्षणिकः) विश्वविद्यालयस्य कुलसचिवस्य पर्यवेक्षणे कार्यं करोति।

एषः अनुभागः मुख्यरूपेण विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य च 2020 तमवर्षस्य अधिनियमानुसारं विश्वविद्यालयस्य शैक्षणिककर्मचारिणां स्थापना सम्बन्धितकार्यं करोति।

प्रशासनानुभागे-I कार्यरतशिक्षणेतरकर्मचारिणां विवरणं तालिकायामस्ति :-

क्र.सं.	पदस्य नाम	कर्मचारिणां संख्या
1	सहायकः कुलसचिवः	01
2	अनुभागाधिकारी	01
3	सहायकः	01
4	कनिष्ठलिपिकः	01
5	बहुकार्यकर्मचारी	01

शिक्षणेतर कर्मचारिणां कृते अनुभागेन निम्नलिखितकार्यशालाः आयोजिताः

क्र.सं.	दिनांक	विषयः	प्रतिभागिनः
1.	30.06.2021	कार्यालयीय कामकाज में हिन्दी का प्रयोग	16
2.	09.09.2021	कार्य निष्पादन की कुशलता में भाषा की भूमिका	51
3.	13.09.2021	भाषायी प्रयोग की समस्या और निदान	19
4.	27.12.2021	संघ की राजभाषा नीति का कार्यान्वयन	41

प्रशासनम्-II (शैक्षणिकेतरम्) खण्डः

प्रशासनानुभागः-II विश्वविद्यालयस्य महत्वपूर्ण मानकम् अस्ति यत् कुलसचिवकुलपत्योः पर्यवेक्षणे कार्यं करोति। अयम् अनुभागः विश्वविद्यालयस्य निवृत्तिवेतनधारिणां शैक्षणिकेतरकर्मचारिणां च सर्वविधविषयान् पश्यति। संस्कृतविश्वविद्यालयस्य 2020 तमवर्षस्य अधिनियमानुसारं विश्वविद्यालयस्य नियमानुसारं यूजीसी एवं भारतसर्वकारस्य नियमान् नीतीः च तदा तदा प्रकाशयति गृह्णाति च। अद्यत्वे विश्वविद्यालये 136 शैक्षणिकेतर पदानि सन्ति तेषु 114 कर्मचारिणः शैक्षणिकेतरपदेषु कार्यरताः सन्ति।

प्रशासनानुभागे- II कार्यरतशिक्षणेतरकर्मचारिणां विवरणं तालिकायामस्ति:-

क्र.सं.	पदस्य नाम	कर्मचारिणां संख्या
1.	सहायककुलसचिवः	01
2.	अनुभागाधिकारी	01
3.	वरिष्ठलिपिकः	01
4.	कनिष्ठलिपिकः	01

प्रशासनम्-III (सामान्यम्) खण्डः

सामान्यप्रशासनानुभागः विश्वविद्यालयाय प्रशासनिकं सहायतां प्रददाति। एषः अनुभागः कुलसचिवस्य पर्यवेक्षणे मार्गदर्शने च कार्यं करोति। अनुभागोऽयं सम्बन्धितकार्यालयानां सुचारुसञ्चालनस्य सौलभ्याय शिक्षणेतरकर्मचारिणामवश्यकतानां पूर्यर्थं सेवते। सुरक्षासेवाः, सङ्ग्रहणक्रयणञ्च, भारतसर्वकारस्य विभिन्न-सामुदायिककार्यक्रमसमारोहाणां कार्यान्वयनम्, न्यायालयसम्बन्धिविषयाः, भवनावंटनम्, चिकित्साप्रतिपूर्तिः इत्यादीनां विषयानां कृते विविधसर्वकारी/सर्वकारेतरसङ्गठनैः सह समन्वयेऽपि महत्वपूर्णभूमिकां निर्वहति। अनुभागस्य अस्य (सामान्यम्) नेतृत्वं सम्बन्धितसहायककुलसचिवेन क्रियते, अस्मिन् अनुभागे आवंटितकार्य-दायित्वेषु अवधानं करोति। सामान्यप्रशासनानुभागः विश्वविद्यालयस्य शिक्षणेतरकर्मचारिणामवश्यकतानां पूर्यर्थं सेवते अपि च समन्वयेकार्यरूपेण कार्यरतः वर्तते।

प्रशासनानुभागे-III कार्यरतशिक्षणेतरकर्मचारिणां विवरणं तालिकायामस्ति:-

क्र.सं.	पदस्य नाम	कर्मचारिणां संख्या
1.	सहायकः कुलसचिवः	01
2.	अनुभागाधिकारी	01
3.	वरिष्ठलिपिकः	01
4.	बहुकार्यकर्मचारी	01

विकासः

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य विकासानुभागस्य स्थापना विश्वविद्यालयस्य सर्वेषां प्रस्तावानां, कार्यक्रमानां, उपक्रमानां च निरीक्षणस्य उद्देश्येन अभवत्। विकासानुभागः विश्वविद्यालयस्य विकासस्य परिभाषा, विश्वविद्यालयस्य वार्षिकरणनीतिः, परिचालनयोजनानां प्रभावीकार्यान्वयनम्, विश्वविद्यालयस्य दृष्टिः परिभाषितुं च उत्तरदायित्वं निर्वहति। अनुभागः विविधनिर्णयप्रक्रियासु अपि सहायतां करोति येन शैक्षणिकक्षेत्राणि अपि च प्रशासनिकक्षेत्राणि सुदृढाः भवन्ति।

अयं आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनप्रकोष्ठसचिवालयः, विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य विशेषसहायता-कार्यक्रमस्य (SAP) कार्यान्वयनम् पर्यवेक्षणं च, विभिन्नेषु स्ववित्तपोषणपाठ्यक्रमेषु धनप्रशासनं, विश्व-विद्यालयस्य वार्षिकप्रतिवेदनं, संगोष्ठी इत्यादीनां विविधानां क्रियाकलापानाम् उत्तरदायित्वं निर्वहति। विश्वविद्यालयस्य स्वास्थ्यसेवाकेन्द्रं, छात्र-भोजनागारं, राष्ट्रियसेवायोजना, छात्रसुविधाकेन्द्रं, अन्येभ्यः संस्थाभ्यः च स्थलस्थानस्य, संगोष्ठीभवनानां, व्याख्यानभवनानां च आवंटने उत्तरदायी अपि अस्ति।

विकासानुभागः कुलसचिवस्य पर्यवेक्षणेन मार्गदर्शनेन च कार्यं करोति। विकासानुभागस्य नेतृत्वं उपकुलसचिवः (लेखाविकासः) करोति यः अनुभागाय नियुक्तानां कर्तव्यानां दायित्वानाञ्च निरीक्षणं करोति।

विकासानुभागे कार्यरतशिक्षणेतरकर्मचारिणां विवरणं तालिकायामस्ति:-

क्र.सं.	पदस्य नाम	कर्मचारिणां संख्या
1.	उपकुलसचिवः	01
2.	सहायककुलसचिवः	01
3.	निजीसचिवः	01
4.	सहायकः	02

परीक्षा

परीक्षाविभागेन सत्रप्रणालीद्वारा नियमितांशकालिकपाठ्यक्रमाणां छात्राणां कृते वर्षे वारद्वयं परीक्षाः आयोज्यन्ते। आवेदनपत्रस्वीकरणतः आरभ्य परीक्षापरिणामघोषणापर्यन्तम्, अङ्कतालिकावितरणम्, अन्तिम-प्रमाणपत्रम् अपि च दीक्षान्तसमारोहे उपाधिवितरणं इत्यादीनाम् उत्तरदायित्वानि अयं विभागः निर्वहति। कोविड-19 महामारीकारणेन नियमितांशकालिकपाठ्यक्रमाणां छात्राणां कृते परीक्षाः ऑनलाइनमाध्यमेन आयोजिताः।

परीक्षानुभागे कार्यरतशिक्षणेतरकर्मचारिणां विवरणं तालिकायामस्ति:-

क्र.सं.	पदस्य नाम	कर्मचारिणां संख्या
1.	उपकुलसचिवः	01
2.	अनुभागाधिकारी	01
3.	वरिष्ठलिपिकः	01
4.	कनिष्ठलिपिकः	02
5.	बहुकार्यकर्मचारी	03

विश्वविद्यालयनिर्माणविभागः (वि.वि.नि.वि.)

भूमिः एवं भवनम्

विश्वविद्यालयपरिसरः दक्षिणीदेहलीजनपदेशहीदजीतसिंहमार्गे कुतुबसंस्थानिकक्षेत्रस्य प्लॉटनंबरसं-चतुर्थे 10.65 एकड़ एतस्मिन् लघुक्षेत्रे स्थितः वर्तते। अयं विश्वविद्यालयः आई.आई.टी. देहली, एन.सी.ई.आर.टी., एन.यू.ई.पी.ए., आई.आई.एफ.टी., आई.एम.आई., जे.एन.यू., आई.एस.आई. के.वी.एस. एवं च अन्यराष्ट्रीय अन्तर्राष्ट्रीयशैक्षणिकसंस्थानानां समीपे प्रसिद्धस्थाने च स्थितः वर्तते। अयं विश्वविद्यालयः सुव्यवस्थितः एवं च सुप्रबद्धतः वर्तते। अस्मिन् चत्वारिशैक्षणिकभवनानि, एकम् अतिथिगृहं, छात्रावासः (छात्रः) सहितं अष्टौ आवासीयभवनानि विद्यन्ते। भवनानां निकासमार्गः मुख्यमार्गेण सह युक्तः वर्तते। परिसरे कतिपय-उद्यानानि विद्यन्ते यथा- विश्रान्तिवाटिका, स्वर्णजयन्ती-उद्यानं, सारस्वत-उद्यानं इत्यादीनि। विश्वविद्यालये डीजीसेट इति, नलकूपः अपि चमलजलशोधनसन्तंत्रं, सम्पूर्णं सप्ताहे एवं 24 होरा यावत्जलस्य अपि च विद्युतः व्यवस्था सुनिश्चिता अस्ति। परिसरेहार्डमासलाइटिंगप्रणाल्याः माध्यमेनप्रकाशस्य उचिताव्यवस्था अपि सुनिश्चिता अस्ति।

विश्वविद्यालये चत्वारि शैक्षणिकभवनानिः -

- I. **शैक्षणिकसदनम्:-** इयं 3431.81 वर्गमीटरपरिमिते क्षेत्रे निर्मितं सर्वप्राचीनं द्वितलीयभवनम् अस्ति। अस्मिन् शैक्षणिकम्, अनुसन्धानं पुस्तकालयः विभागः च विद्यते। अस्मिन्दर्शनम् एवं साहित्य-संस्कृतिसंकायस्य सर्वे विभागास्सन्ति।

- II. **सारस्वतसाधनासदनम्:-** 4031.26 वर्गमीटरपरिमिते क्षेत्रे निर्मितं इयं पञ्चतलीयभवनम् अस्ति। (भूतलं+३+भूगृहं)। अस्मिन्भवने एका उन्नयनी स्थापिता वर्तते। अस्मिन्भवने कुलपतिसचिवालयः, संगणकप्रयोगशालाः, सङ्गणक केन्द्रम्, सम्मेलनसभागारः (वाचस्पतिसभागारः) समितिकक्षः च अस्ति।
- III. **बृहस्पतिभवनम्:-** इयं 410.40 वर्गमीटरपरिमिते क्षेत्रे निर्मितं द्वितलीयभवनम् अस्ति। अस्मिन् वेदपौरोहित्यौ विभागौ स्तः। अस्मिन् कर्मकाण्डप्रयोगशाला अपि वर्तते।
- IV. **स्वर्णजयन्तीसदनम्:-** इयं 6283 वर्गमीटरपरिमिते क्षेत्रे निर्मितन्यञ्चतलीयभवनम् अस्ति। (भूतलं+३+भूगृहं)। अस्मिन्भवने तिस्रः उन्नयन्यः स्थापिताः वर्तन्ते अपि च अस्मिन् चत्वारि सोपानानि सन्ति।

अस्मिन् प्रशासनविभागः, वित्तः, शैक्षणिकं, विकासः, सांख्यिकीप्रकोष्ठः, केन्द्रीयसंग्रहालयः, कुलसचिवकार्यालयः, वित्ताधिकारी, कुलानुशासक-कार्यालयः, समितिकक्षः, ज्योतिषम्, वास्तुशास्त्रम्, व्याकरणम्, धर्मशास्त्रम्, शिक्षासङ्कायः सदृशाः शैक्षणिकविभागास्सन्ति। बृहस्पतिभवनमतिरिच्य अन्यानि शैक्षणिकभवनानि परस्परं युक्ताः सन्ति। एतेषु सर्वेषु भवनेषु 'रूफ टॉप हार्वेस्टिंग' इत्यस्य समुचितव्यवस्था विद्यते।

सी.पी.डब्ल्यू.डी. अनेन वास्तुशिल्पानुमोदनस्य आधारे निम्नलिखितभवनपरियोजनायाः संशोधितमनुमानं प्रस्तुतम्:-

1.	बालकछात्रावासनिर्माणाय-	रु. 56,88,12,600/-
2.	बालिकाछात्रावासनिर्माणाय-	रु. 35,40,52,200/-
3.	शिक्षासदननिर्माणाय-	रु. 162,33,10,000/-
4.	सञ्चालनसंरक्षणभ्याम् -	रु. 25,32,29,661/-

एतानि अनुमानानि विश्वविद्यालयस्य बी.ओ.एम./ई.सी. द्वारा अनुमोदितानि। प्रस्तावः विचाराय अनुमोदनाय-शिक्षामंत्रालयं पुरतः प्रस्तूयते।

अधोलिखितशिक्षणेतरकर्मचारिणः प्रकाशनानुभागेकार्यरताः सन्ति:-

क्र.सं.	पदस्य नाम	कर्मचारिणां संख्या
1.	कार्यकारिणी-अभियन्ता	01
2.	सहायकाभियन्ता	01
3.	कनिष्ठाभियन्ता	02
4.	वरिष्ठलिपिकः	01
5.	विद्युत्कारः	01
6.	कनिष्ठलिपिकः	01
7.	नलकूपप्रचालकः	01
8.	बहुकार्यकर्मचारी	07

अवसंरचना सुविधाश्च

देवसदनम् (मन्दिरम्)

विश्वविद्यालयस्य परिसरः दैनिकजीवनस्य आयामेषु एकां महत्त्वपूर्णां भूमिकाम् आवहति। मन्दिरं न केवलं धार्मिकविषयेषु उल्लेखनीयम् अपि तु सांस्कृतिक-सामाजिक-शैक्षिकगुणानां कृते अपि उल्लेखनीयम् अस्ति। हिन्दुधर्मे मन्दिरं जीवनस्य एकः महत्त्वपूर्णः आयामः वर्तते। कस्मै हिन्दुजनाय एकस्याः भव्यसंरचनायाः अपेक्षायाम् अधिकं महत्त्वपूर्णं न भवति। मन्दिरं दैनिकजीवनस्य बौद्धिक-कलात्मक-आध्यात्मिक-शैक्षिक-सामाजिक-तत्त्वानाम् एकं केन्द्रं वर्तते। विश्वविद्यालयस्य परिसरे विद्यमाने मन्दिरे विशेषपूजया सहैव प्रत्येकमपि कार्यालयः आरभते।

वेधशाला

ज्योतिषविभागीयछात्रेभ्यः सिद्धान्तज्योतिषस्य व्यावहारिकं ज्ञानं प्रदातुं विश्वविद्यालीयपरिसरे एका वेधशाला विद्यते। एषा जयपुरस्य तात्कालिनविभागाध्यक्षेण, राष्ट्रपतिपुरस्कारविजयितृणा स्वर्गीय एम्. पण्डित कल्याणदत्त-शर्मा महोदयेन संस्थापिता। अस्यां वेधशालायां कारकवलयः, तुलावलयः, मरकवलयः इत्यादीनि यन्त्राणि उपलभ्यन्ते यानि राशिविषयस्य ज्ञानार्थम् उपकारकाणि सन्ति। तथैव भित्तिचक्रं चक्रयन्त्रं च क्रान्तेः ज्ञानप्राप्त्यर्थं साहाय्यं कुरुतः। नाडीवलययन्त्रेण स्थानीयसमयज्ञानं सम्भवति। सम्राटयन्त्रं यम्योत्तरलंघनकालं, स्थानीयसमयं मानकसमयं च ज्ञापयति। भारतीयतारामण्डल-नतांश अक्षांशान्वेषणे तथा क्रान्त्यन्वेषणे सहायकं वर्तते।

यज्ञशाला

बृहस्पतिभवने एका यज्ञशाला निर्मिता वर्तते, यत्र राजधान्यां विद्यमानानाम् अर्चकानां कृते डिप्लोमा तथा प्रशिक्षणपाठ्यक्रमः आयोजितः वर्तते। अस्मिन् वर्षे यज्ञशालायां नैकानि यज्ञानुष्ठानानि आयोजितानि। यज्ञशालायां वैदिकानुष्ठानानां यज्ञविधानानां च कृते विविधप्रकारकाणि भद्रमण्डलानि निर्मितानि सन्ति। यथा – सर्वतोभद्रमण्डलं, चतुर्भद्रमण्डलं, वास्तुमण्डलं, एकषष्टिपदवास्तुमण्डलं, नवग्रहमण्डलं, षोडशमातृकामण्डलं, सप्तधृतमातृकामण्डलं, क्षेत्रपालमण्डलं, योगिनीमण्डलम् एवं विविधप्रकारकाणि मण्डलानि चित्रितानि सन्ति। यज्ञशालायां गुरुशिष्यपरम्परया अध्ययनम् अध्यापनं च भवति। गुरुः शिष्यश्च विधिवत् भूमौ कटे उपविश्य विशिष्टवेशभूषायां स्वाध्यायम् अध्यापनं च कुरुतः। एतदतिरिच्य यज्ञशालायां प्रत्यक्षरूपेण विभिन्नाः गतिविधयः सम्पाद्यन्ते।

आहारसदनम्

विश्वविद्यालयस्य परिसरे आहारस्यापि सौविध्यं वर्तते। अपि च एतत् तृतीयपक्षेण (भोजनव्यवस्थापकेन) सञ्चाल्यते विश्वविद्यालयीयछात्रेभ्यः कर्मचारिभ्यश्च उच्चगुणवत्तापूर्वकम् अत्यल्पधनेन विभिन्नप्रकारकं दक्षिणभारतीयभोजनं तथा अल्पाहारपदार्थाः उपलभ्यन्ते। आहारगृहे एका बृहती पाकशाला वर्तते एवं च सर्वेभ्यः पुष्टिकरं स्वास्थ्यकरं च भोजनम् उपलभ्यते। कार्यदिवसेषु प्रातः 9:30 तः सायं 6:00 वादनपर्यन्तम् उद्घाटितं भवति।

विश्वविद्यालये दिव्याङ्गजनसौलभ्यम्

विश्वविद्यालये दिव्याङ्गजनानां कृते सुविधाः प्रदातुं तत्परतया अनुष्ठीयते। विश्वविद्यालये दिव्याङ्गजनानाम् आवश्यकताः दृष्ट्वा एतन्निर्मितम् अस्ति अत्र तेषां कृते अनुकूलवातावरणं लभ्यते।

भौतिकसुविधाः- विश्वविद्यालयः दिव्याङ्गजनेभ्यः व्हीलचेयर एवं स्ट्रेचर इत्यादिभिः मूलभूतसुविधाः कल्पयति।

रैम्प/रेलः परिसरे रैम्प इत्यस्यापि सुविधा वर्तते।

शौचालयः दिव्याङ्गजनानां कृते तदनुकूलशौचालयव्यवस्था वर्तते।

अतिथिगृहम् (विश्रान्तिनिलयः)

अतिथिगृहं शैक्षिकोद्देश्यस्य कृते अभिप्रेतम् अस्ति। एतत् विश्वविद्यालयस्य व्यावसायिकेतरस्थानमस्ति, एतस्य नाम “विश्रान्ति निलयम्” इति अस्ति। विश्वविद्यालयस्य परिसरे अट्टद्वययुक्तमतिथिगृहम् अस्ति। अस्मिन् 8 बृहन्मञ्चयुक्ताः प्रकोष्ठाः, 2 वी.आई.पी. प्रकोष्ठाः, 1 भोजनालयः 1 कार्यालयप्रकोष्ठः च अस्ति। अतिथिगृहं शैक्षणिकं शोधसम्बन्धि गतिविधिसु कार्यरतानां राष्ट्रियान्तराष्ट्रियप्रतिनिधीनां/सदस्यानां कृते उपयोगयोग्यम् अस्ति।

व्यायामशाला

विश्वविद्यालयः सर्वेभ्यः छात्रेभ्यः व्यायामशालायाः सुविधां कल्पयति। “स्वस्थे शरीरे एव स्वस्थं मनः वसति”, इति लोकोक्त्याः अनुपालनं कुर्वाणाः छात्राः नित्यम् एतस्य वातावरणस्य लाभं प्राप्नुवन्ति। शारीरिकं मानसिकञ्च स्वास्थ्यं मनुष्यस्य जीवने महत्वपूर्णभूमिकाम् आवहति। छात्राणां सर्वांगीणविकासाय परिसरस्यान्तरङ्गे वातानुकूलितव्यवस्था इन-हाउस व्यायामशाला च सुसज्जिता अस्ति। अत्र विश्वस्तरीयोपकरणानि यथा ट्रेडमिल, व्यायामसंयन्त्रं भारोत्तोलनार्थं स्ट्रेंथयन्त्रं च अस्ति। व्यायामशाला छात्राणां कृते समग्रव्यवस्थाभिः सह तेषां विकासाय आदर्शवातावरणं प्रकल्पयति।

छात्रावासः

विश्वविद्यालये पुरुषछात्राणां कृते एकः छात्रावासः अस्ति। यत्र 51 प्रकोष्ठेषु 99 छात्राणां आवासव्यवस्था सुनिश्चिता अस्ति। शोधार्थिभ्यः वरिष्ठछात्रेभ्यश्च 16 एकस्थानीयप्रकोष्ठाः सन्ति, इतरेभ्यः 18 द्विस्थानीय-प्रकोष्ठाः, 17 त्रिस्थानीयप्रकोष्ठाः वर्तन्ते। छात्रावासः अत्याधुनिकव्यवस्थाभिः युक्तः अस्ति। यत्र लोकलएरिया नेटवर्क-संगणकम्, दूरदर्शनं, दूरवाणी, सामान्यप्रकोष्ठः, भोजनालयः, सभागारः, जलपानसभागारः, पाकशाला खाद्यद्रव्यागारः च वर्तते।

डॉ. सुन्दरनारायणझावर्यः 2020-21 वर्षप्रभृति छात्रावासस्य प्रभार्यधिष्ठातृरूपेण कार्यरतः अस्ति। कोविड-19 सङ्क्रमणप्रभावेन छात्रावासः गतवर्षस्य (2020) मार्चमासस्य 21, दिनाङ्कतः रिक्तः अस्ति। अस्मिन् समये छात्रावासप्रभार्यधिष्ठात्रा छात्रावाससमित्या च प्रबन्धनछात्रावासयोः सम्भृतिः तद्भिन्न क्रियाकलापानाञ्च निरीक्षणं कृतम्।

वर्षाजलसञ्चयनप्रणाली

विद्यापीठे 2004-05 तमे वर्षे केन्द्रीयभूमिगतजलपरिषद्, जलसंसाधनमंत्रालयः, भारतसर्वकारस्य वरिष्ठवैज्ञानिकानां मार्गदर्शने C.G.W.B इत्यस्य च प्रस्तावानुसारं चतुर्षु भिन्नस्थानेषु आहत्य सप्त वर्षाजल-संचयनगर्तान् (बोर) निर्माय वर्षाजलसंचयस्य समुचितव्यवस्था कृता विद्यते।

सौर-ऊर्जा-संयन्त्रम्

151.57 KWp इत्यस्य सौर-ऊर्जायन्त्रं भारतसर्वकारस्य सौर-ऊर्जाविभागमध्यमेन नवीनं एवं नवीकरण्योऽयं च ऊर्जाविभागस्य मैसर्स एज्योर पावर रूफ टॉप वन प्रा. लिमिटेड-एजेन्सी द्वारा विद्यापीठे वर्तमान-निर्मितभवनानाम् उपरि स्थापितम् अस्ति।

मनोरञ्जनकक्षः

विश्वविद्यालयस्य महिला कार्यकर्तृभ्यः मनोरञ्जनार्थं परस्परसम्पर्कार्थञ्च विश्वविद्यालये एकः मनोरञ्जन-कक्षः निर्मितः अस्ति। महिलाभ्यः तासां रिक्तसमये विश्रान्तिः, अध्ययनम् अनौपचारिकसम्भाषणञ्च कर्तुं अयं प्रकोष्ठः निर्मितः अस्ति। एतेषु केषुचित् अन्तरङ्गक्रीडाङ्गणमपि अस्ति। सामुदायिकप्रकोष्ठे कर्मचारिणां कृते वार्तापत्रपत्रिकानाम् उपलब्धिः अपि अस्ति। महिलाकार्यकर्तृणामावश्यकतापूर्त्यर्थं कक्षे एकः सेवकः अपि अस्ति।

आवासीयभवनानि

विद्यापीठे शैक्षणिकतद्विन्न कर्मचारिणां कृते 48 कर्मचार्यावासीयभवनं निर्मितमस्ति, यत्र 7 आवासीय-भवनानि टाइप-V कृते, 8 आवासीयभवनानि टाइप-IV कृते, 8 आवासीयभवनानि टाइप-III कृते, 8 आवासीय-भवनानि टाइप-II कृते, 16 आवासीयभवनानि टाइप-I कृते तथा कुलपत्यावासस्य कृते एकं कुलपत्यावासभवनं निर्मितमस्ति।

मलजलशोधनसंयन्त्रम्

विश्वविद्यालयेन 2006-07 तमे वर्षे फिल्टर प्रेस इत्यनेन सह (120 कि.ली. प्रतिदिनं क्षमतायाः) एकं नवीनतमं एफ.ए.बी. प्रकारकं सीवेज ट्रीटमेंट प्लांट स्थापितम् अस्ति। विश्वविद्यालयपरिसरस्य पाकशालासु, स्नानागारेषु, शौचालयादिषु उत्पन्नस्य अवशिष्टस्य जलस्य उपयोगः विश्वविद्यालयपरिसरेषु आवासीयेतर भवनानां शौचालयेषु स्वच्छतार्थं कृषिकार्यार्थञ्च पुनरुपयोगस्य उद्देश्येन स्थापितम् अस्ति। विश्वविद्यालय शतप्रतिशतशुद्धस्य अपशिष्टजलस्य उपयोगम् एस.टी.पी. माध्यमेन करोति तथा प्रभावीरूपेण अस्य उपयोगम् आवर्षं विश्वविद्यालयस्य वाटिका-उद्यानादीन् सुव्यवस्थायै एवं विकासाय, (वर्षतौ कतिचन दिनानि विहाय) आवासेतर भवनानां शौचालयस्वच्छतायै प्रयोगं करोति। अपशिष्टजलस्य उपचारानन्तरमुत्पन्नं स्थूलापशिष्टं फिल्टर प्रेस द्वारा उर्वरकरूपेण परिवर्तनं क्रियते। यस्य उपयोगः कृषिकार्येषु भवति। एवं प्रकारेण विश्वविद्यालयः सम्पूर्णवर्षे उपचारितापशिष्टजलस्य उपयोगं करोति। सीवेज ट्रीटमेंट प्लांट अहर्निशं कार्यं करोति।

आभासीयकक्षः/स्टूडियो

विश्वविद्यालयेन केन्द्रीकृत-रिकार्डिङ्ग-नियन्त्रण-मञ्चेन सह आभासीयकक्षः/स्टूडियो स्थापितः अस्ति यस्य उपयोगः सर्वाधिकसुलभः अस्ति तथा च समृद्ध-माध्यम-लाइव-वेबकास्टिंग-सामग्रीप्रबन्धनस्य, वेब-मोबाइल-वितरण-प्रणाल्याः कृते सर्वोत्तम-समर्थितः अस्ति। यस्मिन् हार्डवेयरसॉफ्टवेयरसहितं पूर्णतया एकीकृतसमाधानम् अस्ति, सञ्जालीकरणं, श्रव्यदृश्यसम्मेलनं, नियन्त्रणप्रणाली तथा केन्द्रीकृतं रिकार्डिङ्गं नियन्त्रणप्रणाली च समावेशी संकुलं भविष्यति।

शैक्षणिक-सर्वकारनिर्देशिताश्च गतिविधयः

1. अन्तराष्ट्रीययोगदिवसः

भारतीयसर्वकारस्य निर्देशानुसारं, अन्तराष्ट्रीय योगदिवसस्य आयोजनं 21/06/2021 तमे दिनाङ्के अभवत्। अवसरेऽस्मिन् माननीयकुलपतिमहोदयस्य निर्देशानुसारं योगाभ्यासस्य आयोजनं जातम्। विश्वविद्यालयस्य शिक्षकाः कर्मचारिणः च अस्मिन् कार्यक्रमे भागम् अगृह्णन्।

2. स्वतन्त्रतादिवसः

अगस्तमासस्य 15दिनाङ्के 2021 तमे वर्षे विश्वविद्यालयस्य परिसरे स्वतन्त्रतादिवससमारोहः आयोजितः। मुख्यभवनस्य समक्षे स्वतन्त्रतादिवससमारोहः आचरितः। समारोहः प्रातः 09:30वादनं प्रारम्भः तथा च कुलपतये विश्वविद्यालयस्य एन.सी.सी. छात्रसैनिकैः सम्मानरक्षकं दत्तम्। कुलपतिमहोदयेन श्रीलालबहादुरशास्त्रीमहोदयस्य प्रतिमायाः उपरि माल्यार्पणं कृतम् तथा राष्ट्रीयध्वजोत्तोलनं कृतम्। अवसरेऽस्मिन् उपस्थितश्रोतृगणेन राष्ट्रगानं गीतम्। विश्वविद्यालयस्य कुलपतिः सर्वेभ्यः सदस्येभ्यः विशेषतः एन.सी.सी. छात्रसैनिकेभ्यः सम्बोधयन् राष्ट्रस्य गौरववर्धनाय, तस्य रक्षणाय महत्त्वपूर्णं भूमिकां निर्वहन्तु इति आग्रहं कृतवान्।

3. संस्कृतसप्ताहकार्यक्रमः

19.07.2021 तः 25.08.2021 पर्यन्तम् विश्वविद्यालये प्रो. नीलम ठगेला वर्यायाः (संकायप्रमुखा, छात्रकल्याण-संकायः) अध्यक्षतायां संस्कृतसप्ताहस्य आचरणम् आभासीयमाध्यमेन अभवत्।

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)
सी - 4, कुतुबसंस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली - 16

भारतस्वातन्त्र्यामृतमहोत्सवान्तर्गतः संस्कृतसप्ताहकार्यक्रमः
विशिष्टव्याख्यानमाला

विषयः - स्वातन्त्र्योत्तरं शास्त्रसंरक्षणार्थं विहितोपायानां सर्वेक्षणं सम्प्रति करणीयोपायविमर्शश्च
19 अगस्ततः 25 अगस्तपर्यन्तम् अध्यक्षः प्रो. रमेशकुमारपाण्डेयः, कुलपतिः अपराह्णे 02:00 वादने
संयोजिका प्रो. नीलमठगेला, छात्रकल्याणसंकायप्रमुखा

22.08.2021 संस्कृतदिवससमारोहः
आधुनिकविद्यापीठियकार्यक्रमः विषयः - शास्त्रपरम्परासंरक्षणं संस्कृतज्ञ

अध्यक्षः मुख्यविधिः विशिष्टविधिः
प्रो. रमेशकुमारपाण्डेयः कुलपतिः श्रीमान् दिलीपराजः संस्कृतपरम्परासंरक्षणः प्रो. भागीरथरायः पूर्वविचारपरम्परासंरक्षणः प्रो. अरुणराजसिंहः केन्द्रीयसंकायः
प्रो. गीतसंग्रजः स्वातन्त्र्योत्तरविचारपरम्परा प्रो. महेशप्रसादसिलोद्दी धर्मशास्त्राचार्यः प्रो. शिवरत्नकः संस्कृतपरम्परा

LIVE
www.facebook.com/sbsnsu

4. हिन्दीसप्ताहः

विश्वविद्यालये 07.09.2021 तः 14.09.2021 पर्यन्तं हिन्दीसप्ताहाचरणं कृतम्। विश्वविद्यालयस्य कर्मचारिणां छात्राणाञ्च कृते विविधाः भाषणनिबन्धप्रारूपणगीतगायनप्रतियोगिताः आयोजिताः। विश्वविद्यालयस्य कर्मचारिणः छात्राः प्रतियोगितासु उत्साहपूर्वकं भागम् अगृह्णन्। यथासमयं हिन्दीराजभाषासमिति द्वारा विविधमेलनानाम् आयोजनं क्रियते।

5. श्रीलालबहादुरशास्त्री एवं श्रीमहात्मागांधीजयन्त्युत्सवः

संसारे प्राचीनतमसाहित्यत्वेन वेदस्य अङ्गीकारः सर्वैः क्रियते। एतस्य कण्ठस्थिकरणप्रक्रियया तथा क्रमेण सन्ततिः सन्ततिं प्रति गम्यमानं वेदशास्त्रम् इतोऽपि सुरक्षितम् अस्ति। अतः एतत् अक्षतिग्रस्तं प्रामाणिकञ्च अस्ति। सन्दर्भेऽस्मिन् विश्वविद्यालयः प्रतिवर्षं काव्यरूपकादिसङ्केतानां प्रचुरतां ज्ञात्वा तत् सम्बद्धघटनानां स्मरणरूपेण तत्तत् प्रचलित-धार्मिकग्रन्थानां संरक्षणं पठनपाठनं च करोति। विश्वविद्यालये 2 अक्टूबर 2021तमे दिनाङ्के श्रीलालबहादुर-शास्त्रीमहोदयस्य श्रीमहात्मागांधीमहोदयस्य च जयन्ती आचरिता। प्रो. जयकान्तसिंहशर्मणः (पीठप्रमुखः, वेदवेदाङ्गपीठम्) मार्गदर्शने वेदवेदाङ्गपीठस्य आचार्यैः अस्य संयोजनं कृतम्।

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
(केन्द्रीय विश्वविद्यालय)
बी-4 कुतुब सांख्यानिक क्षेत्र, नई दिल्ली

आज़ादी का
अमृत महोत्सव

श्री लाल बहादुर शास्त्री स्मारक व्याख्यानमाला

दिनांक - 02 अक्टूबर 2021 पूर्वाह्न - 11:00 बजे से (ऑनलाइन)

अध्यक्ष	मुख्य वक्ता		संयोजक
			
प्रो. रमेश कुमार पाण्डेय कुलपति (प्र.), श्रीला.ब.शा.रा.स.वि.वि.	प्रो. दुर्ग सिंह चौहान पूर्व कुलपति, डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम वि.वि.लखनऊ	डॉ. अलका राय कुलसचिव, श्रीला.ब.शा.रा.स.वि.वि.	डॉ. सुन्दरनारायण सहाचार्य, वेदविभाग श्रीला.ब.शा.रा.स.वि.वि.

गूगल मीटिंग लिंक - <https://meet.google.com/mym-newg-hye>

6. सतर्कताजागरूकतासप्ताहः

“भारतस्य बिस्मार्क” इति लोकप्रियतया प्रसिद्धस्य सरदारवल्लभभाई-पटेलस्य जन्मदिनसप्ताहे प्रतिवर्षं सतर्कताजागरूकतासप्ताहः आचर्यते। सरदारवल्लभभाई-पटेलस्य जन्म 31 अक्तूबर दिनाङ्के अभवत्, सः स्वस्य शुचितायाः, निष्ठायाः च कृते प्रसिद्धः अस्ति। अस्मिन् वर्षे 2021 तमस्य वर्षस्य अक्तूबर-मासस्य 26 दिनाङ्कात् नवम्बर-मासस्य 1 दिनाङ्कपर्यन्तं सतर्कतासप्ताहः आचरितः। सप्ताहे मुख्यसतर्कताधिकारिणी प्रो. रचना मोहन वर्मा कार्यक्रमाणां च पर्यवेक्षणं कृतवती, ये सहायककुलसचिवस्य श्रीजयप्रकाशसिंहस्य नेतृत्वे सञ्चालिताः। माननीयः कुलपतिः प्रो. मुरली-मनोहरपाठकः समापनसमारोहे विश्वविद्यालयस्य कर्मचारिणः सम्बोधितवान् भ्रष्टाचारात्मक्यैरणनीतीन् प्रस्तावितवान्।

7. साइबरजागरूकतादिवसः

विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य निर्देशानुसारम् उच्चशिक्षणसंस्थाने प्रत्येकं मासस्य प्रथमबुधवारे साइबरजागरूकता-दिवसस्य आचरणम् अनिवार्यं वर्तते। अतः, विश्वविद्यालयद्वारा डॉ. आदेशकुमारस्य (नोडल-अधिकारी) समन्वये आभासीयवेबिनार इत्यस्य (साइबर हाइजीन 3 नवंबर, 2021) आयोजनं जातम्। अस्मिन् अवसरे प्रो. आर.सी. शर्मा छात्रप्रतिभागिभ्यश्च साइबर-अपराधनिवारणविषये संबोधितवान्।

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
(केन्द्रीय विश्वविद्यालय)
बी-4, कुतुब सांस्कृतिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016

ऑनलाइन वेबिनार
साइबर जागरूकता दिवस
दिनांक - 03 नवम्बर 2021 समय - पश्चात् 12:30 बजे से 01:30 तक

विषयः साइबर हाइजीन

मुख्य अतिथिः
प्रो. आर. सी. शर्मा
डॉ. बी. आर. नवनेकर वि. वि.
नई दिल्ली

संयोजकः
डॉ. आदेश कुमार
नोडल अधिकारी,
साइबर जागरूकता दिवस
श्री लाल बहादुर शास्त्री वि. वि.

सहसंयोजकः
श्री आदेश कुमार
सहायक अधिकारी,
सांस्कृतिक कला विभाग
श्री लाल बहादुर शास्त्री वि. वि.

उक्त कार्यक्रम से सभी अभ्यापको, कर्मचारियों एवं छात्रों की गरिमायची उपस्थिति अपेक्षित है।

गुप्तता नीति - <https://meet.google.com/bog-qvhi-cnp> LIVE <https://www.facebook.com/sbhuas>

8. राष्ट्रीयशिक्षादिवसः

राष्ट्रीयशिक्षादिवसः भारतस्य प्रथम शिक्षामंत्री स्वर्गीय मौलाना अबुल कलाम 'आजाद' महोदयस्य सम्माने प्रत्येक वर्षे नवंबरमासस्य 11 दिनाङ्के आचर्यते। विश्वविद्यालये शिक्षादिवसस्य आचरणाय आभासीयमाध्यमेन विभिन्नसामाजिक-सांस्कृतिकगतिविधयः आयोजिताः। मुख्यसतर्कताधिकारिणी प्रो. रचनमोहनवर्मा अस्मिन् वर्षे मौलाना-अबुल-कलाम-आजादस्य जीवनसम्बद्धमूल्यैः सहैव स्वजीवने शिक्षायाः मूल्यसम्बद्धम् आभासीव्याख्यानं प्रस्तुतवती।

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
(केन्द्रीय विश्वविद्यालय)
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली -110016

150
YEARS OF
CELEBRATING
THE MAHATMA

राष्ट्रीय शिक्षा दिवस - 2021

11.11.2021
11: 00 AM

मुख्य वक्ता
प्रो. रचना वर्मा मोहन
प्रोफेसर (शिक्षा विभाग) एवं मुख्य सतर्कता अधिकारी,
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय, नई दिल्ली

आभासी व्याख्यान
Virtual lecture

Google Meet Link - <https://meet.google.com/aac-yoyn-fsk>

9. राष्ट्रीयसाम्प्रदायिकता एवं राष्ट्रिय-एकतादिवसः

25.11.2021 तमे दिनाङ्के राष्ट्रीयसाम्प्रदायिकता एवं राष्ट्रिय-एकतादिवसः अन्तर्जालीयमाध्यमेन समाचरिता।

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
(केन्द्रीय विश्वविद्यालय)
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली -110016

150
YEARS OF
CELEBRATING
THE MAHATMA

विषयः सांप्रदायिक सद्भाव व राष्ट्रीय एकीकरण

25.11.2021
12: 00 PM

मुख्य वक्ता
प्रो. जगदेव कुमार शर्मा
प्रोफेसर (मानविकी विभाग)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय, नई दिल्ली

आभासी व्याख्यान
Virtual lecture

Google Meet Link - <https://meet.google.com/deo-jtbv-udx>

10. संविधानदिवसः

शिक्षामन्त्रालयभारतसर्वकारस्य निर्देशानुसारं 26/11/2021तमे दिनाङ्के विश्वविद्यालये संविधानदिवससमारोहस्य आयोजनं जातम्। कोविड-19 सङ्क्रमणस्य कारणेन कर्मचारिणां मध्ये सामाजिकदूरतायाः नियमानां पालनं कुर्वद्भिः सर्वैः तत्तत् विभागे शपथग्रहणं कृतम्।

11. नेताजीसुभाषचन्द्रबोसजयन्त्युत्सवः

स्वातन्त्र्यसेनानीनः नेताजीसुभाषचन्द्रबोसस्य 125 तमः जन्मदिवसः 23 जनवरी 2022तमे दिनाङ्के विश्वविद्यालये आयोजितः। अस्मिन् अवसरे प्रो. विष्णुपदामहापात्रः आभासीयव्याख्यानं प्रस्तुतवान्।

12. गणतन्त्रतादिवसः

26.01.2022 तमे दिनाङ्के विश्वविद्यालयस्य परिसरे गणतन्त्रदिवसः आचरितः। मुख्यभवनस्य समक्षे गणतन्त्रदिवसस्य आयोजनं जातम्। समारोहः प्रातः 10:30 वादने आरब्धः। विश्वविद्यालयस्य कुलपतिमहोदयः श्रीलालबहादुरशास्त्री-महोदयस्य प्रतिमायाः उपरि माल्यार्पणं कृत्वा राष्ट्रीयध्वजोत्तोलनं कृतवान्। अस्मिन् अवसरे श्रोतृगणाः राष्ट्रगानं गीतवन्तः।

13. सरस्वतीपूजनमहोत्सवः

विश्वविश्वविद्यालये 05.02.2022 तमे दिनाङ्के वसन्तपञ्चमीमुपलक्ष्य सरस्वतीदेव्याः पूजनम् आचरितम्। विश्वविद्यालयस्य कुलपतिमहोदयस्य अध्यक्षतायाम् एवं कर्मचरिवर्गस्य समस्तसदस्यानाम् उपस्थितौ डॉ. सुन्दर नारायण झा (वेदविभागाचार्यः) महोदयेन शास्त्रीयपरम्परानुसारं देवीसरस्वत्याः आराधना कृता।

14. मातृभाषादिवससमारोहः

शिक्षामंत्रालयस्य, भारतसर्वकारस्य निर्देशानुसारं विश्वविद्यालये आभासीयमाध्यमेन 21.02.2022 तमे दिनाङ्के पूर्वाह्ने 11:00 वादने मातृभाषादिवसस्य आयोजनं कृतम्। विश्वविद्यालीयकर्मचारिवर्गेण कार्यक्रमे अस्मिन् अन्तर्जालीयपरिसंवाद-माध्यमेन भागं गृहीतम्। अस्य कार्यक्रमस्य संयोजकाः प्रो. शिवशङ्करमिश्रः आसीत्।

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
(केन्द्रीय विश्वविद्यालय)
बी-4 कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016

मातृभाषा दिवस 2022

के उपलक्ष्य में आयोजित
आभासीय व्याख्यान

दिनांक - 21 फरवरी 2022 समय - पूर्वाह्न 11:00 बजे

अध्यक्ष	मुख्य वक्ता	संयोजक
 प्रो. मुरलीमनोहर पाठक कुलपति, श्री ला.ब.शा.रा.स.वि., नई दिल्ली	 प्रो. भागीरथी नन्द संकायप्रमुख, शैक्षणिक श्री ला.ब.शा.रा.स.वि., नई दिल्ली	 प्रो. शिवशंकर मिश्र विभागाध्यक्ष, शोध एवं हिन्दू अध्ययन श्री ला.ब.शा.रा.स.वि., नई दिल्ली

उक्त कार्यक्रम में सभी अध्यापकों, कर्मचारियों एवं छात्रों की गरिमामयी उपस्थिति अपेक्षित है।

गूगल मीटिंग लिंक - <https://meet.google.com/zpp-hqec-zvc>

अवधेयम् - प्रस्तुतं प्रतिवेदनं मूलरूपेण आंग्लभाषया लिखितस्य वार्षिकप्रतिवेदनस्य संस्कृतानुवादः वर्तते। यदि एतस्मिन् काचित् त्रुटिः/विसंगतिः परिलक्ष्यते, तर्हि आंग्ललिखितं वार्षिकप्रतिवेदनं मान्यं भविष्यति।